

MINISTAM TITIRAQTA

Talvuuna Nunavut Kavamangit Havakviangit Ingilrayuliyitkut Pivalliyuliyitkullu, quviahuktunga iliqatigiyaafingnik Nunavunmi Inuuhinut-Piyangaiyautikkut Munaqhinirmut Ilituqhaidjutikharnik (NSEMR): *“Tunngavia” - Tunngavikhangit Pivalianigani* Una uniudjutikhaq ilitugipkainiaqtuq nunaptingni tamaini Inuuhinut-Piyangaiyautikkut Munaqhinirmut havaaqhangit taima naunaiyainiaqtun inikhaliurutikharnik ayungnautigiyaainiklu pidjutikharnik angiyunik uyaraqhiuqtunik havaaqharnik inuuhirinikharnik Nunavunmiutat nunaptingniklu tamaini.

Inuuhinut-Piyangaiyautikkut Munaqhinirmut havaaqhangit aulahimaaqpakhimayut talvani avikturvingmi havaaqhangit qullirutiqaqtunik talvanganin 2007mi atuqtakharnik inungnun Nunavunmi Avatilirinirmun Katimayit (NIRB) havaaqhangit ilitagidjutikhangit, unalu aulaningit aulahimayut kavamangit tigumidjutiqaqtunik piimaluaqtainik ihuaqtumik atuqtakharnik. Tamna hvunikhanga NSEMR avugiikukhat qanuriliurutikharnik ukuninga avikturvingmi munagidjutikharnik havaaqhat piyaangat anginirmik pidjutikharnik Nunavutim uyaraqhiuqhimaqtunik havakviani,

Nunavut Kavamangat havakhimayut anginirmik havaaqharnik talvuuna inuuhinut-Piyangaiyautikkut munaqhiyut naunairutikharnik ilitagiyaangat upalungaiyarniq hanaqidjutikhangit ilituqhaiyaangat naunaitkutikhangit piqangitunik. Talvuuna anginirmik hiamitiqtukhaungitunik ilituqhaidjutikhangit talvani NIRBmi munaqhiyut havaaqhangit ilauyut, kavamangit, havakvikyuangit havaktiuluaqtun, Inuit katimayiatingitlu, nunalaani nunaqaqtunik, taima ihuaqtumik auladjutikharnik ihumayugut ikayuutikharnik hivunikharnik maniliurutikharnik Nunavunmi nunalaanun hunavalungnik nunami pivalliadjutikharnik ublumi hivunirmun aulavikharnik.

Pittiarnikkut,

Nanngariyauyuq David Akeeagok

Minista Pivalliajulijikkut Ingilrajulijikkullu

Aulapkaiyini Naittuq

Una Nunavit Kavamanga (GN) ilagiyaat ukiunguraangat aviktuqhimajumi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Katimayiit (SEMC) uniudjutikharnik iniqhimayuq avaliqanngittumik ukiungagut Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Uniudjiliuqhimayuq titirangmun Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutut (NSEMR) - *Tungavia*: Tungaviuyukhaq Pivalianigani Una NSEMR tunijakhaat uvunga Nunavut Aviktulikyit Katimayiit (NIRB) qaangiqtaujukharlu Maligaliurvingmi. Una NSEMR pivalliajukhaq atuqtaaqhimajumik unipkaarjaujuq aulapkaihimalugu nalunaiqhimalugillu iniqpiaqhimajumik ilagijaujut inungnut-ikajuutikhanut nalunaitkutait ihivriuriani angikliktiqhimajaujut ihuiluutauhimajut ikajuutikhangillu ujaraqtarviujuq iluani nunallaami.

Uyaraqhiuqtunik hulilukaaktunik Nunavunmi amigairyumiliqtun ayungnautikharniklu Nunavunmiunun tautuminaliqtun. Tamna havaktakharnik uminga uniudjutikharnik tautuktitiyaangat aulayukharnik taima uyaraqhiuqtunik auladjutikhangit aulahimaaqtunik hivunirmi. 2017mi NSEMRmik, tunngavikhangit ukuninga aulavikharnik, tunihiniaqtun kiklivikharnik naunaitkutikharnik tigumidjutiqaqtunik ihumagiyuniklu ilaayunik. Taiguqhimaaqtunik talvani 2017mi NSEMRnik atuqtauyukhauyut aituiyaangat kiudjutikharnik tautuminaqtunik pukuktauhimayunik naunaitkutait ihuaqutitluuniit uniudjutikharniklu talvunga Nunavut Kavamanganun Pivalliyuliyikkut Ingilrayuliyitkullu (EDT).

Pivallaidjutikharnik NSEMRngit qaffiukharnik ukiunganik hanaqidjutikharnik aulatitihimayut Nunavut Kavamangat ilauhimaaqtunik tutqikhaidjutikharnik tigumidjutiqaqtunik, hivutunirmiklu kangiqhidjutikharnik ihivriuqtauhimayunik talvuuna aulatitihimayunik qaritauyalidjutiitigun Havaatigun munagittiarnikkutlu naunaitkutait ihuaqutitlu ihuaqhidjutikharnik auladjutikharniklu.

Una hivulliqpaanguyuq Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Uniudjikhaq (NSEMR). Ilagijaat munaqtiunikhainnut haffumani pingahut aviktuqhimaninga havaarijangillu avaliqanngittumik munaqhiuvikhaq havaarijaujukhaq, pivalliajangit atuinnaqhugit ilagiit inungnut-ikajuutikhangit naunaitkutut unalu naunaijainikhanut atuqtauhimajut atunngaqhimajangit tamainnut nunallaanmi. Atauttimuqtangit munaqtiunikhainnut havaarijaujukhaq unipkaangillu ihumaliurnaqtuq angiklivallialiqtumik ihuiluutauhimajut unalu nalruujut pivallianikhanut haffumani munaqtiuvikhaq unipkaangit.

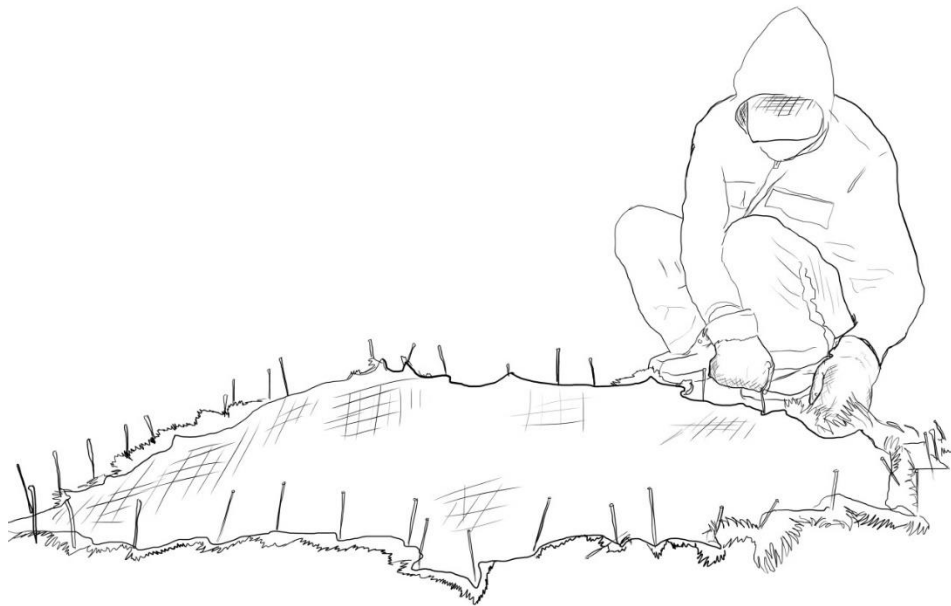
Una tukhiutigijangit ahikkuujuq hamangit havaarijakhaq uuktuutingit inungnut ikajuutikhangit munaqtiunikhainnut kihiani pijukhauvluni ilaliutigijakhaat avatinga unalu

aviktuqhimajumi nalunaitkutaq pijumajaukpat numigiangani hamna munaqtiunikhainut unipkaangit uvanngat ujaraqtarvit nanminiqutingit.

Una NSEMR ilagijangit arvinilik hitamat Aturnarluaqtangit Inungnut-Ikajuutikhangit Ilulgit (VSEct):

- Inungnit amihuuningit
- Inuuhirnut unalu inuuttiarnirnut
- Niqighaqattiarniq
- Iliharniq unalu Havakhutik
- Iglukhat
- Maniliurahuaqtumik Hulidjuhiit
- Havaaqarniq Maniliuqhimajunillu
- Inuit Uqauhiq unalu
- Ilitqhirnirnut Hulidjuhiit unalu Ajuinningit

Ukiliutigut naunajainirnut nalunaitkutaq ilitturnikhanut tamainnut VSEC unalu ilagijangit naunaitkutat ilagijaujut. Kihiani ahikkut aviktuqhimajumi SEMC titiqqaitigut atuqtauhiqtut, una NSEMR ilaliutihimajuq titiqqat takugakhangillu haffumani aviktuqhimajumik Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Katimajiralaat katimahimajut 2018 mi.

Makpiraat Illulingit

MINISTAM TITIRAQTAA	1
Aulapkaiyini Naittuq	2
Makpiraat Illulingit.....	4
Titiraqhimajut Naunaitkutat.....	7
Titiraqhimajut Naunaitkutinga	9
Hivuniqhuut	10
Hivunikhangit unalu Tunngavia	11
Avatingit	11
Ukpiruhuutingit	13
Unniqtutit	15
Nainaaqhimajuq haffumani Inungnut-Ikajuutikhangit Qanurilinganingit unalu	
Ingutaaqtut iluani Aviktuqhimajumi Nunallaamilu	17
Inungnit amihuuningit	17
Inuuhirnut unalu Inuuttiarnirnut	18
Niqighaqattiarniq	19
Iliharniq unalu Havakhutik	20
Iglukhat	21
Maniliurahaqtumik Hulidjuhiit	21
Havaaqarniq, Havagluarningit Ajuinningit Maniliuqhimajangillu	22
Inuit Uqauhingit	24
Ilitquhirnirnut Hulidjuhiit unalu Ajuinningit	24
Nainaaqhimajuq haffumani Aviktuqhimajumi Katimajut	25
Hivumuqtittijut	28
Naunairvik A: Tukiliutiqaqtut Inungnut-Ikajuutikhangit Naunaijainingit Naunaitkutallu	30
Inungnit amihuuningit	31
Kiglinganit Amihuuningit Ilitquhingit	31
Inugiangniit aallanguqtut	31
Ukiugut aviktuqhimayut.....	33
Inugiangniinik ilittuqhitit.....	35
Inulrammiit Hingaiyut	36
Ingilrayut unalu Hangutarniq.....	36
Ingilrayut iluanut hilataanullu Nunavut	36
Hangutarniq Nunavunmi	37
Inuuhirnut unalu Inuuttiarnirnut.....	38

Inuuhirnut	38
Nunallaaqnit Aanniaqtuliyiyit Munaqhiyiyit Pulaaqhimayut.....	38
Inuuttiarnirnut	40
Inminiiqtut	40
Hunirlukturniq	41
Nutaqqat inulrammiillu ikayuqtauyut apiqhuyikkuuqhutik.....	44
Inulrammiit Hingaiyut	45
Ikayuhiat Havayuitunik.....	46
Inuliyiyit Ikayuutait Akiliqhimayut.....	46
Inuliyiyit Ikayuutainik ikayuqtauvaktut	47
Kitunuliqaak Qajagijaunig	48
Maligaliqiniqmik Ihuinaarutauyut.....	48
Anngutiyut ihuinaarutit	50
Niqighaqattiarnig	52
Niqiit Akighait (Ayuqnainniit)	52
Akighait Niqautit Puungit.....	52
Niqighaqattiarnig (Ayuqnaiyautit)	53
Naallugit inugiangniigut niqighaqattiarnig/niqighailliurnig	53
Inuit niqighaqattiarnig/niqighailliurnig	54
Ilinniaqtuliyiyikkut	56
Ilihautiniq Iniqhimaningit	56
Angayughiit ilihaqviinit iniqhiyut	56
Hivulliqpaanguyut ilihaqtigut ilitaritjutit, ilihaqpaalliqhimayut ilitaritjutait	57
Titiraqtauhimayut Ayuqhaplutik Havaktut Iniqhihimayut	58
Ilihaqtughat.....	59
Titiraqtauhimayut Ayuqhaplutik Havaktut	59
Iglukhat	60
Iglukhailiurnirnut	60
Ihariagiyayut nanminiuyut igluqpaghat.....	60
Igluqpaghat hailihimayut igluqpait hanauhiagut.....	61
Iglunut Qanurilinganingit.....	62
Inighailliuqtut iklumiuqatigiit	62
Igluliuqtunut Hanayunit	64
Nutaat igluqpaghat	64
Maniliurahuqatumik Hulidjuhiit.....	65
Naallugit Nunaptingnit Manighiutauyut.....	65

Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat

GDP-nut Akiliqtuiyut Atugaat	65
Naallugit Nunaptingnit Manighiutauyut hannavikkut	66
Taaksiutit	67
Naallugit akiliqtaghat taaksit GN-kunnut uyaraghiuqvingnut.....	67
Nanminiqutilit Pivallianingit	69
NNI-kunnit titiraqtauhimayut nanminiit	69
IFR-nit titiraqtauhimayut nanminiit.....	69
Amiakkuutigut.....	70
Katitauhimayut Nunavunmiut nanminiit kaantulaarniqmut niuvikkat (\$)	70
Katitauhimayut Titiraqtauhimayut Inuit nanminiit kaantulaa (\$)	70
Katitauhimayut Nunavunmiut nanminiit kaantulaarniqmut niuvikkat (#)	71
Katitauhimayut Titiraqtauhimayut Inuit nanminiit kaantulaa (#)	71
Havangniq, Ayuitat Manighautillu	72
Havangniq	72
Naallugit havaktut hannavikkut	75
Havaaghailliuqtut	76
Havagluarnirnut Niuvrutikhanut Ilaugataunig	78
Ilauyut Naatjuhiit	78
Havaktinut Ilaunngittut	80
Ayuitakhangit.....	82
Maniliurahuarnig	85
Naallugit inugiangniit maniliugait.....	85
Inuit manighiurniit avighugit	87
Inuit Uqauhingit	88
Inuktut	88
Amaamait Uqauhiit Inuktut uqauhiulluaqtuq.....	88
Uqauhiit Uqauhiulluaqtut Aimavingnit taimaa Inuktut	89
Qauhimayut Inuktut Uqauhiinik Nunaqaqqaqhimayunit Inugiangnirnit.....	90
Ilitquhirmirnut Hulidjuhiit unalu Ajuinningit	91
Niqighaqhiuqtut	91
Inuit Niqighaqhiuqtut.....	91
Aghurnaqaqniit Inuit niqighaqhiurniqmut.....	92
Hulidjuhiit.....	93
Inuit katimaqatauyut ilitquhituqtunut hulilukaaqtunik.....	93
Aallatqiingujut Maniliuqhimajut.....	94
Maniliugaqnut ikayuutit	94

Titiraqhimajut Naunaitkutut

Naunaitkutaq 1 – 2006-2016-mi Inugiangniit Nalautaaqhimayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	31
Naunaitkutaq 2 – 2006-2017 Ukiurluanguyut Nunavunmi	33
Naunaitkutaq 3 – 2006/07-2016/17-milu Ingilrayut iluanut hilataanullu Nunavut	36
Naunaitkutaq 4 – 2006-2015-mi Naallugit Nunallaaqnit Aanniaqtuliyiyit Munaqhiyinut Pulaaqhimayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu	38
Naunaitkutaq 5 – 2006-2015-mi Nunallaaqnit Aanniaqtuliyiyit Munaqhiyinut Pulaaqhimayut Nunallaakkut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu	39
Naunaitkutaq 6 – 2006-2017-mi Inminiiqhimayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	40
Naunaitkutaq 7 – 2010-2015/16-mut Ukiunut Nalauttaaahimayut (%) avvait Imirluayuktut Nunavunmi	41
Naunaitkutaq 8 – 2006-2016-mi Imingayumik Aghaluutituqtut Ihuinaarutit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	42
Naunaitkutaq 9 – 2006-2016-mi Hunirluktuqhutik Ihuinaarutit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	43
Naunaitkutaq 10 – 2014/15-2016/17-milu Nutaqqat Inulrammiillu Ikayuqtauyut Apiqhuyikkuuqhutik Nunavunmi	44
Naunaitkutaq 11 – 2006-2016-mi Uumayunik Irniuqhimayut Naatjuhiit Arnanut Ukiuqalaangittut 20-nik Nunavunmi	45
Naunaitkutaq 12 – 2007/08-2015/16-mut Inuliyiyit Ikayuutait Akiliqhimayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	46
Naunaitkutaq 13 – 2009-2017-mi Avighugit Inuliyiyinit Ikayuutainik ikayuqtauvaktut Inungnit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	47
Naunaitkutaq 14 – 2006-2016-mi Maligaliqiniqmik Ihuinaarutauyut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	48
Naunaitkutaq 15 – 2006-2016-mi Maligaliqiniqmik Ihuinaarutauyut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu 100-nik Inugiangnirnit.....	49
Naunaitkutaq 16 – 2006-2016-mi Anngutiyut Ihuinaarutit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu	50
Naunaitkutaq 17 – 2006-2016-mi Anngutiyut Ihuinaarutit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu Inugiangnirnit 100-nik	51
Naunaitkutaq 18 – 2014-2017-mi Akighait taapkua 24-nguyut Tikkuqtauhimayut Niqautit Puungit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu	52
Naunaitkutaq 19 – 2007/2008-mi 2011/2012-milu Nalauttaaahimayut Niqighailliurniqmut Qanurininganiit Nunavunmi Iklumiuaqatigiingnut	54
Naunaitkutaq 20 – 2006/07-2015/16-mut Angayughiit Ilihaqviinit Iniqhiyut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	56
Naunaitkutaq 21 – 2006-2015-mi Titiraqtauhimayut Ayuiqhaplutik Havaktut Iniqhihimayut Nunavunmi	58
Naunaitkutaq 22 – 2006-2015-mi Titiraqtauhimayut Ayuiqhaplutik Havaktut Nunavunmi.....	59
Naunaitkutaq 23 – 2010/11-2017/18-mi Angiqtauhimayut NDAP-kut Igluqpaghait Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	60

Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutut

Naunaitkutaq 24 – 2006-mi, 2011-mi 2016-milu Iklumiuaqatigiit Inugiangniit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	62
Naunaitkutaq 25 – 2006-mi, 2011-mi 2016-milu Iklumiuaqatigiingnit Atauhiq Amigaitqiyaanik Ikluarmiiaqatigiit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu	63
Naunaitkutaq 26 – 2007-2017-mi Hanainnarialiutit Igluqpaghanik Nunavunmi	64
Naunaitkutaq 27 – 2009-2016-mi Naallugit Nunaptingnit Manighiutauyut (GDP) Naallugit Niuviqtaqtut Akighaigut Nunavunmi	65
Naunaitkutaq 28 – 2011-2016-mi Naallugit Nunaptingnit Manighiutauyut (GDP) Naatjuhiit Uyaraghiuqvikkut, Utkuhighaqhiuqvikkut Uqhuqyuaqhiuqvikkullu Nunavunmi	66
Naunaitkutaq 29 – 2006/07-2014/15-mi Uyaraghiuqvingnit CIT Akiliqtaghat (\$ milian-taalait) Nunavunmi	67
Naunaitkutaq 30 – 2006/07-2017/18-mi Naallugit Uyaraghiuqviit Nanminiinit Manighait (\$ milian-taalauyut) Nunavunmi	68
Naunaitkutaq 31 – 2009-2017-mi Havaktut Naatjuhiit Tikkuuaqtauhimayunit Inugiangniit Katimaqatigiingnit Nunavunmi	73
Naunaitkutaq 32 – 2009-2017-mi Havaaghailliuqtut Naatjuhiit Tikkuuaqtauhimayunit Inugiangnirnit Katimaqatigiingnit Nunavunmi	76
Naunaitkutaq 33 – 2009-2017-mi Ilauyut Naatjuhiit Tikkuuaqtauhimayunit Inugiangnirnit Katimaqatigiingnit Nunavunmi	78
Naunaitkutaq 34 – 2009-2017-mi Tikkuuaqtauhimayut Inugiangnirnit Katimaqatigiingnit Havaktinut Ilaunngittut Nunavunmi	80
Naunaitkutaq 35 – 2016-mi Ayuitamingnut Avighimayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	84
Naunaitkutaq 36 – 2006-2015-mi Maniliugait tamangnik Inkam Taaksinik titiraqtuiyut maniliuqhimayunit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	85
Naunaitkutaq 37 – 2006-2015-mi Inkam Taaksinik Titiraqtuiyut Manighiuqpallaanngittunit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	86
Naunaitkutaq 38 – 2006, 2011-mi 2016-milu Maniliugait Naallugit Inuit Nunavunmi	87
Naunaitkutaq 39 – 2006-mi, 2011-mi, 2016-milu Amaamaita Uqauhiit Inuktut uqauhilluariat Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	88
Naunaitkutaq 40 – 2006-mi, 2011-mi, 2016-milu Uqauhiit Uqauhiulluaqtut Aimavingnit taimaa Inuktuinnaq Nunavunmi Aviktuqhimayunilu	89
Naunaitkutaq 41 – 2006-mi, 2011-mi, 2016-milu Qauhimayut Inuktut Uqauhiinik Nunaqaqqaqhimayunit Inugiangnirnit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu ...	90
Naunaitkutaq 42 – 2012-mi Niqighaqhiuqtit havaangit Nunavunmi	92
Naunaitkutaq 43 – 2012-mi Niqighaqhiuqtit havaangit maniliugainut ikayuqtut Nunavunmi .	94

Titiraqhimajut Naunaitkutinga

Naunaitkutinga 1 – 2006-2016-lu Inugiangniit Aallannguqtut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	32
Naunaitkutinga 2 – 2006-2017-mi Ukiungigut Avighugit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu	34
Naunaitkutinga 3 – 2006-2016-mi Inugiangniinut Ilittuqhitit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu..	35
Naunaitkutinga 4 – 2006, 2011 2016-lu Aviktuqhimayunit-tamaat Ingilrayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	37
Naunaitkutinga 5 – 2006, 2011 taamnalu 2016-mi Hivulliqpaanguyut Ilihaqtigut Ilitaritjutit, Ilihaqpaalliqhimayut Ilitaritjutait Nunavunmi Aviktuqhimayunilu	57
Naunaitkutinga 6 – 2006, 2011 2016-milu Nanminiuyut Igluqpait Aviktuqhimayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	61
Naunaitkutinga 7 – 2006, 2011 2016-milu Havaktut Naatjuhiit Tikkuqaqtauhimayunit Inugiangnirnit Katimaqatigiit Aviktuqhimayunut.....	74
Naunaitkutinga 8 – 2009-2017-mi Havaktut Hannavikkut Nunavunmi.....	75
Naunaitkutinga 9 – 2006, 2011 2016-milu Havaaghailliuqtut Naatjuhiit Tikkuqaqtauhimayunit Inugiangnirnit Katimaqatigiingnit Aviktuqhimayunut	77
Naunaitkutinga 10 – 2006, 2011 2016-milu Ilauyut Naatjuhiit Tikkuqaqtauhimayunit Inugiangnirnit Katimaqatigiingnik Aviktuqhimayunut	79
Naunaitkutinga 11 – 2006, 2011 2016-mi Tikkuqaqtauhimayut Inugiangnirnit Katimaqatigiit Havaktinut Ilaunngittut Aviktuqhimayunut	81
Naunaitkutinga 12 – 2006, 2011, 2016-milu Ayuitainut Avvaat Nunavunmi Aviktuqhimayunilu.....	83

Hivuniquhuut

Una hivulliqpaangujuq ukiunganit Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat (NSEMR) atauttimuqhunilu hamna ukiunganit titiraqhimajut haffumani aviktuqhimajumik Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Katimajiralaq (SEMC).

Una NSEMR ilaqaqhuni nainaaqhimajuq titiraq uuminngalunit tukiliutiqaqtuq Naunaitkutat haffumani inungnut-ikajuutikhangit naunaijainiq (Naunairvik A) unalu aviktuqhimajumi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Katimajiralaq (SEMC) katimahimajut uvani 2018 mi. Una nainaaqhimajuq titiraq ilaliutiqaqhuni naittumik titiraqhimajut haffumani aturnaqtumik ilitturvikhangit ilaliutauhimajuq Nalunaitkutarnit.

Una unipkaa qauladjutihimajuq malikhugit haffumani ilagijainnit:

Hivuniquhuut – Tukiliutaat ilulgit auladjutingalu haffumani titiqqanmi.

Hivunikhangit unalu Tunngavia – Tutqiqhimajut hivunikhangit hivumuurutikhangit haffumani NSEMR unalu aturumajut atuqhimajangillu.

Avatingit – Tutqiqhimajut hivuniquhuutingit uvunga NSEMR unalu katilviuningit ukiunganit SEMC aviktuqhimajumi katimajunut unalu ukiunganit inungnut-ikajuutikhangit munaqtiunikhainnut unipkaarijangillu havaatigut.

Ukpiruhuutingit – Tukiqaqhunilu inigijakhaa atuqhugit pivalliagiangani Havaarijaujukhaq upalungaiqhimalugillu hamna NSEMR.

Nainaaqhimajuq haffumani Inungnut-Ikajuutikhangit Qanurilinganingit iluani Nunavunmi unalu Aviktuqhimaningit – nailijaujimajut qanurilinganingit pivallianingit tamainnut haffumani arvinilik hitamat VSECT tukiqaqtut iluani Naunairvik A mi.

Nainaaqhimajuq haffumani Aviktuqhimajumi Katimajut – Nailijauhimajut aviktuqhimajumi SEMC katimahimajut uvani 2018 mi. Nalunaitkutat katimajunut ilagijaujut pigiaqaqhunilu tamaini nunavutsemc.com.

Hivumuqtittijut – Tukiqaqhutik ablurviannit pivallianikhainut haffumani NSEMC hivunikhangit ukiukhangit.

Naunairvik A: Tukiliutiqaqtut Inungnut-Ikajuutikhangit Naunaijainingit – ilaliutingit tukiliutaanit naunaijainingit unalu nalunaitkutaanit tamainnut VSEC unalu ilagijangit naunaijainingit.

Hivunikhangit unalu Tunngavia

Hamna hivunikhautikhangit haffumani munaqtiunikhainnut inikhautikhangit pivalliajukhat aturaaqtakhainit inikhaat unalu hivitujuq kiglikhautikhangit pijumajainnit naunairiangani kangiqhigianganilu ihuiluutauningit ikajuutikhangillu angijaaqtumik ujaraqtarviujut havaangit inuuttiarnikhanut Nunavunmiunut, Nunavutiu'p pingahut aviktuqhimaningit unalu nunallaangit tamatkiumajangit. Una NSEMR hivunikhaa katilviugiami hivitujumik pivallianikhanut takugakhaq iluani Nunavutiu'p amihuujut havaarijaujukhat inungnut-ikajuutikhangit munaqtiunikhainnut piliriakhat huli ilumuqtumik pinahuaqhutik haffumani aviktuqhimajumi ihuiluutingit ikajuutikhangillu unipkaaqtangit.

Una nalunaitkutata uktuutigijangillu atuqhimajangit uvani NSEMR hivunikhangit uvani aviktuqhimajumi unalu nunallaangit malikhimajangit unipkaarjangit ilaliutikhangillu nalunaitkutaq tutqingnaqtumik numiglugillu kiuviniit haffumani inungnut-ikajuutikhangit unipkaarjangit angijaaqtumik havaarijaujukhanut.

Una NSEMR pivikhaat ajurnanngittumik kangiqhigiami nalaumattiaqtumik maligaliqijit, kavamangit maniliurahaqtunut ilitarijaujut uuminngalu Inuit nunaqatigiiktunullu.

Avatingit

Una Nunavut Kavamangit (GN), ukunanilu Pivalliyuliyiqyikkut Ingilrayuliyiyitkullu (EDT), ikhivautauvaktut pingahunit aviktuqhimajunik Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Katimajiralaat (SEMC) katimajunit unalu, uvani 2018 mi, aulapkaihimajut ukiunnguraangat aviktuqhimajumi munaqtiunikhainnut unipkaangit tamainnut aviktuqhimajunit. Una SEMC munaqtiunikhainut unalu unipkaarjakhangit piliriangit aulapkaihimajut maligautaanut uvannat Nakataq 12.7 haffumani Nunavut Aviktukhimayunik Nunataaknikmun Angirutaanit (NLCA) unalu ilanganit 135 haffumani Nunavut Parnaijainikhanut Havaarijaujunut Ihivriurnikhanut Maligaq (NuPPA). Una SEMCt pivalliahimajut uvani 2007 mi munarijavlutiglu ukunanngat SEMC Malikhimajakhaat Kiuvikhangit uuminngalu Ahiqanngittut Qanurilingajauningit hamannat Havaarijaujukhanut Iltaridjutit qaangiqtauhimajut ukunanngat Nunavut Aviktulikyit Katimayit (NIRB).

Una NSEMR himmatauhimajuy kinguani avaliqanngittumik aviktuqhimajumi SEMC unipkaangit ilagivluniuk amihuujut aviktuqhimajut havaarijangillu uvani ahiikkut munaqtiunikhainut havaarijaujukhat, kiuvlugit aturaaqtakhangit ilikkut haffumani inungnut-ikajuutikhangit nalunaitkutata naunaijainingillu atuqhimajaujut hivulliqpaami tamainnut nunallaami. Pivigivlugillu munaqtiunikhainnut havaarijaujukhanut unipkaarjangillu ikajuqtut ihumaliurvikhangit angiklikhimajaujunit ihuiluutiniit qaliriiqhimajullu pivallianikhanut qimilruqtakhangillu haffumani munaqtiunikhainnut unipkaangit.

Pivallianingit haffumani hivulliqpaami NSEMR amihuujut-ukiungagut havaarijaujukhaq ilagijaat amihuujut-ikajuqhimajut katimadjutauvaktut, hivitujumik qaujiaqhutik unalu qaujihainingit, ihumaliuqtangit ihuaqpiaqtumik uktuutikhangit qimilruqhugillu tadj

atuqhimajangit unipkaarajakhat ukunanngat SEMCt unalu havaarijaujut. Hivunngani uvannngat NSEMR inikhaliuqtangit Nunavut Tamatkiumajunut Munaqtiunikhainnut Upalungaijaut (NGMP) pivalliahimajut hivunigijangit Havaarijaujukhanut haffumani munaqtiunikhainnut inungnut-ikajuutikhangit qanurilinganingit nunaliinnit, aviktuqhimajumi nunallaangillu¹. Una NGMP Havaarijaujukhaq ilaliutijangit kiglikhangit pivallianikhanut haffumani NSEMR. Pivallianikhanut haffumani NSEMR hivulliuqtigijangit ukunanngat EDT ilagivlugillu malikhugit ablurvikhangit:

- Aulapkailugit haffumani “Nunallaangani Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Katimalutik Ilittuqhivlutik” uvani Apitilirvik 2017 mi kivgaqtiujunillu kavamaita, Maniliurahuagtunut, SEMC, nunaliit Inuit timiujunullu. Una tunngaviujuq qaliriiqtut ihumagijaujut nalunaitkutat havaarijaujukhanut unalu havaarijaunngittut pivalliavlutik katimalutik ilittuqhivlutik.
- Aulapkaihimajuq Akunngani Qaujihainiq, iniqhimajuq uvani Qiqailruq 2018 mi, naunaitkutat naunaijaijunillu nunallaanut aviktuqhimajunullu inungnut-ikajuutikhangit munaqtiunikhainnut, ilagijaat tahapkuat naunaijaijut tukiliuqhimajut qulaanit Katimalutik Ilittuqhijut.²
- Pivallianikhanut haffumani Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Havaarijaujukhaq (una “Havaarijaujukhaq”) haffumani NSEMR kiglikhanut haffumani Akunngani Qaujiharniq, ilitturnaqtuq unalu hivunikhangit ihumaliugainnit (takulugu ukpiruhuutingit ilanganit tukiliutikhaanit)³.
- Katimadjutauhimajut aviktuqhimajumi SEMC ilauqatauhimajut uvani 2018 katimajunit haffumani hivunngani Havaarijaujukhaq unalu pivallianikhainnut haffumani NSEMP.
- Pivallianikhainnut haffumani NSEMR kigliliuqtangit Havaarijaujukhaq, EDT kiuviniit ikajuutingillu hamannngat aturluaqtangit GN naunaijainigil ilagijangit ilagivluniuk Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit (NBS), Kiinauyaliqiyikkut, Nunavunmi Igluliqiyit Kuapuriiisan⁴.

---

¹ *The Integrated Socio-Economic Monitoring Framework (Una Ilagijaujut Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut)* Havaarijaujukhaq, NGMP 2012.

² Akunngani Qaujihainiq iniqhimajangit ukunanngat NVision haffumani EDT nit

³ Una Havaarijaujukhaq pivalliahimajuq ukunanngat NVision havaqatigivlugit EDT havaktingit

⁴ NSEMR pivalliahimajuq ukunanngat NVision

Ukpiruhuutingit

Una ilagijangit nainaaqhimajaujut hivunikhangit, piliriakhat qaujihainingit ilagijaujut pivallianikhainnut haffumani Havaarijaujukhanut upalungaiqhugillu haffumani NSEMR. Hivuani tukiliutingit haffumani Havaarijaujukhanut angmaqhimajut ahiqanngittut qaujiharngit unipkaangit upalungaiqhimagajaujut uvannat EDT⁵. Inuqqukittut havaqatigiiktut hamannat EDT havaktingit unalu hilataannat kiuliqijit (NVision) havaqatigivlutik pivalliagianganani hamna inungnut-ikajuutikhangit munaqtiunikhainnut havaarijaujukhaq.

Hivunikhangit

Una Havaarijaujukhaq unalu NSEMR hivunikhautikhaat nunallaami unalu aviktuqhimajumi naunaijainingit. Takugakhaqanngittuq naunaijainingit avaliqanngittumik havaarijaujukhanut. Kihiani, uktuutigijangit, naunaitkutut uktuutingillu haffumani aviktuqhimajumi/nunallaamilu naunaijainingit uvani NSEMR atauttimut hanajauhimajut atuqhimajaujut iluani havaarijakhanut munaqtiunikhainnut. Talvannaganit, pinahuarlugillu katilviuhimajangit numikhimajangillu havaarijakhanut-maliktangit naunaijainingit hivitujumik aviktuqhimajumi nunallaangillu avatingit.

Naunaijainingit takunnaqtuq iluani Havaarijaujukhaq unalu NSEMR tamarmik aturaaqaktangit upinnaqhuni angmaumajunik. Aturaaqtakhangit naunaijainingit pijumajaukpat ihumaliurianganani pivallianingit, hamnainnaq naunaijainingit qaliriiqtut aulajuittut humili ilaliutauhimajut. Hamannat EDT havaktiit kititiqhimajakhaat naunaiqhimajangit naunaijainingit hivunngani NSEMR, naunaijainingit angmaumajut ajurnaittuniglu kitiitiriami. Una naunaijainingit tamainnut ikittunik aturnaqtut naunaijainingit angmaumajut qaritaujakkut amihuujut atauttimuqtut atauhirmut qaritaujami iliuraivikhangit.

Una kigliujuq ukiungani tamainnut naunaijainingit 2006 ngujuq. Taimaittuni aturaaqtakhat naunaijainingit angmaumannngittuq 2006 mi, una kiglinga ukiungani aulapkaihimajuq naunaijainingit aturaaqtauliqhuni.

Kihiani hamna hivunikhangit angmaumajumi naunaijaivingmiittuq, una Havaarijaujukhaq unalu NSEMR naunaiqhimajaujuq qaffiuningit aturnaqtunik nalunaitkutut akuningit ihumagijaujut kangiqhinnaqtut ujaraqtarviujut ihuuluutaujut Nunavunmiunut. Tahapkuat akuningit ilagijaujut niqinut qajagijakhat, manirarmiut niqainnat, havagluarnaqtunit ajuinningit niuviqtittijut. Haffuminngatut, pijumajangit ilaliutauhimajut iniqpiaqhimajunit havaaq munaqtiunikhainnut naunaijainingit qaffiuningit Inuit niuviqtittijangit tamainnut ujaraqtarviujut kampaniit. Taimailiuhimaitkaluaqtut hamna aallatqiingujut havaarijaujut atulimainnamik aadjikiiktunik naunaitkutut. Hamna naahurijaujut humiliqaak qangannguqtumi tahapkuat naunaijainingit akuningit turaaqtaujukhat.

---

⁵ *Final Socio-Economic Framework for SEMC for Framework Development and Territorial Monitoring Report (Iniqpiaqhimajuq Inungnut-Ikajuutikhangit Havaarijaujukhaq haffumani SEMC ukunani Havaarijaujukhanut Pivallianikhanut unalu Nunallaami Munaqtiunikhainnut Unipkaangit)*. Niqiliqivik 31, 2018. Upalungaiqhimagajaujut ukunannat NVision Insight Group Inc. haffumani EDT.

Kihiani avaliqanngittut aviktuqhimajumi SEMC unipkaangit aulapkaihimaittut, hamna titiqqangit unalu takugakhat tamainnut aviktuqhimajumi SEMC katimajunut ilagijaujut.

Una hivunikhangit hivulliqpaaq NSEMR nalunaitkutut pijumajaujut ihivriutqakhangit hamna ihuuluutigijaujut haffumani ujaaraqtarvik havaarijaujukhat uvani aviktuqhimajaujut unalu nunallaami maliktakhangit. Aallatqiit hivitujumik naunaitkutut pigiaqaqtut haffumani atuagakhaliuqtunut, parnaijainikhanut avataita ihivriurnikhanut, uuminngaluuniit avatikhanut munaqtiuniq ilagijunngittut numikhimajaujunit haffumani NSEMR. Kihiani, aallatqiit naunaitkutut ilagijaulaaqtut hivunikhanut NSEMRt nalunaiqtauhimajut unalu unpkarijaujunit atuqhimajangit numikhimajunit aulattiaqhimajaujut. Hapkuninngattaq hivitujumik naunaitkutut ilagijaujut malikhimajangit upalungaijautikhangit, inuudjuhingit, inikhautikhangit aturaaqtakhangillu pivallianikhanut.

Havauhiq

Pivallianikhanut haffumani Havaarijaujukhanut unalu NSEMR ilagijaujut hamna piriakhaarvikhangit pivallianikhanut, ihivriurnikhanut, katimadjutigijangit ihuaqhimajaujunit naunaitkutangit ilagijakhaat. Malruk havaqatigiiktut EDT havaktit unalu malruk NVision ikajuqtigiiktut havaqatigittiaqtut qanilrukkut atauttimut upalungaiqhimajukhaq ihuaqhijakhangillu hamna Havaarijaujukhaq qaffiujunit tatqiqhiutigut. Pivallianikhanut haffumani NSEMR ilagijaujut malruk pigiakhaarvikhangit ihivriuttiaqhimajangillu naunaitkutut nalaumattiaqtumik aturaaqtakhangillu. Una NSEMR timiujunit naunaitkutaliuqtukhat uvani Apitilirvik 15, 2018 mut. Nutaangujuq naunaitkutaq ilaliutauniaqtuq uvani tuglikhamut NSEMR.

Una Havaarijaujukhaq

Una tukiqaqtut Havaarijaujukhaq munarijaujukhaq upalungaijautaanit hivunikhag NSEMR ukunanggat qaujiaqhimajuq naunaijainikhanut havaktit hamanggat EDT. Ilaliutigijangit tamainnut nalunaitkutaq pijumajaujut upalungairvikhangit hamna NSEMR, ilagijangit naunaitkutanut pivikhangit tamainnut naunaitkutaq/uuktuutikhangit tukiqaqtunit haffumani naunaijaivikhaq. Humiliqaak naunaijaivikhangit pivikhangit angmaumajut qaritaujakkut, hamna aturnaqtut katilviujut uvunga nalaumajumik qaritaujakkut iliraivikhangit uuminngaluuniit tukiliutikhangit ilagijaujut. Uvanngat amihuujut naunaijaivikhangit pivikhat iniqhimaittut, ilangit uuktuutikhangit ilaliutauhimajut amihut naunaijaivikhangit pivikhat.

Una Havaarijaujukhaq takunnaqhuni tukiliutaanit havaanut titiqqainut ilaliutauhimavlunilu arvinilik malruk aallatqiingujut munaqtiunikhainut nalunaitkutaq, tukiqaqhuni uvani makpiraq 5 mi.

Unniqtutit

VSEC – titiraqhimajut arvinilik hitamat Aturnarluaqtangit Inungnut-Ikajuutikhangit Ilulgit: Inungnit amihuuningit, Inuuhirnut unalu inuuttiarnirnut, Niqighaqattiarniq, Iliharniq unalu Havakhutik, Iglukhat, Maniliurahaqtumik Hulidjuhiit, Havaaqarniq Maniliuqhimajunillu, Inuit Uqauhingit, unalu Ilitquhirijangit Hulidjuhiit Ajuinningillu.

Ihumaliurniq – titiraqhimajut ilagijaujut qaliriiqhimajut pulahimajut uvannat VSEC. Haffuminngatut, Inungnit amihuuningit malrurnik ihumaliurnilgit: Kiglinganit Amihuuningit Ilitquhingit, Ingilrayut unalu Hangutarniq.

Naunaitkutaq – titiraqhimajut nalaumajumik naunaitkutata tamainnut VSEC haffuminngat naunaijainirnut takunnaqtut. Haffuminngatut, Kiglinganit Amihuuningit Ilitquhingit hitamanit naunaitkutaqaqtut: Inugiangniit aallanguqtut, Amihuuningit Ukiungat Ilingajut, Amihuuningit Ilitquhingit Ilaliutainit (Inuit, Inuinnaunngittunillu) unalu Inulrammiit Hingaiyut.

Uuktuutigijangit/Maliktangit – tukiliutiqaqtuq nalaumattiaqtumik uuktuutigijangit uuminngaluuniit maliktakhangit tamainnut naunaitkutaq. Haffuminngatut, Amihuuningit Ukiungat Ilingajut pingahujut uuktuutingit/maliktakhangillu: kigliutaanit ukiunga, qaffiuningit qaangiqhimaittuq 25 unalu qaffiuningit ukiuqaqtut 25-44.

Naunaitkutaq Pivikhaq – nalunaittut pivikhaq naunaitkutaq tamainnut maliktakhaq/uuktuutigijangit. Haffuminngatut una naunaitkutaq pivikhaq kigliutaanit ukiunga uuktuutigijangit Naunaiqhitiyit Kanatami.

Naunaijainikhanut – nalunaittut ahiqanngittut nalaumattiaqtut titiqqaitigut uuminngaluuniit titiraat atuqtaujukhat tamainnut uuktuutigijangit, humiliqaak naunaijainingit atuqtaulaaqtut, unalu tiliugaa angmaumajuq naunaitkutaq ilaliutauhimajuq. Haffuminngatut, nalunaittut ahiqanngittut hamannat Naunaiqhitiyit Kanatamiup qaritaujakkut qunniataqkhat haffumani kigliutaanit ukiungat uuktuutaat hapkuangujut: Naunaitkutinga 17-10-0005-01 – Inugiangniit nalauttaaqhimayut Taaqhivalirvia 1-mi, ukiungigut angutaukkullu/arnakkut.

Atulihaaqhimajut Turaarutauhimajuq Ublunga – nalunaittut atulihaaqhimajut ublungani haffumani naunaijainingit nalunaittut pivikhangit turaarutauhimajut uvannat Niqiliqivik 31, 2018 mi. Haffuminngatut, atulihaaqhimajut turaarutauhimajuq ublunga uvannat NBS qaffiuningit ukiunganit 25-44 uuktuutigijangit uvani Qiqairuq 19, 2018 mi.

Atuinnaqhimajangit haffumani Naunaijainingit Unipkaarijangit – titiraqhimajut qaffiuningit atuinnaqhugit naunaijainingit ilaliutauhimajut. Atuinnaqtangit naunaijainingit, ukiunnguraangalluuniit uuminngaluuniit tallimanit ukiunganit.

Angmaumajut Ukiunga(t) – titiraqhimajut ukiunganit humiliqaak naunaijainingit angmaumavluni.

Kiglinganit Ukiunga – titiraqhimajut hivunngani ukiunganit ahiqahimajunilluuniit naunaijainingit angmaumagumi

Unipkaarjangat Maliktangit haffumani NSEMR – tunihijangit nunaliqinirnut uukturangit uvanngat naunaijainingit kititiqhimajangit tamainnut naunaitkutaq:

- Nunavut,
- Qikiqtaaluk (Qikiqtani),
- Kivalliq (Keewatin),
- Qitiqmiut, uuminngaluuniit
- Aallat (Haffuminngatut, Nunavutiu’p 19 nit angitqijaujut nunaliit).

Naunaittut – ilaliutauhimajuq tutqiqhimajaujut naunaittut unalu qaujihaqhimajut tukiliutait illittuqtakhaat atuqtut Havaarijaujukhaq.

AEMkut	Agnico Eagle Uyaraqhiuqtun Havakviani
APSkut	Nunaqaqqaqhimayut Inuit
CCHS	Kanatami Nunallani Aanniaqtailinikun Naunaiyaiyut
EDTkut	Pivalliyuliyiqikkut Ingilrayuliyiyitkullu
GDPkut	Tamainni Hunavaluit Niuvvaavigiyauyukhat
GNkut	Kavamatkut Nunavutmi
IFRkut	Inuit Nayugaini Titiqiqidjutiliqivik
INACKut	Nunaqaqqaqhimayunun Tunnganirmilu Inuinnaitlu Kavamaliqidjutait Kanatami (Imaatun iliqtuq CIRNAC)
KIAkut	Kivalliq Inuit Katimayit
NAC	Nunavut Ukiuktaqtuni ilihaliarpaarvik
NBS-kut	Nunavunmi Havagviat Kihititiliqiyunik
NDAPkut	Nunavunmi Iglukhamut Akiligakhamut Ikayuutikhat
NGMPkut	Nunavunmi Munarinikkut Hivunikhaq
NIRB	Nunavut Aviktulikiyit Katimayit
NLCA	Nunavummi Nunataarutit Angirutaanut
NNIkut	Nunavummi Nangminiqaqtunik Ikayuuti
NSEMRkut	Nunavunmi Inungnut-Ikayuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat
NUPPAkut	Nunavunmi Upalungaiyarniq Havaaqharnik Ihivriudjutikhaq Maligaq
NWMBkut	Nunavut Angu’hikiyit Havakhautikhanik Katimayit
SEMCKut	Inungni-Piangaiyarnikkut Munarinikkut Katimayit
VSEC-kut	Naunairutit Attuqtunik Inuuhiqmi Manikhaqhiurutinilu Ilagiyainik
WHOkut	Nunaryuaptikni Aaniaqtailiniqmut Timiqutigiyait.

Nainaaqhimajuq haffumani Inungnut-Ikajuutikhangit Qanurilinganingit unalu Ingutaaqtut iluani Aviktuqhimajumi Nunallaamilu

Una arvinilik hitamat VSECT pulahimajut ukunangtat NSEMR hivuniqhuutaujut iluani ilangani. Takulugu Naunairvik A tukinnaqtumik naunaijainirnut unalu naunaijainiingit tamainnut VSEC unalu nalunaitkut.

Inungnit amihuuningit

Una naunaijainiingit ilitquhiita haffumani amihuuningit, turaaqtauvagaat uuminngat “inungnit amihuuningit”, ilaliutauvaktuq qaffiunilaaqtut tunngavinga amihuuningit ilitquhiit unalu ingilrajut kangiqhidjutaanit. Inungnit amihuuningit ilitturnaqtut ilaliutaanit haffumani inungnut-ikajuutikhanut ihuiluutauhimajuq ihivriurningit, munaqtiunikhainnut haffumani ujaarqatarviujut pivallianingit, unalu amihuujut aallat ilainnaangit nunallaangit pivallianikhanut.

Atuinnaqhugit inungnit amihuuningit ilitquhiit pijumajaujut kangiqhidjutaanit ujaarqatarviujut ihuiluutauhimajut nunalingni unalu aviktuqhimajumi malikhimajangit ilagijaat aktiilaangit, ukiunganit, huminngaaqhimajut humiutaujulluuniit, ingilravaktut angiklikhimajut inuuhimajunillu uuktuutingit⁶. Aturluaqhimajut qanurilinganingit ingilrajunillu haffumani malruk havaarijaujukhanut ilagijangillu naunaitkutat malikhugit Inungnit amihuuningit VSEC malikhugu.

Kiglinganit Amihuuningit Ilitquhingit

- Nunavut angiklivallaaliqhuni: uvani 2016 mi, inungnit amihuuningit Nunavunmi hammauvluni 37,082. Qikiqtaaluk angitqijauvluni inugiakhuni amihuuningit ukunanilu 19,654 inuit uvani 2016 mi (53% haffumani atauttimut), hamannngattauq 10,528 iluani Kivalliq unalu 6,900 iluani Qitiqmionmi. Nunavut inuhaannuanit inungnit amihuuningilgit: kiglinganit ukiungat⁷ uvaniittuugaluaqtut 26.4 ukiunganit uvani 2017 mi, uvannngat 40.6 ukiunganit haffumani Kanatamiunit amihuuningit.
- Inuit amihuuvlutik 84 nit qaffiunganit amihuuniuvlutik iluani Nunavunmi.

Ingilrayut unalu Hangutarniq

- Uvannngat 2006/7, amihut inuit ahinunngaujut Nunavunmit nuuvlutik iluanut nunallaanut.

⁶ Takulugu Inuuhirnut unalu inuuttiamirnut inulrammiinut hingaijaqtunut maligaanit.

⁷ Una kiglinganit ukiunga qitqaniittuni avaliqanngittuni avvautaanit qaffiuningit inungnit amihuuningit angajuqaangujut nukaqhiujullu.

Inuuhirnut unalu Inuuttiarnirnut

Inuuhirnut unalu inuuttiarnirnut (timiutigut ihumatigut) aturluaqtut ikajuutauvlutik inuudjuhianut tamainnut Nunavunmiunut aturluarnaqhunilu ihumaliuqtangit ujaarqatarviunut atuqtunit. Inuuhirnut unalu inuuttiarnirnut pivlutik qaffiuningit aallanut inungnut-ikajuutikhainut akihautaanit ilagivlugillu havaakhaqhiuqtut maniliurahuagtunut, niqikhailliuqtunit, iglukhanut inuuhirniinullu, havaktunut unalu higaarlungnut imirnullu ajuqhautivaktut, paliihimmiqinirnut, aanniarnirnullu ikajuutikhanut, ilihautikhanut ilaliutaujut, nunalingni ilagiiktunut ikajuqtauliqpakhutik.

Ilangit inungnut-ikajuutikhanut havaarijaujukhanut avaliqanngittut inuuhirnut inuuttiarnirnullu hamanngat paliihimmiqijunit ilagivlugit ajuqhautivaktut naunaijainigut ilangillu atauttimuqhutiktauq. Iluani NSEMR mi atauttikkuuqhutik. Aturluaqhimajangit qanurilinganingit ingilrajunullu haffumani hitamat havaarijaujukhanut ilagijangillu naunaitkutat malikhugit Inuuhirniinut unalu Inuuttiarnirnut VSEC malikhugu.

Inuuhirnut

- Una qaffiuningit pulaaqtut nunalingnut munaqhiqarviit hiamitpallialiqtut, kihimi qaffiutigut atuqhugit angiklivallialiqhuni uvaniinnaq iluani Qikiqtaaluk.

Inuuttiarnirnut

- Amigaitqijaujuq 20% tigut haffumani Nunavut inungnut amihuuningit imiqturniqtut (2015/16 naunaijainiq).
- Una amigaitqijaujuq inulrammiit hingaijaqtut iluani Nunavunmi avatquttuni 10 nit amigaitqijauliqhuni Kanatamiunut.

Ikayuhiat Havayuitunik

- Havaaqanngittunit Ikajuuhikhangit angiklivalliavlunilu uvanngat 2007/8 unalu 2014/15 iluani tamainnut aviktuqhimajumi. Una puqtuhivallaaqhuni atuqpagaat iluani Qitiqmiumni (qanilruani 90% tigut aturnaqtut inungnut amihuuningit).

Kitunuliqaak Qajagijauniq

- Una atauttimuqhimajuq naahautaa piliihimmiqivaktut ajuqhautijut (ulurianaqtumik unalu uluriananngittunilu) hiamitpalliavluni iluani Nunavunmi. Iluani Kivalliq, naahautaa piliihimmiqivaktut uvvauvluni 100 inungnit⁸ takunnaqhuni puqtuhivallaaqhuni uvanngat 2009 mit unalu 2013 mut tamainnut atauttimuqtumik piliihimmiqijunit ajuqhaqtut unalu ulurianaqtumik pivlutik. Una aallat aviktuqhimajumi aadjigiinngittuni 5 nit ukiunganit puqtuhijunik takunnaqhuni iluani Kivallirmi.

---

⁸ Una naahautaa ajuqhaqhimajut uvanngat 100 nit inungnit takunnaqhuni qanuriliuqhimavlutik piliihimmiqinirnut ajuqhaqtut hiamitpallaqhuni ilagijaunngittuni aktilaarnianut inungnit amihuuningit.

Niqighaqattiarniq

Iluani Nunavut, niqikhailliuqtut ittuuvlutik naahautaanit ilagilluaqtangit niqikhaqaruirnirnut, niritariuqhutik, ilitquhirnut ilagijangit, nunalingni ilagiiktunullu naammagijaanit, niqinut akikhangit, maniliuqtunut kaaktunullu. Niqikhailiurniq taimaa katilviuvluni niqaittunut, uuminngat Inuit nutaqqat avallittunullu angajuqaalgit taimaa ingattaummilaqivlutik. Iluani Nunavunmi, malruk niqiliurnirnut ilagijaujut hamma: ilitquhirnut niqainnaqtunit iluani niuviqhimajangit niqinit. Ilitquhirijangit niqainnat ikajuutaulluaqtut maniliurahuqtunut ilagijaat unalu pivikhalluaqtut Inuinnainut haffumani inuuhirirnut inuuttiarnirnullu aturnarluaqhunilu pitquhirnut hapummivikhangit, ajuinningit unalu pitquhirirnut avvautigivaktut maligautaanit. Takulugu Ilitquhirirnut Hulidjuhiit unalu Ajuinningit VSEC hivunngani nalunaitkutaq uvani pitquhirirnut maligautaat unalu maniliurahuqtunut ilagijangit.

Niqikhailliuirnut ingattaqpallialiqhuni ilagijaujuq uuminngat ahiqanngittuni VSEC uuminngaluuniit ilagijangit aallanut VSEC iluani ihuiliutigijangit ihivriurnikhanut unalu munarijangit ujaraqtarviujunit kampaniit. Iluani NSEMR munarijavuluni ahiqanngittuni VSEC taimaa katilviuvakkami uvunga pitquhirirnut niqainnaanit angunahuqtunullu hulidjuhiit taimaa aturluarnaqhuni hivulliuvaqhunilu Inuinnainut unalu GN nullu.

Kihiani niqikhailliuqtunut ingattaqpallaaqhuni ihumaaluutaavlunilu Nunavunmi, naunaijainiq niqikhailiuqtunut angmaumangittuq ublukhauutiliktauq. Ihuaqhiuummiqhuni kititiquhimaningit niqikhailiuqtunut naunaijainingit ukunanngat Kaniitian Nunallaaqnit Aanniaqtailiniqmut Qauyihautit (CCHS) aulapkailihaaqhimajuq uvani 2017/18 unalu nutaangujuq naunaijainiq hamannat 2017 Nunaqaqqaahimayut Inuit Qauyihautait (APS) turaarutaujukhaq akunngani angmaumajukhaq tuglirijakhaat NSEMR.

Una aturluaqtangit qanurilinganingit unalu ingilrajut angmaumajut haffumani malruk havaarijaujukhanut maliktangit Niqighaqattiarniq VSEC malikhugit:

Niqi Akingit (una himmautauhimajuq aturialik haffumani agjaqtauhimajut niqit)

- Agjaqtauhimajut niqit akittuqpallaaqtut iluani Qitiqmianmi akikitqijauvlutik Kivallirmi.

Niqighaqattiarniq (una ilagijaujuq amihuuningit angmaumanirnut ihuarijamingnit qaffiuningit nakuugumilu niqit)

- Nunavut puqtuhivallaaqtumik niqikhailiuqpaktut iluani Kanatami. Uvani 2011/12, 36.7% haffumani iglumiuaqtigiiktut Nunavunmi ikittumik akhuuqpiaqtuniglu niqikhailiuqpaktut; iluani Kanatami 13% iglumiuaqtigiiktut niqikhailiuqpaktut.⁹

⁹ Tarasuk, Valerie, Andy Mitchell unalu Naomi Dachner. 2014. Household Food Insecurity in Canada (Iglumiuaqtigiiktut Niqikhailiuqtut iluani Kanatami), 2012. Toronto. Qaujijauqtut naunaiqhijut inikhangit nainaarahuahugit niqikhailiuqtunut (PROOF).

⁹ Kihiani haffumani 2008/9 (138), 2009/10 (126) unalu 2011/12 (125) humiliqaak ilihaqtamingnit iniqhimajangit naahautaat angiklivalliaavluni iluani Qikiqtaalungmi.

- Niqikhailiuqtut Nunavunmi angiklivallaaqhuni; ukunani 2007/8 unalu 2011/12 una qaffiuningit Nunavunmiut iglumiuqatigiiktut niqikhailiuqtut puqtuhivaalliQHuni ukunani 4.8%.
- Aviktuqhimajumi niqikhailiuqtut naunaijiniq angmaumangittuq.

Iliharniq unalu Havakhutik

Iliharniq unalu havakhutik iliaqtut hivitujumik ihuuluutauvakhuni inungnut nunalingnilu havaakhaqhiuqtunut pinahuaqhutik inikhautikhangit hamanngat ujaarqarvuijuit pivallianikhanut. Iliharniq unalu havakhutik iliaqtut ikajuutaulluaqtut aulapkaijangit ujaarqarvuijuit pivallianikhainut ilagivluniuglu Ihuuluutaujunut Ikajuutauvlunilu Angirutaat, Tukiliutaat Qanurilinganingit Havaarijangit Iltaridjutaanit unalu havaarijangit-uuktuutigijangit munaqtiunikhainut unipkaarijaujunullu.

Munaqtiunikhainut iliharniq unalu havakhutik iliaqtut uvani aviktuqhimajumi maligautaanit ihumaliugainit akiharnaqtuni iniqhimajaujut ilihariaqpaallirviannit iliaqtunut, iliharumajunut atiliurviujuit unalu iniqhimajangit havakhutik iliaqtut unalu ilihariaffaaqtunut iliaqtut, una puqtuhilluaqtut iliharutainit iniqhimajangit pivlutik, iliharniq iniqhimajangit uuktuutigijangit atauttimut amihuuningit unalu Inuinnailu.

Aturluaqhimajut qanurilinganingit ingilrajunillu haffumani malruk havaarijaujukhanut ilagijangillu naunaitkutat malikhugit Iliharniq unalu Havakhutik Iliaqtut VSEC malikhugu:

Ilihautiniq Iniqhimaningit

- Una naahautaata haffumani tuglirijangit ilihariaqpaallirningit iniqhimajangit Nunavunmi angiklivalliavluni uvanngat 2006/07 unalu 2015/16. Una angiklivalliajuq iluani Kivalliq unalu Qitiqmiummi. Iluani Qikiqtaaluk, naahautaata iliaqtunut iniqhimajangit katakpalliajuq¹⁰.
- Avatquttumi 60 pusaatigut haffumani Inuit amihuuningit ilihautiniq ilitaridjutiqanngittut uvani 2006-2016. Una pusaatigut Inuinnainut ilihautiniq ilitaridjutiqanngittut katakpallaaqhuni avatquttumi 7% uvanngat 2006 amihuujut Inuit iniqhimagamik angajukhiit iliharutaanit.

Atiliuqhimajut uvani Hananirnut Iliaqtut Piliriakhat

- Una qaffiuningit iliaqtut atiliuqhimajut iluani hananirnut piliriakhat uvani 2006 unalu 2015 avatquttunilu 10 nut avataanit qaffiuningit inuit iniqhimaat iliaqtamingnit (atiliuqhimajut aallatqiingujut hamanngat 132 uvunga 256 inungnit ukiungani iluani).

Iglukhat

Itiutaanit ihuarijamingnit unalu atulaaqtunut iglukhanut aturnaqhunilu akihautaanit pijuminaqtuq ihuaqpiqtumik ilauqatauhimajut iluani ujaqtarviujut pivallianikhanut uuminngalu ilihautikhanut maniliurahuarnikkut hulidjuhiit tamatkiumajumi. Amihut iglukhangit Nunavunmi kitunuliqaak iglutaqut kavamanit havaktut iglukhangilluuniit. Inugiaktut unalu ahiruqhimajut iglu qanurilihimajut ihuuluutaujut inuuharnut inuuttiarnirnullu inungnut, ilagiiktunut nunalingnullu. Igluqanngittut taimaa ajuqhautihimalaaqtut Nunavunmiunut nuunnahuaqtut nunalingnut naiglivallaaqpaktut ikajuutikhangit uvannat ujaqtarviujunut havaakhaqhiuqtunut. Una pijumajaujut ihuaqtumik iglukhangit unalu ihumagijaujut nanminiqutikhangit taimaa hivitujumik ikajuutaulluarniaqhuni haffumani ujaqtarviujunut pivallianikhainut.

Aturluaqhimajangit qanurilinganingit ingilrajunullu haffumani pingahut havaarijaujukhanut ilagijangillu naunaitkutat malikhugit Iglukhanut VSEC malikhugu.

Iglukhailiurnirnut.

- Iglukhanut Nunavunmi hivunngani akiliurutivagaat, kihimi iniqhimaittut naahaut iglumiuqatigiiktut nanminirijangit iglukhanut. Una qaffiuningit itiqhimajut nanminilingnit ikitpalliaqtut.

Iglunut Qanurilinganingit

- Inugiakhivallaaqtunut ihumaaluutauvaktut Nunavunmi unalu angiklivallaaliqhuni uvani 2006 unalu 2016 iluani tamainnut aviktuqhimajumi. Una puqtuhijuj aallatqit inugiaktunut iluani Qitiqmionmi (29.8% haffumani iglumiuqatigiiktut uvani 2016).

Igluliuqtunut Hanayunit

- Uvannat 2006 unalu 2016 ilagijaujut 1,955 iglukhangit igluliuqhimajangit iluani Nunavunmi.

Maniliurahuqtumik Hulidjuhiit

Nunavut aallatqiingujut maniliurahuarnikkut ilagivluniuk angijaaqtunit kitunuliqaak aulattittijangit ilangani, pitqhirijangit nunanut atuqtaunikhainut hulidjuhiit, ihumagijaujut ujaqtarviujunit, unalu hivuani pivallianikhainut ilagijauvaktangit ujaqtarviujunit ikajuutikhangit naahurijauhijangit tikitpialiaqtut.

Naallugit Nunaptingnit Manighiutaayut (GDP) – una maniliurahuqtunut akikhangit tamainnut ikajuutikhangit atuqtakhangillu nauhimajaujut uvani inikhanut atuqtumit – hivulliuvluni naunaitkutaulluaqtut atuqhugit ihivriuriani inuuhinganit unalu maniliurahuqtunut hulidjuhiq. GDP ilaliutigijangit unipkaarajakhaq haffumani maniliurahuqtunut Nunavukhamut. Una uuktuutigijangit haffumani GDP naunaittut aktilaangit haffumani maniliurahuarnirnut aallannguqhugit uvani GDP uvannat atahiq inikhanut tuglikhanullu naunaittuq humiliqaak maniliurahuqtut havaktunut akiliqhugit uuminngaluuniit angiklivallaaliqtumi. GDP ilaliutihimaittuq akikhangit

maniliurahuangittunut hulidjuhiq, taimaa hivitujuuvluni Nunavunmiunut aadjigiingittut maniliurahuagtunut; pitquhirijangit angunahuaqtunut hulidjuhiit turaaqhimajaujut malikhugit kinguani VSEC.

Una VSEC ilaliutigijangit maniliurahuagtunut hulidjuhiq naunaitkutaq nalruuvluni ilagijangit uvunga havaarijaujukhaq-maliktangit unipkaaliuqtunut ikajuutikhangillu (niuvigtangit, nanminiqutinut pivallianikhanut unalu taaksiutingillu). Maniliuqhimajut nalunaitkutaq ilagijauvakhuni havakhimajunut hulidjuhianit; kihiani, iluani NSEMR mi ilagijauhimajuq tuglianit VSEC, Havaaqarniq Maniliuqhimajunillu, hamna nalunaiktuaq ilagijaugami nanminirijaanit maniliurahuarnirnut ilitquhiita.

Aturluaqhimajangit qanurilinganingit ingilrajunullu haffumani hitamat havaarijaujukhanut ilagijangillu naunaitkutat malikhugit Maniliurahuagtumik Hulidjuhiit VSEC malikhugu.

Naallugit Nunaptingnit Manighiutauyut (GDP)

- Naallugit Nunaptingnit Manighiutauyut (GDP) haffumani Nunavut angiklivalliahimajuq ukunangat 2009-2016 puqtuhivalliajuq uvani 2013 unalu ilangit nailivalliahimajuq uvani 2014 unalu 2015.
- Maniliurahuarnikkut hulidjuhiit iluani ujaraqtarviujunit ilangani angiklivalliahimajuq ukiunnguraangat uvangat 2011mit 2016mut. Iluani 2016 ilagijauvagaat haffumani \$387 miliannit.

Taaksiutit

- Ujaraqtarviujut nanminiqutingit maniliuqhimajangit angiklivalliavluni uvangat \$0.3 milian uvani 2009/10 uvani \$4.3 milian uvani 2017/18.

Nanminiqutilit Pivallianingit

- Ukiunganit naunaijaiviqangittuq angmaumangittuq haffumani naahautaanit nanminiqutilingnit Nunavunmi uuminngaluuniit naahautaanit Inuit Atiliuqtaaqhimajumi nanminilingnit.

Amiakkuutigut

- Ilagijakhaittuq naunaijainirnut angmaumajunit.

Havaaqarniq, Havagluarningit Ajuinningit Maniliuqhimajangillu

Havaaqarniq inikhautauuarijangit haffumani ujaraqtarviujunut pivallianingit taimaattaug kiglijauulluaqtuq ilaliutinut havaarijakhanut ihuiluutaunuit ihivriurnikhanut, ihuiluutauningit Ikajuutikhangillu Angirutaat, Havaarijakhanut Tukiliutaat Qanurilinganingillu unalu inungnut-ikajuutikhangit munaqtiunikhainnut. Nalunaitkutat ilagiinnaqhugit naahautaanit inungnut havaaqaqtut, havaaqarniq uuktuutingit, naahautaat inungnut havaaghailliuqtut unaluuniit havaaqangittukut uuktuutingit, ihuaqhiujauhimajuq arnauqumi angutaugumilluuniit, ukiunga (inulrammiq) ilitquhiatigut Inuinnaugumi.

Una ajuinningit qanilruanit havagluaqtunut aturnaqtuq pivikhangit ihuiluutauvaktut pilaaqtunut haffumani qanilruani havaktit havaaqarialiujut tunijauhimajut avatikhanut havaarijaujukhanut. Havaaqarniq ajuinningit uuktuutigijaanut, uuminngattaq hivulliujuunit inikhautikhangit ikajuutikhangillu Inuit havaktit iningani ilagijaunnginnaqtut havaarijaujukhanut munaqtiunikhainnut. Ajuinningit uuktuutingit nalunaitkutaq aturnaqtuq ilagijauullaqtaakhaallu haffumani aviktuqhimajumi inungnut-ikajuutikhangit munaqtiunikhainnut unipkaaqqhimajangillu, kihimi una ajuinningit naunaijainigut takukhaujuittuq, taimaattaq iliharniq iniqhimajangit atuqhimavlutik himmauhikhanut iluani NSEMR.

Maniliuqhimajut ilagijauvlunilu iluani VSEC taimaa ilagijauvlunilu aturnaqtunik himmauhikhanut takunnaqhuni uvannat havaanut akiliagait unalu maniliuqhimajut uuktuutigijangit unipkaarijauhimajuq ukunani tukiqattiaqtunik havaarijaujukhat.

Aturluaqhimajangit qanurilinganingit ingilrajunullu haffumani tallimanit havaarijaujukhanut ilagijangillu naunaitkutat malikhugit Havaaqarniq Maniliuqhimajunillu VSEC malikhugu.

Havangniq

- Una havaaqarniq uuktuutingit Nunavunmi atauttimut amihuuningit aadjigiinngittut ukunani 52.3% (2009) unalu 56.0% (2013), angutit puqtuhivluni havaaqarniq arnanut. Una Qikiqtaaluk taimaaraaluk puqtuhiqijaujuq havaaqarniq haffumani atauttimut amihuuningit.
- Una havaaqarniq uuktuutigijangit Inuinnainut unalu inulrammiinut Nunavunmi nakitqijauvluni atauttimut amihuuningit.

Havaaghailliuqtut

- Iluani tamainnut aviktuqhimajuni, havaaghailliuqtut uuktuutingit puqtuhivluni inulrammiinut Inuinnainullu, unalu nakitqijauvluni arnanut.
- Una puqtuhivluni havaaghailliuqtut uuktuutingit uvani 2016 Inuinnainut iluani Qitiqmianmi Kivallirmilu.

Havagluarnirnut Niuvrutikhanut Ilauqatauniq

- Havagluarnirnut ilauqatauhimajut uuktuutingit Nunavunmi puqtuhivluni angutitut.
- Una qaffiuningit haffumani Inuit amihuuningit havagluaqtumiunngittut katakpiqhimavluni ukunani 2011 mit unalu 2016 mut iluani tamainnut aviktuqhimajumi. Aadjigiiktuq ingilraniq takunnaqtuq arnanut.

Ayuitakhangit

- Aviktuqhimajumi unalu nunallaanmi naunaijainiq havagluarnirnut ajuinningit iniqpiaqhimaittuq.
- Avataanit avvautainnaanit Nunavunmiut havaktit unalu avatquttumi 60% haffumani Inuinnainut nakitqijaangit ajuinningit uuktuqhimaittut uvani 2016 (iliharniq ilitaridjutiqanngittut).

- Ilihariaqpaallirviani iliharniq uuminngaluuniit havaaqaqtunut ilihautilik taimaa aturluarnaqtut ujaqatariujunit, tahapkuat avvautaanit tamarmik Inuinnainut unalu atauttimut amihuuningit ajuinniqaqtunut angiklivallialiqut.

Maniliurahuarniq

- Una tugliinnani maniliuqhimajut haffumani taaksiutigut ihuaqhaijangit angiklivalliavluni iluani tamainnut aviktuqhimajumi uvanngat 2006 mit unalu 2015 mut kihimi naahautaata taaksiutigut ihuaqhaihimajangit nakitqijaangit maniliuqhimajut angiklivalliavlunilu.
- Una tuglirijangit atauttimut maniliuqhimajut uuktuutingit Inuinnainut angiklivalliavluni uvanngat 2006 mit unalu 2016 mut, kihimi avatquttuuvluni \$8000 ikitqijauvluni tuglirijangit maniliuqhimajut tamainnut Nunavunmiunut.

Inuit Uqauhingit

Uqauhiq aturluarnaqhuni hapumminahuariami Inuit pitquhirnut. Inuit uqauhiq atuqtunut ilagijauvluni iluani ujaqatariujunit pivallianingit ihivriurningit unalu ilagijaunnginnaqhuni haffumani havaarijaujunut ingattaqhittailinianut unipkaarjangillu (haffuminngatit, ingattaqhittailinirnut uuminnganut numikhimajaujut makpiraanut uvunga Inuit uqauhirnut, atuqtunut Inuit uqauhirnut havaarijaujukhanut havagvianit).

Aturluaqhimajangit qanurilinganingit ingilrajunullu haffumani Inuktut uqauhiq havaarijaujukhanut ilagijangillu naunaitkutat malikhugit ataanit VSEC malikhugu.

- Atuqtangit Inuktut, uuminngaluuniit Inuit uqauhirnut, katakpallialiqut tamainnut Nunavunmi, uvanilluaq Inuinnaqun uqauhianut uqauhirjangit Qitiqmionmi. Avatquttumi 70% tigugut haffumani inut uqauhilaangit huli atuqtauvaktut Inuktut kihiani Qitiqmionmiunngittuni.
- Qaujijangit haffumani Inuktut huli qulaaniittuni 75% tigut iluani tamainnut aviktuqhimajumi Qitiqmionmiunngittuni.

Ilitquhirnirnut Hulidjuhiit unalu Ajuinningit

Ilitquhirnirnut hulidjuhiit unalu ajuinningit aturluaqpaktut Inuinnainut: hapumminahuaqtangit ikajuinnaqhugillu pitquhirnut; niqikhailiuqtunut unalu iglumiuqatigiiktut niqingit; angunahuaqtunut huraanit, nauttiarnit iqalungnillu huli atuqhimmaaqpagaat inuudjuhirjangit aallatqiingugaluahuni maniliurnirnut; unalu qaujijangit nunanut imarmiuttanullu avataita. Nunavut aallatqiingujunit maniliurahuapaktut, akiliakhangit havaaqarnirnullu ikajuutauvaktut angunahuarnirnut anngutikhanut, iqalut nauttiarnullu avataita. Kihiani una VSEC ihumaaluutauvluni unalu ilagijaulluaqtangit tamainnut havaarijaujukhanut ihivriurnirnut, una naunajainiq haffumani pitquhirjangit hulidjuhiit iniqhimaittut ublunganilu nalauttunittauq ilainnaanun naunaitkutarnut.

Naunaijainiq akihautaat unalu angmaumajut naunaijainiq haffumani pingahut havaarijaujukhanut ilagijaujut uvunga Ilitquhirmirnut Hulidjuhiit unalu Ajuinningit VSEC nainaaqhimajaujut ataani.

Inuit Niqighaqhiuqtut

- Naunaijainiq uvani qaffiuningit aallangajunit haffumani Inuit angunahuarniq atuqpagaat havaarihimajauvluni uvani unipkaa q hanavluniuk (2006-ublumimut).
- Atuinnaqtangit naunaijainiq aturluaqhuni Inuit angunahuarnirnut iniqhimaittuqtauq. Uvani 2012, 65.5% haffumani Inuit Nunavunmi ukiuqaqtut avatquttumi 15 anguniajuktut, iqalukhiujuktut naniriaqtujuktut ukiumi atuqhimajumi, unalu 42.9% kititiqhimajut nauttiarnit.

Hulidjuhiit

- Naunaijainiq uvani Inuit ilagivlugit pitquhirmirnut hulidjuhiit atiliuqhimajaujut ublunganit. Ilangit naunaijainiq angmaumajut ukunani Nunaqaaqqaqhimayut Inuit Qauyihautait (APS, 2006 unalu 2012). Una pinahuaqtangit ilaliutauvluni nalaumajumik ihuaqhaihimajangit naunaijainiq hamannat APS 2006 unalu 2017 iluani tuglirijaani NSEMR.

Aallatqiingujut Maniliuqhimajut

- Uvani 2012, 54.2% haffumani Inuit amihuuningit avatquttumi ukiuqaqtut 15 nit Nunavunmi anguniajuktut, iqalukhiujuktut naniriaqtujukhijullu avaliittumi ilagijangilluuniit atuqhugit. Uvanilu, 34.8% kititiqhimajangit nauttiat atuqtakhainnit.

Nainaaqhimajuq haffumani Aviktuqhimajumi Katimajut

Una ilagiangit ilaliutaujut tamatkiumajangit haffumani aviktuqhimajumi katimajut uvani 2018. Tukiliutiqaqtut naunaitkutat takugakhangillu hamannat katimajunit ilaaqtuihimajut pigiaqaqhunilu tamaini nunavutsemc.com.

Qikiqtaaluk Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Katimajiralaat

Una Qikiqtaaluk Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Katimajiralaat (QSEMC) Panniqtuumi katimajut uvani Imaruqtirvia 20, 2018mi. Naahautaanut Inuupatauhig inuit katimaqatauvlutik, ilaliutigijangit kivgaqtiujut hamannat Qikiqtani Inuit Katudjiqatigiik, 10 Qikiqtaalungmi nunaliit, Nunavut Kavamangit EDT, Embrace Life (Aktuqhimalugu Inuuhig) unalu kavamarjuanullu (INAC).

Ilittuqhitigiiqqaqhutik, tamainnut niplautigilaaqtut humiliqaak nunalingnit ihumaaluutigijauvlutik havaarijakhangillu ilagijaat ihuuluutauhimajut ikajuutikhangillu tautukhimajangit. Ihumaaluutiqaqhutik ilagijangit tautukhimajangit haffumani maniliurahuarnikkut angiklikhimajut, inikhautikhangit inulrammiinut, iglutigut ihumaaluutingit, igluliuqtunullu maniliurahuarnikkut (haffuminngatut, tulagvik uvani

Mittimatalingmi), imirnut unalu higaarlungnut ihumaaluutingit, iqqakuutigut unalu inungnut amihuuningit aallanguqtiqhimajut.

Una katimajiralaat takugakhaqautigivlugit ukunanngat Nunavut Kavamangit. Una takugakhat hanajauhijajuq Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit ilaliutigijangillu pigiaqaqhunilu tamaini nunavutsemc.com. Apiquutaavlutik haffumani iliharniq unalu amihuuningit naunaijaijut tautukhimajangillu ilagijaanit uvunga VSECT. Embrace Life (Aktuqhimalugu Inuuhiq) takugakhaqautigivlugit haffumani nunalingni inuuttiarnikhanut piliriakhat nunalingnilu havaqatigijangit Aktuqhimalugu Inuuhiq.

Baffinland takugakhaqautigivlugit haffumani havaarijaujukhanut unalu inungnut-ikajuutikhangit munaqtiunikhainnut piliriakhaq. Una takugakhaq ilaliutigijangit pigiaqaqhunilu tamaini nunavutsemc.com. Katimadjutigijangit ilagijangit uvani takugakhanmi qitqaniittumi havaarijaujukhanut tukiliutaat, haffuminngatut, havaakharniq naunaijainiq, havakhutik ilihagutunut inikhautikhangit, niuvirniq unalu nalunaitkutag ilagijaujut nunalingni ikajuutikhangit (haffuminngatut, iliharvik taiguarniq unalu nirijukhanut piliriakhat) taimaa apiquutaavlutik. Una pijumajangit ikaarnianullu qaujihaqhimajangit ilagijaat imirnikkut unalu higaarlungnut, piannaqtunut aahiillu ajuqhautihimajut ihumaaluutaajut nunalingnit unalu QIA katimadjutigijangit ukunani Baffinland-nit.

Una katimajut iniqhugit angmaumajunik niplautigivlugit tamainnullu nipliutilaaqtut. Naahautaata Hulijakhanut angiqtauhimajajuq uvani haffumani tuglirijaani QSEMC. Takulugu katimavlutik titiqqangit pigiaqaqhunilu tamaini nunavutsemc.com.

Kivalliq Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Katimajiralaat

Kivalliq-mi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Katimajiralaangit (Kivalliq SEMC) katimahimayut Qitiqqautiyuq 24-mi, 2018-mi Arviani. Katimaniaqhimayut huli avvaanik upluanik Qitiqqautiyuq 25-mi, kihimi hilalungmat tingmivighaillu aallanguqmata katimattailivaktut Qitiqqautiyuq 25-mi. Kivalliqmi SEMC-kut katimaviyuq 18-nik inungnik kivgaqtuiyut 6-nik nunallaanik (Salliq, Kangiqliniq, Ikluligaaryuk, Nauyaat, Qamanittuaq, Arviat), Kavamatkut Nunavunmi, (Kiinauyaliqiyitkut, Ilinniaqtuliyiyikkut, Munaqhiliqiyitkut, Inuliriyikkut, Pivalliyuliyiyikkut Ingilrayuliyiyitkullu), Nunaqaqqaqhimayut Ukiuqtaqtumiullu Ikayuqtiit Kanatami (INAC) Agnico Eagle-kullu (AEM) unniqtuiyiallu (Stratos).

Ilittuqhitigiiqqaqautigivlugit, nunallaaqmi ikpatimi katimapkaihimayut nunallaaqnit kivgaqtinik tuhaqtittiyaamik ihumaaluutainik tautughimayainiklu ihuilutinik uyaraghiuqtuniklu havaktunit. Ihumaaluutit nunallaanik kivgaqtit ayuqhautinik ilittuqhitivaktut pivighailluurniqmik nunallaaqnit ikluqpaghautinik, ulapqivighanik inuuhiqattiarniqmullu ihuilutit taapkuatut imirluit, hunirluit, maligaliqiniqmullu ihuinaaqtut. Amihuuyut kavamatkunni (kavamatuqanik aviktuqhimayunilu) timiqutit, havakviit (KIA) havakviillu atannguyait (AEM, unniqtuiyit) ilauyut taapkua nunallaat ikayuqpaktaghait ayuqnaqhivaktuq: ikighivaalliqtugumik ikayuutaupqiarniaqtuq. Iliharniq ilitpallianiqlu havaaghallu unipkaaqtavaktut qaffinit nunallaaqnit.

Ikpatimi katimavianit GN-kut takupkaqtittivaktut ihumaaluutillu unipkaariyauvaktut kinguani. Havakviat Ilinniaqtuliyiyikkut takupkaqtittivagait munariyaghait tautughimayaillu mighaagut ilihainiqmut ihuilutit. Kinguani apiqhuutit ilihaiyit naunaitkutainit apiqhuutauvaktut (naunaitkutat nalaumaniit, naunaitkutat ilihavvingnit huittunik, naunaitkutat inugiangniinit ilihalaanngittut, qanuqlu). Munaqhiliyiyitkut kivgaqtia kiuhiyaktut apiqhuutinik qanurininganiinik igluqpautait atataruhiillu aanniaqtailiniqmut, unalu Kiinauyaliyiyikkut kivgaqtia ilittuqhitiivaalliqhimayaat auyami ilihagtut havaaghait GN-kunnit.

Takupkaqtitait unipkaangilu Agnico-Eagle-kut talvuuna Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut umiktijutauyuq katimavianik. Unipkaarilluaqpagait hapkua kinguani:

- Nuutpalliyut Meadowbank-mit talvunga Qilalukkam Pamiunga Hauyauyuq
- Qanurittunik inungnut-ikajuutikhangit munaqtiunikhainnut Qilalukkam Pamiunganit ihumaaluutauyuq munaqhiniqmut Inuit uqauhiinik uqaqtunik havakvingnit
- Inuinait havaktut naatjuhiit taapkualu Inuit Ihuilutinit Ikayuutit Angirutait (IIBA)
- Ilihaqtuliyiyit, ayuiqhaplutik havaktut havakvingnilu hivumuuqpalliyaamik havaaghat
- Havaktiit uuktuqtaghait ihumaaluutillu taapkuatut himmiqtuiyut, uqauhirnut ayuqhautit havakvingnit
- Tuhaqtittigiiktut nunallaallu uuktuqtaghat mighaagut
- Malruk havaaghat AEM-kut ilittuqhitiyaghait hivunighami SEMC-nut naunaiqhitiniqmut katimaviillu:
  - Ilaupkaqhugit angutit/arnait qauyihautait mighaaguuqtunik ayuitainut naunaitkutat
  - Uqaqtighaqhiuqlutik tukliani SEMC-kut katimavighaanit

Naunaiqyumirumaguvit pulaaqlugit qaritauyakkut nunavutsemc.com.

Qitiqmiut Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Katimajiralaat

Qitiqmiuni Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Katimajiralaangit (Qitiqmiuni SEMC) katimahimayut Qiqailruq 20-mi 21-milu, 2018-mi Qurluqtuqmi. Katimaqatauhimayut 21-nguyut inuit kivgaqtuiyut tallimanik nunallaqnik (Qurluqtuq, Taluryuaq, Uqhuqtuuq, Kuugaaryuk Iqaluktuuttiaqlu), Qitiqmiuni Inuit Katimayit, Kavamatkut Nunavunmi (Pivalliyuliyiyikkut Ingilrayuliyiyitkullu, Nunavunmi Igluliyiyit Kuapuriisan, Ilinniaqtuliyiyikkut, Inuliriyikkut, Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit taapkualu Nunavunmi Ilihaqpaalliqviat) kivgaqtillu uyaraghiuqtit nanminiinit (TMAC Pivighat. Sabina-kut).

Ilittuqhitigiiqqaaqhutik, katimaliqtut ikpatimi nunallaqmiut talvani kivgaqtit ilittuqhitivagait tautughimayait ihumaaluutillu mighaagut uyaraghiuqtit havaangit. Ihumaaluutit unipkaaqtavaktut taapkua ikayuutit havaaghanit, ayuqhautit manighiuqpalliyunit imirlulaqivalliyagait hunirlukturniqmiklu, ihariattiyut ilihagittivalliyughanik ilihagpaalliqtaghaniklu ikayuqtiqghaniklu, ihariattiyut nunallaqnit

ikayuqtighanik ulapqiyunit, inuuhiqattiarniqmik, ikluqpaghanik, aghuurnaqañiillu ihumagittiarimik inulrammiit katimapkaivallialugit.

Kavamatkut Nunavunmi takupkaiyut kinguani. Havakviat Ilinniaqtuliqiyikkut unipkaaqpagañit ingilratjuhiit ilihariaqpaktut upluq tamaat (aallannguqtaqtuq), inulramminut ayuqhautit, uqauhiniñklu ilihainiq. Nunavunmi Igluliqiyit Kuapuriisan unipkaaqpagañit taja igluqpaqarniqmut qanurininganiit, ilitturittiarimik nanminirnik igluqpaqariamik ayuqhautit, aimaviillurniq inuillu igluqpaqarniqmut ihumaaluutainik. Inuliriyikkut unipkaaqpagañit nunallaaqni tughiraqtut qimaavingni, titiraliqiniqmik maningnik ikayuutunik, inighaillurniq igluqpangnit ihariattiyullu inulramminut aullaqtitaghanik. EDT-kut takupkaqtittihimayut inuuhiqnut-manighiurniqmullu naunaitkutanit unghangniit hanavalliayuniklu aviktuqhimayumi munaqtit Havaarijaujukhaq, unipkaaqtutiklu ilittuqhitinik GN-kullu, nunallaaqni hannavingnilu kivgaqtiillu.

Sabina-kut nutaannguqhimayunik naunaiqhivaktut Hanningayumi Havakvianik, unipkaaqtutiklu ihariagiyaannik havauhiliuqhimayunik ilittuqhitinik inuuhiqnut-manighiurniqmullu havaaghanik munaqhiyunik talvuuna aviktuqhimayumi munaqhiyut Havaarijaujukhaq. TMAC-kut nutaannguqhimayunik naunaiqhivaktut Kapihiliktuumi havakvianik taapkualu iniqtauyughat inuuhiqnut-manighiurniqmullu naunaitkutanik munaqhiyut aulapkaqtitainit. Hapkua takupkaqtitaghat iliqahiutiyauyut pigiaqaqhunilu tamaini nunavutsemc.com.

Katimataaqhimayut kingulliqaamik ikpatimi katimaplutik. Havaaghanik huliyaqhaniklu ilitturinnaittuq. Naunaiqyumirumaguvit pulaaqlugit qaritauyakkut nunavutsemc.com.

Hivumuuqtittijut

Una hivulliqaanguyuuq ukiuq tamaat Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat. Uuktuutauyughaq havauhighaupluni ayuqnaqtunik havaaghanut taimaa hivunighami naunaitkutat titiraqtauyaamik EDT-kut havaktiinit. NSEMR taamna nutaannguqtauyughaq ukiuq tamaat taapkua nutaanik ihuaqhaqpaalliqhimayuniklu naunaitkutaliuqhutik Kavamatkut, hannaviit nunallaaqnilu pivighat.

Tukliq NSEMR (2019) nutaannguqtiqtaunahuaq iliqahiutilugit taapkua:

- Naunaitkutat talvanngat 2017-mi Nunaqaaqqaqhimayut Inuit Qauyihautait (ihariagiyaauyut taapkununga Ilitquhirmirnut Hulidjuhiit unalu Ajuinningit VSEC taapkualu ilangat talvanngat Inuit naunaitkutat takupkaqtitauyut ahinut VSEC-nut);
- Nutaat naunaitkutat talvanngat Kaniitian Nunallaaqnit Aanniaqtailiniqmut Qauyihautit (ihariagiyaauyut taapkununga Niqighaqattiarniq VSEC-nut)
- Nutaak naunaitkutat talvanngat Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit) nutaanguqhimayut naunaitkutat tamangnit ukiuq tamaat naunaitkutat NBS-nit iliqahiutihimayut NSEMR-mi taapkuatut amihunut VSEC-nut)

- Nutaak naunaitkutat Naunaiqhitiyit Kanatami (nutaannguqhimayut naunaitkutat qangahaaq aniguqtitauhimayunik talvanngat 2016-mit kitittiyinit – nutaannguqhiyunik naahurinnaittuq 2016-mit, amihuuyut 2016-mi kitittiyit naunaitkutait NSEMR-miittut; nutaannguqtiirilaittut kitittiyit naunaitkutainik kihimi 2021-mi naunaitkutat hailiyaugumik)
- 2019-mi Aviktuqhimayumi SEMC-kut katimaviit takupkaqtitaillu (pigiaqaqhunilu tamaini nunavutsemc.com) tamaat aallannguqtiqtauniaqtuq ilittuqhitiyaamik nutaatqiyat havaangit unipkaangilu.

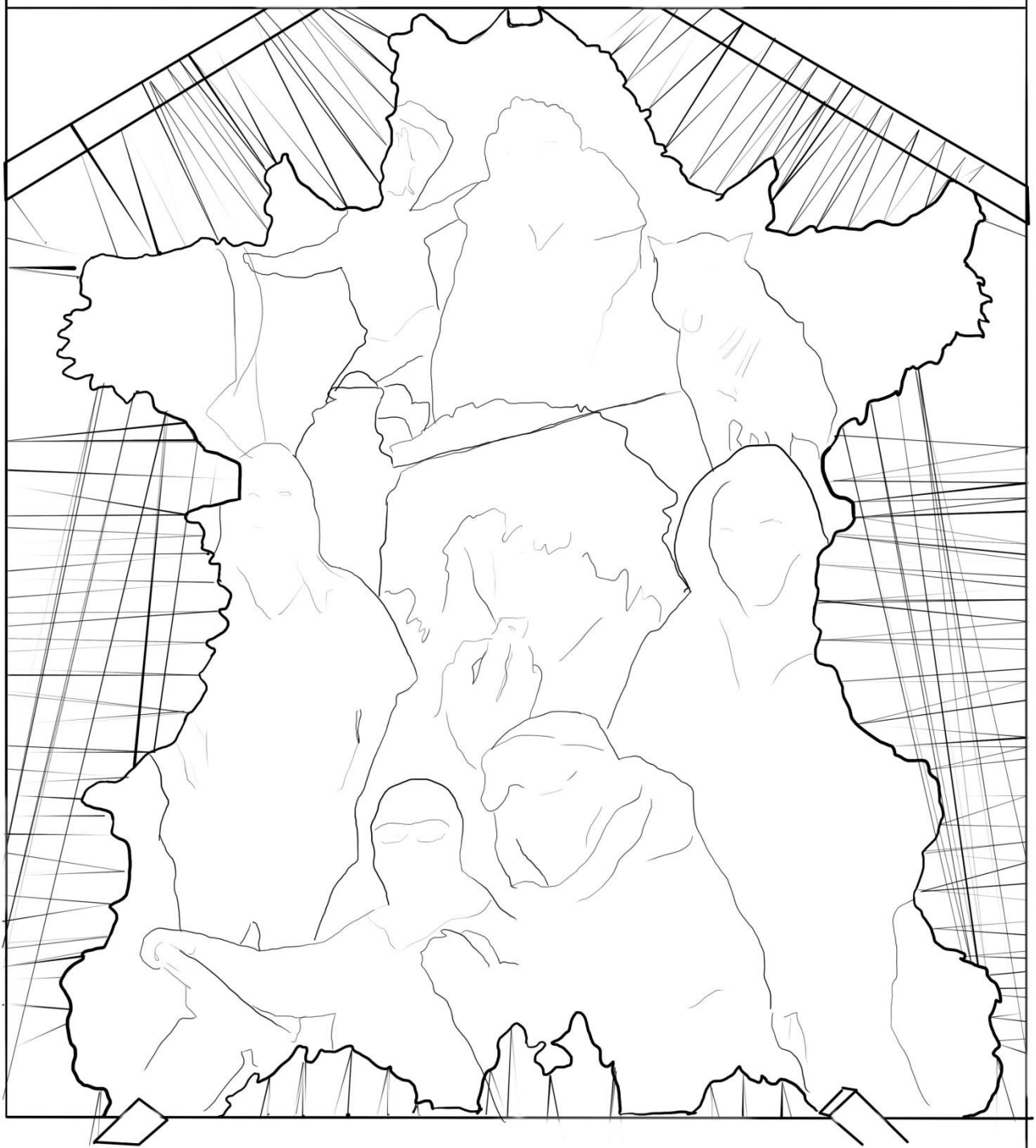
Ihuaqhivalliyaamik NSEMR-nik ukiumi atuqtughami ihumagilluarniarait ihuaqhivalliyaghait ihuaqhivaalliqtaghallu nakuuniita aviktuqhimayumi naunaitkutat nalaumaniillu havaaghanut naunaitkutat. EDT-kut havaqatigiyaghait NBS-kut taapkualu uyaraghiuqviit hapkununnga:

- Hanalutik ahiagut ilittuqhitighanik aviktuqhimayumi uuktautillu ilittuqhitiyauhimayut Havaarijaujukhaq NSEMR-nut.
- Hanalutik havauhighalluanik ilittuqhitiyughat uuktautiniklu naunaiqhitiyiqmik niuviqtut naatjuhiinik akiliqhimayaillu Inuit nanminiit.

Ihuaqhaqtaugumi NSEMR hivituhilugu (tallimanik ukiunik) ihumagillualaaqtait pingahuuyut taapkua:

- Hanalutik naunaittunik Nunavunmi havaktit ayuitainik qauyihautinik. Hapkua ihariagiyauyut ihumaliurutighat havaaghanit ihuilutinik amigaiqpaallirahuaqhgillu havaaghat uyaraghiuqvingnit.
- Hanalutik nutaannguqtiqtauyughaniklu qakugunnguraangat ilitturinnaqtunik naunaitkutanik Nunavunmi nanminiqnut Inuillu-Nanminiit. Taimaa ilitturinnaqhilaqtait naunaitkutanik katitiriyut nutaannguqtiqhgillu havauhiit Nunavunmi Nanminiaqtunik Ikayuutit (NNI) taamnaluk Inuit Nanminiinik Titiraqtauviat (IFR).
- Hanalutik Inuit Niqighaquiurniqmut naunaitkutait tutquumavianik aviktuqhimayunut aviktuqhimayumullu. Taimaa atatarutaulaaqtut Inuit Qaujijajatuqangit maliktaghainik, havaqatigiplugit taapkua Nunavunmi Anngutighaliqiyit Katimayit (NWMB) taapkualu nunallaaqnit Anguniaqtit Naniriaqtuqtillu Katimayit hanavallialutikluuniit hivulliqnit anngutighanik niqighaquiqtit qauyihautainik iniqhimayait NWMB-kut (2004).

Naunairvik A: Tukiliutiqaqtut Inungnut-Ikajuutikhangit Naunaijainingit Naunaitkutallu

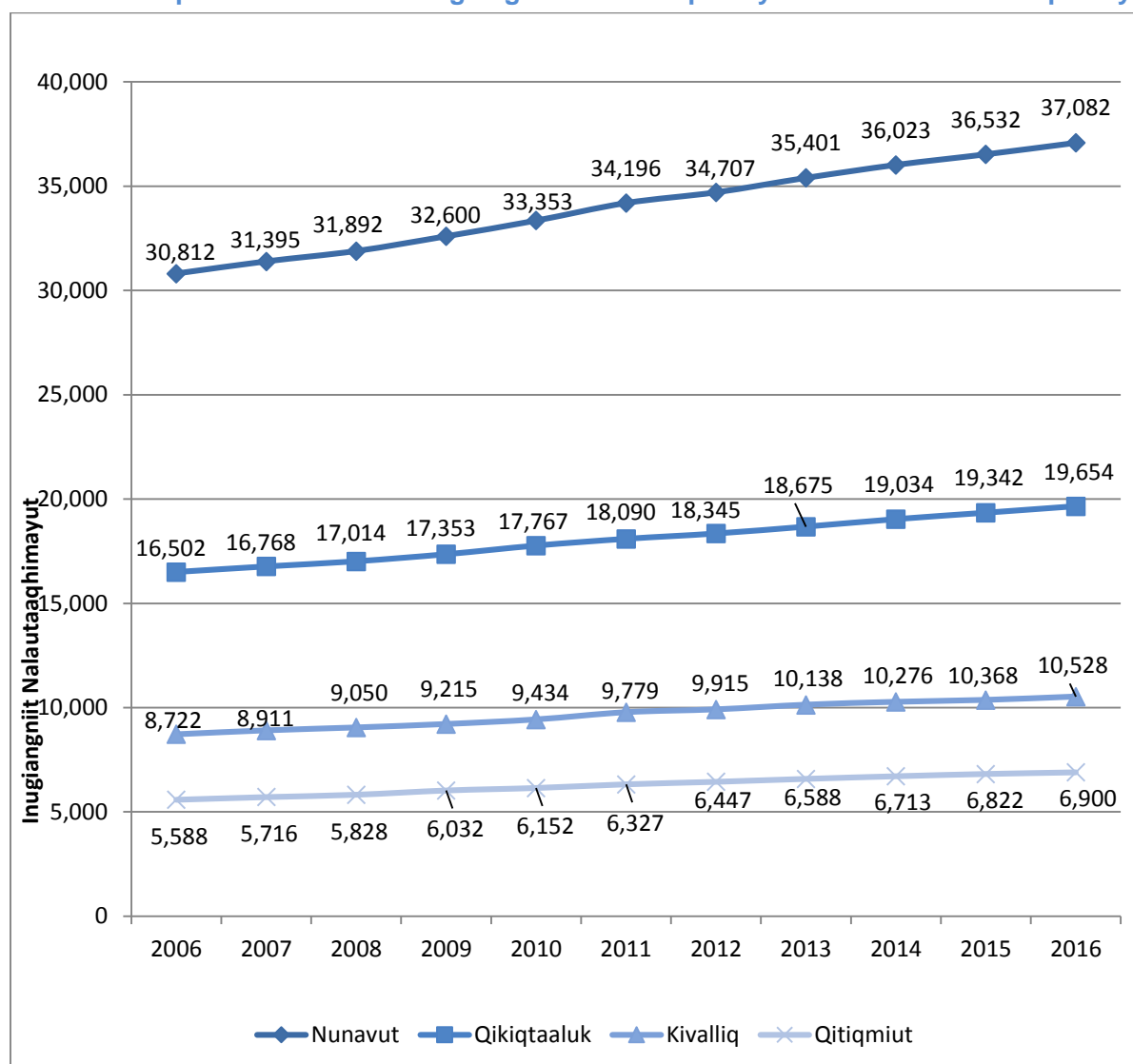
Inungnit amihuuningit

Kiglinganit Amihuuningit Iitquhingit

Inugiangniit aallannguqtut

Inugiangniit Nunavunmi aklivalliauyq. Talvani 10-nik ukiunik akunnganit 2006-mi 2016-milu, aklivaalliqhimayuq 30,819-mit taimaa 37,082-nut inungnik. Pingahuuyunit aviktuqhimayunit, Qikiqtaalungmi amigaitqiyayut inuit – 53%-ngupluni avvaat Nunavunmiut inugiangniit 2016-mi (19,654 inuit) – Qitiqmiuni ikitqiyauplutik (18.6% taimaaluuniit 6,900-nguyut inuit 2016-mi).

Naunaitkutaq 1 – 2006-2016-mi Inugiangniit Nalautaaqhimayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

**Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat:
NAUNAIRVIK A**

Katillugit inugiangniit Nunavunmiut akliivaalliqhimayuq ukiumi akliivaalliqhuni taimaa 1.9%-mik atuqtunit 10-nguyut ukiunik akunngani 2006 2016-lu. Aajjikkutavyaitut, kayumiktumik inugiaghivaalliqhimayuq hapkunani ukiuni talvani Qitiqmiuni (2.1%-mik), tukliuyut Kivalliq (1.9%-mik) Qikiqtaaluklu (1.8%-mik).

Akliivaalliqhimayut ukiuni hapkunani 2009-mi 2011-milu; inugiaghivalliyut ukiuni atuhaaqhimayuni (2015 2016-lu) kayumiiqpaalliqhimayut tamangnit pingahunit aviktuqhimayunit.

Naunaitkutinga 1 – 2006-2016-lu Inugiangniit Aallannguqtut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

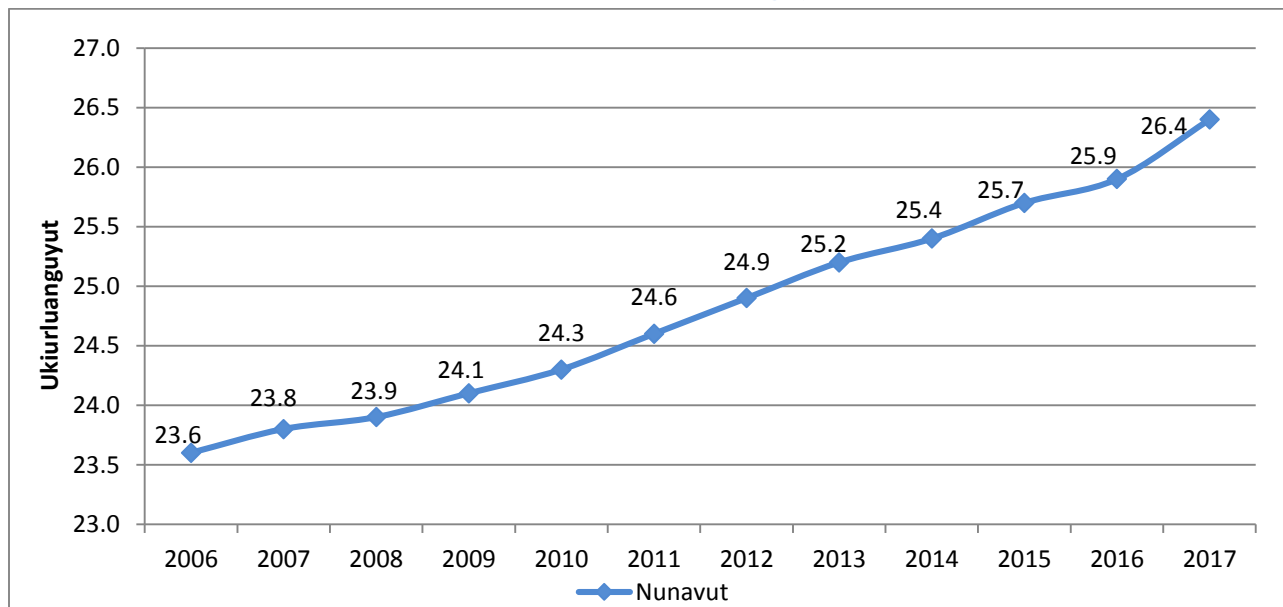
Ukiuq	Nunavut	Qikiqtaaluk	Kivalliq	Qitiqmiut
2006	1.6%	1.2%	1.9%	2.1%
2007	1.9%	1.6%	2.2%	2.3%
2008	1.6%	1.5%	1.6%	2.0%
2009	2.2%	2.0%	1.8%	3.5%
2010	2.3%	2.4%	2.4%	2.0%
2011	2.5%	1.8%	3.7%	2.8%
2012	1.5%	1.4%	1.4%	1.9%
2013	2.0%	1.8%	2.2%	2.2%
2014	1.8%	1.9%	1.4%	1.9%
2015	1.4%	1.6%	0.9%	1.6%
2016	1.5%	1.6%	1.5%	1.1%
Atuqpakniqhat	1.9%	1.8%	1.9%	2.1%

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

Ukiugut aviktuqhimayut

Nunavunmi inuuhuktutqiyat inugiatqiyayut Kanatami, taimaittuq nutaqqiuqtut amigaitqiyangmata inuughaayuitutiklu ahinit Kanatami. 2017-mi, ukiurluanguyut inungnit¹¹ 26.4 ukiut, aallatqiiktut talvanngat 40.6-nik ukiunik tamatkiumaplugu Kanatami inugiangniit. Kihimi, inugiangniit Nunavunmi inutqualiqut (taimaittuq Kanatami tamaat); akunngani ukiut 2006 2017-lu ukiurluanguyut inungnit Nunavunmi aklivaalliqhimayuq ukiuq tamaat talvanngat 23.6-nik ukiunik taimaa 26.4-nik ukiunik.

Naunaitkutaq 2 – 2006-2017 Ukiurluanguyut Nunavunmi

Pitaqvia: Naunaiqhitiyit Kanatami. Naunaitkutinga 17-10-0005-01 Inugiangniit nalauttaaqqhimayut Taaqhivalirvia 1-mi, ukiungigut angutaukkullu/arnakkut.

¹¹ Una kiglinganit ukiunga qitqaniittuni avaliqangittuni avvautaanit qaffiuningit inungnit amihuuningit angajuqaangujut nukaqhiujullu.

**Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat:
NAUNAIRVIK A**

2017-mi, Kivalliqmi avighugit inugiatqiyauyut ukiuqalaanngittut 25-nik (50.9%); tukliuplutik Qitiqmiuni (48.0%) Qikiqtaalungmi (45.6%). Aallangaupluni, Qikiqtaaluk avighugit inugiatqiyauyut inuit ukiulgit akunngani 25-44 (30.8%) 2017-mi.

Aviktuqhimayumi ingilratjuhiit – Kivalliqmi avighugu inugiatqiyauyut ukiuqalaanngittut 25-nik talvanilu Qikiqtaalungmi avighugu inugiatqiyauyut inuit ukiulingnik 25-mit 44-mut aulayuilruuqtuq aajikkutaatut 2006-2017-milu ukiunit.

Naunaitkutinga 2 – 2006-2017-mi Ukiungigut Avighugit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Ukiuq	Ukiugut aviktuqhimayut	Nunavut	Qikiqtaaluk	Kivalliq	Qitiqmiut
2006	Ukiuqalaanngittut 25-nik	52.3%	50.2%	55.4%	53.8%
	Ukiulgit 25-mit 44-mut	30.3%	31.8%	28.8%	28.7%
2007	Ukiuqalaanngittut 25-nik	52.1%	50.0%	55.2%	53.6%
	Ukiulgit 25-mit 44-mut	30.2%	31.5%	28.9%	28.6%
2008	Ukiuqalaanngittut 25-nik	52.0%	49.6%	55.3%	53.7%
	Ukiulgit 25-mit 44-mut	29.7%	31.1%	28.1%	28.0%
2009	Ukiuqalaanngittut 25-nik	51.6%	49.2%	54.9%	53.6%
	Ukiulgit 25-mit 44-mut	29.4%	30.8%	28.0%	27.6%
2010	Ukiuqalaanngittut 25-nik	51.2%	48.7%	54.6%	53.3%
	Ukiulgit 25-mit 44-mut	29.3%	30.7%	27.9%	27.3%
2011	Ukiuqalaanngittut 25-nik	50.7%	47.9%	54.5%	52.7%
	Ukiulgit 25-mit 44-mut	29.3%	30.9%	27.7%	27.5%
2012	Ukiuqalaanngittut 25-nik	50.1%	47.3%	53.8%	52.4%
	Ukiulgit 25-mit 44-mut	29.4%	30.9%	27.9%	27.4%
2013	Ukiuqalaanngittut 25-nik	49.6%	47.0%	53.3%	51.6%
	Ukiulgit 25-mit 44-mut	29.4%	30.9%	27.7%	27.7%
2014	Ukiuqalaanngittut 25-nik	49.2%	46.8%	52.5%	51.0%
	Ukiulgit 25-mit 44-mut	29.5%	30.9%	27.9%	28.0%
2015	Ukiuqalaanngittut 25-nik	48.8%	46.6%	52.3%	50.0%
	Ukiulgit 25-mit 44-mut	29.4%	30.7%	27.8%	28.3%
2016	Ukiuqalaanngittut 25-nik	48.3%	46.2%	51.6%	49.1%
	Ukiulgit 25-mit 44-mut	29.3%	30.5%	27.8%	28.2%
2017	Ukiuqalaanngittut 25-nik	47.5%	45.6%	50.9%	48.0%
	Ukiulgit 25-mit 44-mut	29.7%	30.8%	28.2%	28.7%

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

Inugiangniinik ilittuqhitit

2016-mi, avatquttugu 84%-nguyut Inuinnauyut inugiangniinit Nunavunmi. Avighugit Inuit inugiangniit Nunavunmi aulalruuyuittuq (akunngani 84.2-85.0%), inugiaghivaalliqhuni akunngani ukiut 2006, 2016-lu. Kivalliqmi avighugu inugiatqiyayut Inuit (90.5% 2016-mi), tukliuplutik Qitiqmiuni (89.9% 2016-mi) talvani Qikiqtaalungmi ikitqiyayut avighugit (78.9% 2016-mi). Aviktuqhimayut iluani, avighugit Inuit inugiangniit aallanguqtaqtuq mikiyumik ukiunit atughimayunit. Qikiqtaalungmi, avighugit inugiangniit Inuit ikighivaalliqhimayut 80.4%-mit 2006-mi talvunga 78.9%-mut 2016-mi. Kivalliqmi, avvaat qulvahitqiyauunnaqtuq 90%-mik aulalruuyuittuni ukiunit tamangnit talvani kihimi 2011-mi 2012-milu. Aajikkutavyaatut, Qitiqmiuni avighugit inugiangniit Inuit ukiuq tamaat aulalruuyuittuq ataani 90% kihimi ukiunit 2007-mi (90.1%) 2015-milu (90.3%).

Naunaitkutinga 3 – 2006-2016-mi Inugiangniinut Ilittuqhitit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Ukiuq	Ilittuqhitit	Nunavut		Qikiqtaaluk		Kivalliq		Qitiqmiut	
		#	%	#	%	#	%	#	%
2006	Inuit	26,164	84.9%	13,260	80.4%	7,889	90.4%	5,015	89.7%
	Inuinnaungittut	4,648	15.1%	3,242	19.6%	833	9.6%	573	10.3%
2007	Inuit	26,695	85.0%	13,480	80.4%	8,065	90.5%	5,150	90.1%
	Inuinnaungittut	4,700	15.0%	3,288	19.6%	846	9.5%	566	9.9%
2008	Inuit	27,050	84.8%	13,692	80.5%	8,152	90.1%	5,206	89.3%
	Inuinnaungittut	4,842	15.2%	3,322	19.5%	898	9.9%	622	10.7%
2009	Inuit	27,635	84.8%	13,937	80.3%	8,302	90.1%	5,396	89.5%
	Inuinnaungittut	4,965	15.2%	3,416	19.7%	913	9.9%	636	10.5%
2010	Inuit	28,243	84.7%	14,248	80.2%	8,494	90.0%	5,501	89.4%
	Inuinnaungittut	5,110	15.3%	3,519	19.8%	940	10.0%	651	10.6%
2011	Inuit	28,865	84.4%	14,487	80.1%	8,767	89.7%	5,611	88.7%
	Inuinnaungittut	5,331	15.6%	3,603	19.9%	1,012	10.3%	716	11.3%
2012	Inuit	29,359	84.6%	14,714	80.2%	8,908	89.8%	5,737	89.0%
	Inuinnaungittut	5,348	15.4%	3,631	19.8%	1,007	10.2%	710	11.0%
2013	Inuit	29,881	84.4%	14,864	79.6%	9,133	90.1%	5,884	89.3%
	Inuinnaungittut	5,520	15.6%	3,811	20.4%	1,005	9.9%	704	10.7%
2014	Inuit	30,424	84.5%	15,113	79.4%	9,278	90.3%	6,033	89.9%
	Inuinnaungittut	5,599	15.5%	3,921	20.6%	998	9.7%	680	10.1%
2015	Inuit	30,817	84.4%	15,296	79.1%	9,360	90.3%	6,161	90.3%
	Inuinnaungittut	5,715	15.6%	4,046	20.9%	1,008	9.7%	661	9.7%
2016	Inuit	31,234	84.2%	15,507	78.9%	9,526	90.5%	6,201	89.9%
	Inuinnaungittut	5,848	15.8%	4,147	21.1%	1,002	9.5%	699	10.1%

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

Inulrammiit Hingaiyut

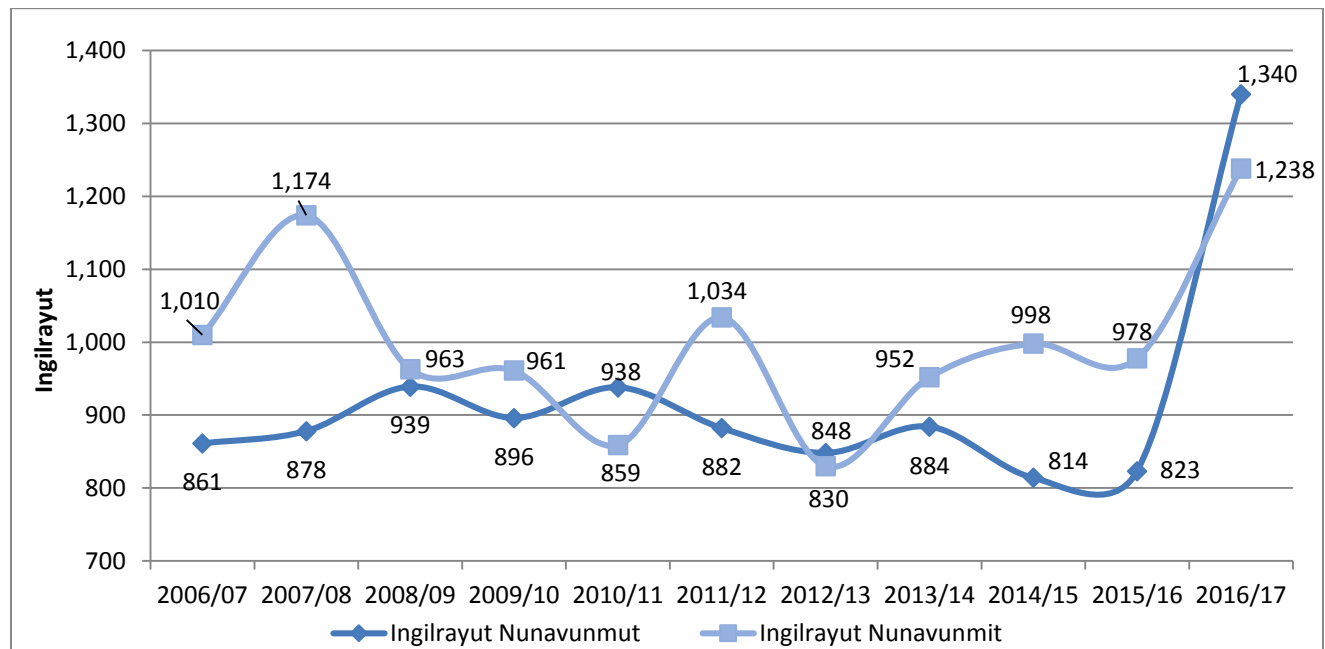
Inulrammiit hingaiyut ilittuqhitiuyuq ihuaqutauplutik inugiangniinut (qauyihautauyuq irniuqtunik) ilittuqhitiupluni aanniaqtailiniqmut inuuhiqattiarniqmullu. Naunaitkutanit hapkunani akiliqtauvaktut ataagut taapkua Inuuhirnut unalu inuuttiarnirnut kiutjutigiplugu iniqhainit talvani ukiuq tamaat inuuhiqattiarniqmut-manighiurniqmullu naunaiqhitiiniqmik uyaraghiuqtinit. Ilittuqhitinik takugiami inulrammiit hingaiyut mighaagut, takulugu Naunaitkutaq 11: 2006-2016-mi Inuuyunik irniuqhimayut Arnait ukiuqalaanngittut 20-nik Nunavunmi.

Ingilrayut unalu Hangutarniq

Ingilrayut iluanut hilataanullu Nunavut

Ingilrayut iluanut hilataanullu Nunavut ilittuqhitiuyuq taimaa naallugit inugiangniinut aallannguutauyut taapkua nuuqattaqtut taapkuninnga irniuqtunit huiqhimayunillu. Akunngani 2006/07-lu, 2016/17-lu, amigaitqiyauyut inuit qimaghimayaat Nunavut taapkuninnga aviktuqhimayumut nuuhimayunit amigaitqiyauplutik. Kihimi, ukiunit 2010/11, 2012/13-lu, 2016/17-milu ingilrayut kingumut ingilravaktut – amihuutqiyat inuit nuuhimayut hamunga aviktuqhimayumut nuuhimayunit ahinut amigaitqiyauplutik.

Naunaitkutaq 3 – 2006/07-2016/17-milu Ingilrayut iluanut hilataanullu Nunavut¹²

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

¹² Ingilrayut Nunavunmut = Aviktuqhimayunit Iluaniittut-Ingilrayut + Ahinit nunalgit + Utiqtut Nuutaqtut + Ahinit nunalgit Nunaqakaffuktut; Ingilrayut hilataanut Nunavut = Aviktuqhimayunit Ingilrayut-Ahiniqmiutat + Nuutaqtut + Nunalgit Ahiniikaffuktut.

Hangutarniq Nunavunmi

Naunaitkutinga 4 ilittuqhitilik naatjuhiinik inungnik aallannguqtirihimayunik titiraqaqviinik Nunavunmi¹³.

Tamatkiumayumi Nunavunmut, akunngani 4.8 taimaalu 6.7% inugiangniinit nuuhimayut qangakiaq atuqtilugit tallimat ukiut 2006 tikitinnagu, 2011-lu 2016-lu kitittiyit upluutainit.

Nuutaqtut amigaitqiyauvaktut Qikiqtaalungmi aviktuqhimayumi ikitqiyauplutik Qitiqmiuni. Qikiqtaalungmi akunngani 7.4% taimaalu 5.0%-mik nuuhimayut qangakiaq atuqtilugit tallimat ukiut tikitinnagu 2006, 2011-lu, 2016-lu kitittiyit upluutainit. Atuqtilugit taapkua ukiut, Kivalliqmi akunngani 6.9% taimaalu 5.4% nuuhimayut, Qitiqmiunilu akunngani 5.3% taimaalu 3.4%.

Naunaitkutinga 4 – 2006, 2011 2016-lu Aviktuqhimayunit-tamaat Ingilrayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Ukiuq	Hangutarniq	Nunavut		Qikiqtaaluk		Kivalliq		Qitiqmiut	
		#	%	#	%	#	%	#	%
2006	Aippaangani ukiumi	815	2.8%	475	3.1%	190	2.6%	150	2.9%
	Tallimat ukiut hivuani	1,735	6.7%	1,025	7.4%	465	6.4%	250	5.3%
2011	Aippaangani ukiumi	650	2.1%	345	2.1%	195	2.2%	105	1.8%
	Tallimat ukiut hivuani	1,640	5.9%	880	5.9%	535	6.9%	225	4.3%
2016	Aippaangani ukiumi	795	2.3%	485	2.6%	225	2.2%	85	1.3%
	Tallimat ukiut hivuani	1,510	4.8%	825	5.0%	485	5.4%	195	3.4%

Pitaqvut: Naunaiqhitiyit Kanatami, 2006, 2011 2016-milu Kitittiyut Inugiangniinik.

¹³ Hangutarniq qauyihaqtauvaktuq naatjuhiigut inuit aallannguqtirihimayunik titiraqaqviinik ahinut nunallaaqmi (imaaluuniit avikturniigut taiyauvaktut Naunaiqhitiyit Kanatami) Nunavut iluani ukiut atauhiq tallimallu atuqhutik 2006 tikitinnagu, 2011-lu 2016-lu kitittiyut upluutainit.

Inuuhirnut unalu Inuuttiarnirnut

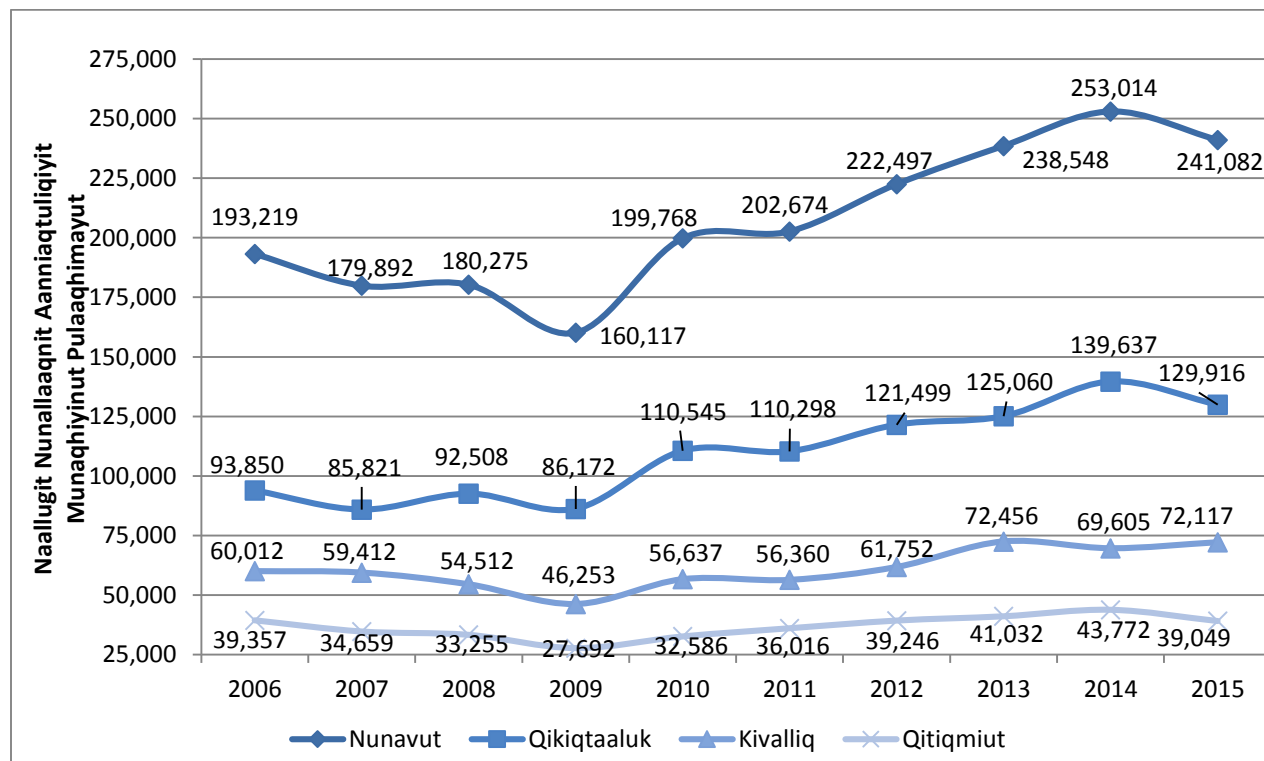
Inuuhirnut

Nunallaaqnit Aanniaqtuliyiyit Munaqhiyinut Pulaaqhimayut

Nunallaaqnit Aanniaqtuliyiyit Munaqhiyinut pulaaraangat illtuqhitivaktuq taimaa ihariattiyut munaqhiyiniq aanniaqtuliyiyiniq aviktuqhimayuni aviktuqhimayumilu iliqahiutiyaucattaqtullu havaaghaayunik inungnut-ikajuutikhangit munaqtiunikhainnut naunaiqhitiyuniklu.

Akunngani ukiut 2006, 2015-lu, naallugit pulaaqhimayut Nunavunmut tamatkiumayumik tamangniklu aviktuqhimayuni amigaiqpaalliqhimayut, kihimi ukiumi 2009-mi ikighilaaqhimayut tamangnik qauyihaqtainit, Qitiqmiunilu ikighivaalliqhimayut ukiut akunngani 2007, 2009-lu.

Naunaitkutaq 4 – 2006-2015-mi Naallugit Nunallaaqnit Aanniaqtuliyiyit Munaqhiyinut Pulaaqhimayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhitiyit.

**Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat:
NAUNAIRVIK A**

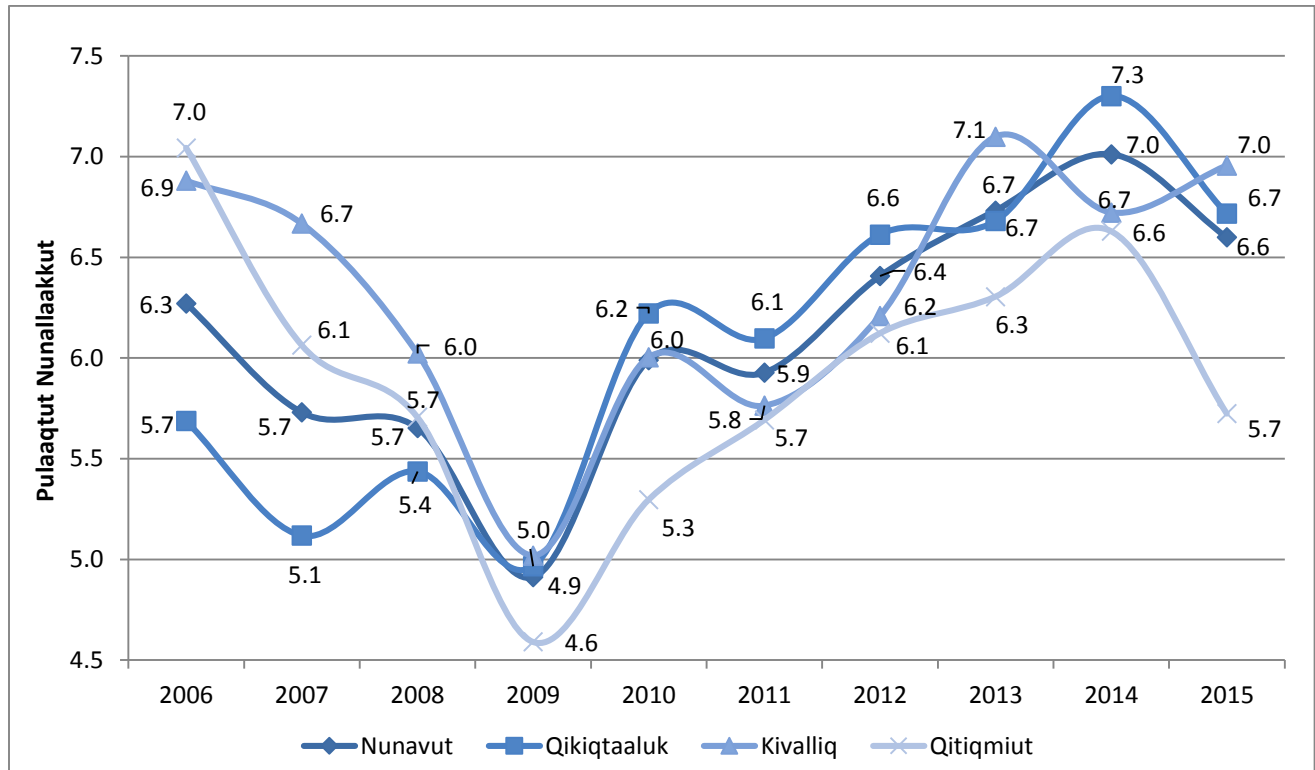
Naunaitkutat avighimaplugit nunakkut nunallaaqnit munaqhiyinut aallatqiingniinik ilittuqhinnaqtuq aanniaqtuliyiyit munaqhiyinut pulaaqtunik aallatqiiktunit aviktuqhimayunit. Ilittuqhitivaktuqlu qanuq atuqtit naatjuhiit aallannguqtullu inugiaghivalliyumi.

Naunaitkutat 2006-mut 2009-mullu takupkaqtittiyuq taimaa ikighivalliyunik atuqtunik tamangnik aviktuqhimayunit aviktuqhimayumilu ikighiqpiaqhimaplutik 2009-mi. Taapkua 2009-mit ilittuqhitit ilikkuurungnaqhiyut taimaalu ilittuqhituyut ayuqhautinik havaktiqariamik hailihimayuniklu nunallaaqnit aanniaqtuliyiyinit ikayuutainik taimaa ilittuqhitinngittutik aallannguqtaqtunik ihariagiyunik.

2010-mit 2015-mut, pulaaqtut amigaiqpaalliqhimayut (kihimi talvani Qitiqmiuni 2015-mi talvani pulaaqtut ikighivalliahimayut). Aallatqiingniit qauyihaghugit aullaqtirvianit ukiunit 2006-2016-mut, pulaaqtut amigaiqpaalliqhimayut Nnavunmi tamatkiumayumi talvanilu Qikiqtaalungmi, taapkualu Qitiqmiuni ikighivalliahimayut mikiyumik talvanilu Kivalliqmi aajikkutavyayuyut.

Aallannguqtarmata naunaitkutanit, ingattauyuq 2009-mut, amirilutik atuqtughat naunaitkutat ilittuqhitit iharianarniinik nunallaaqnit aanniaqtuliyiyinik.

Naunaitkutaq 5 – 2006-2015-mi¹⁴ Nunallaaqnit Aanniaqtuliyiyit Munaqhiyinut Pulaaqhimayut Nunallaakkut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

¹⁴ Ukiumut naunaitkutat takupkaqtitayuyut ukiukkuuqtut (Qitiqautiyuq 1 talvunga Qiqailruq 31-mut).

Inuuttiarnirnut

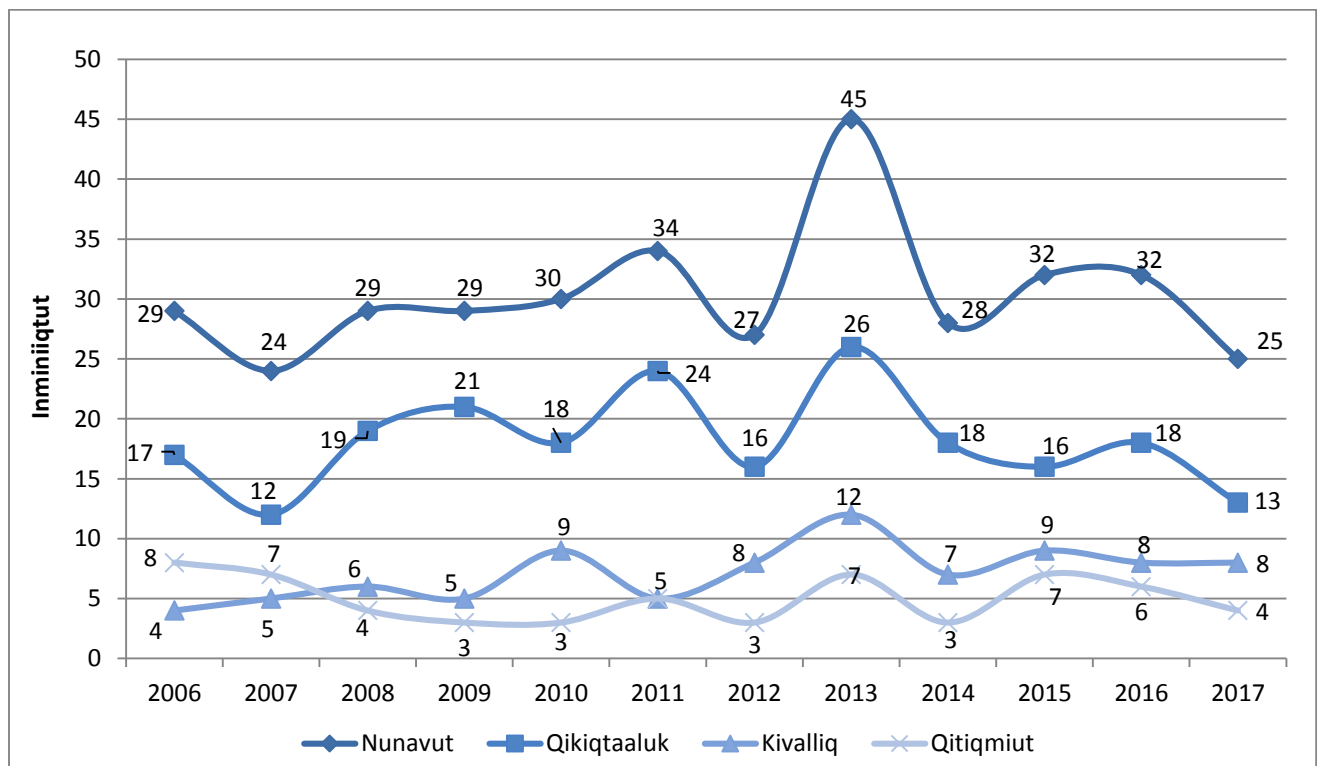
Inminiiqtut

Akunngani ukiut 2006, 2017-lu, naallugit inminiiqhimayut Nunavunmi 24-nit 34-nguvaktulluuniit ukiuq tamaat, kihimi ukiumi 2013-mi amigaiqpaalliqhimayut atauttikkut taimaa 45-nut inminiiqhimayut. Aallangavallaaqtut naatjuhiit talvani Qikiqtaalungmi, naallugit 12-nguvaktut 26-nguvaghutikluuniit ukiuq tamaat.

Kivalliqmi, naallugit akunnganiitpaktut hitamanit 12-nguvaghutikluuniit. Qitiqmiuni, inminiiqhimayut akunnganiittut pingahut 8-niklu.

Amigaiqpaalliqitut inminiiqhimayut aviktuqhimayumi 2013-mi tamangnit pingahunit aviktuqhimayunit. Ahinik ukiunit, amigaitpiaqtut inminiiqhimayut atauhiqmi aviktuqhimayumi (taapkuatut 24-nguyut Qikiqtaalungmi 2011-mi) atauttikkuuqhimayut taapkualu ikitqiyani ahinit aviktuqhimayunit (taapkuatut tallimayut tamangnit Kivalliqmi Qitiqmiunilu 2011-mi).

Naunaitkutaq 6 – 2006-2017-mi Inminiiqhimayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

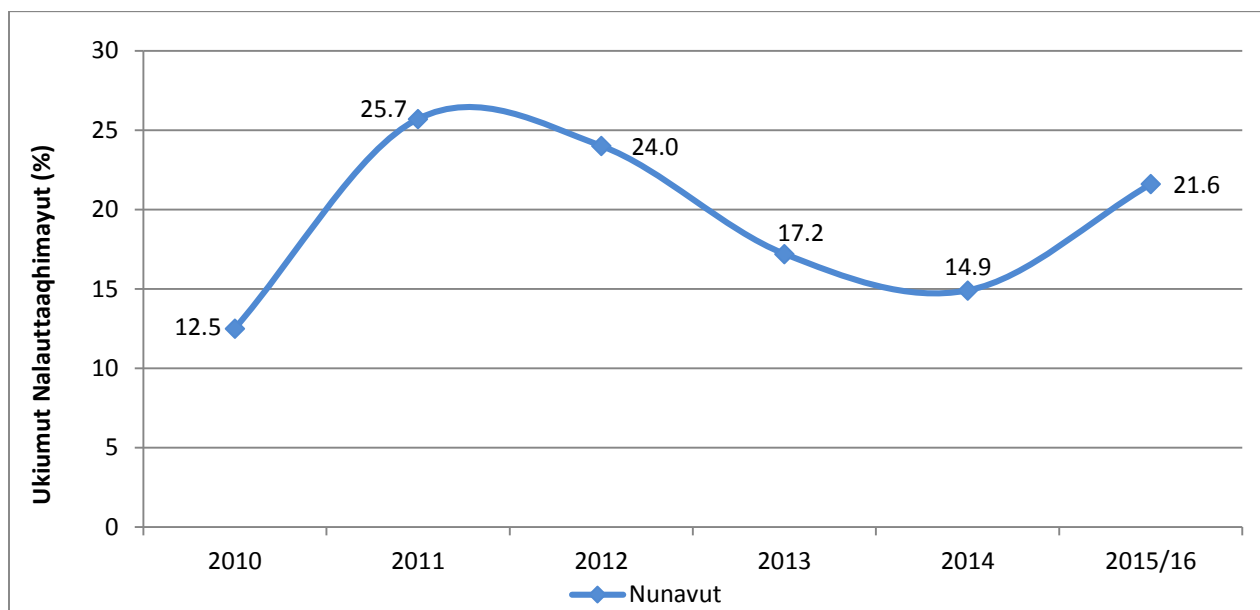
Pitaqvaa: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

Hunirlukturniq

Ilittuqhitiuyut imirluayuktunik aallannguqhimayuq 2013-mi maliguattiariamik uqauhiinut taapkua Nunaqyuami Aanniaqtuliqiyit Katimayiit taapkualu Aanniaqtuliqiyit Kanatami. Taapkualu, qauyihaitjuhiit havauhiit aallannguqhimayuq 2013-mi. (Ataani titiqqat takulugit ilittuqhittiariami). Taapkua, naunaitkutat takupkaqtitauyut Naunaitkutaq 7-mi ilittuqhitiit ihumagiyauyughaq imirluayuktut ingilratjuhiinik taapkunangnat nalaumayunik, nutaatqiyaniq naunaitkutaqaqtunik (2015/16-lu) nalaumatqiyauyughaq.

Naunaitkutat ukiunut 2015/16-lu ilittuqhitiuyut taimaa ukiulgit 12-nik angayughiiniklu 20%-nguyut Nunavunmi imirluayuktut.

Naunaitkutaq 7 – 2010-2015/16-mut¹⁵ Ukiunut Nalauttaaqhimayut (%) avvait Imirluayuktut Nunavunmi

Pitaqvia: Naunaiqhitiyit Kanatami.

¹⁵ Tamangnik naunaitkutat takupkaqhimayut 2010-mit 2014-mut amirilutik atuqtauyughaq. Naunaitkutat 2010-mit 2012-mut taapkuanguyut “Inugiangniit 12-nik ukiulingnik angayughiiniklu naunaiqhitiyit taimaa imiqturihimayut tallimanik amigaitqiyaniiniklu atauhiiralaqhutik, atauhiiqhimaplutik tatqiqhiutimik ukiumi atuqtumi.” 2013-2014-mut naunaitkutat takupkaqtitauyut taapkunungayut “Imirluayuktutunut” taimaa “Ilittuqhitiit aallannguutait atuqtitauiqtut 2013-mi maliguqhuqit taapkua Nunaqyuami Aanniaqtuliqiyit Katimayiit taapkualu Aanniaqtuliqiyit Kanatami maliktaghait Imirluayuktunut. Imirluayuktunik ilittuqhitiuyut taapkununga angutinik imiyukturiyunik tallimanik amigaitqiyaniinikluunniit, arnailluunniit imiyukturiyunik hitamanik amigaitqiyaniinikluunniit, atauhiiralaqhutik, atauhiugaluamik tatqiqhiunmi ukiumi atuqtumi. Hapkua ilittuqhitiit qauhitiit ilitturinnaittut angutinut tallimanik amigaitqiyaniinikluunniit imiyuktunik ilittuqhitiyanit titiraqhimayuq hivulliqniit ukiumi, aallannguutait qauhinnaittut taja arnanut.” Ahiagullu, “Nunavunmi, piliqhutik 2013-mi, qauyihaivaktut tamatkiqhugit 92%-nguyug inugiangniinik qauyiharumayainit. 2013-nguqtinnagu, qauyihaivaghimayut 71%-nik taapkua qauyihaqtit qauyihaivakkamik 10-nik angitqiyaniq nunallaaqnik.” 2015/16-mi naunaitkutat naunaitkutauyut malrungnik-ukiunik nalauttaaqhimayunik “Imirluayuktunik” ilitturiyuyut taimaa “Imirluayuktut ilittuqhitiuyug angutinut imiyukturiyunik tallimanik amigaitqiyaniinikluunniit, arnailluunniit imiyukturiyunik hitamanik amigaitqiyaniinikluunniit, atauhiiralaqhutik, atauhiugaluamik tatqiqhiutimik ukiumi atuqtumi”, aallatqiinguyut 2013-2014-mi naunaitkutainut.

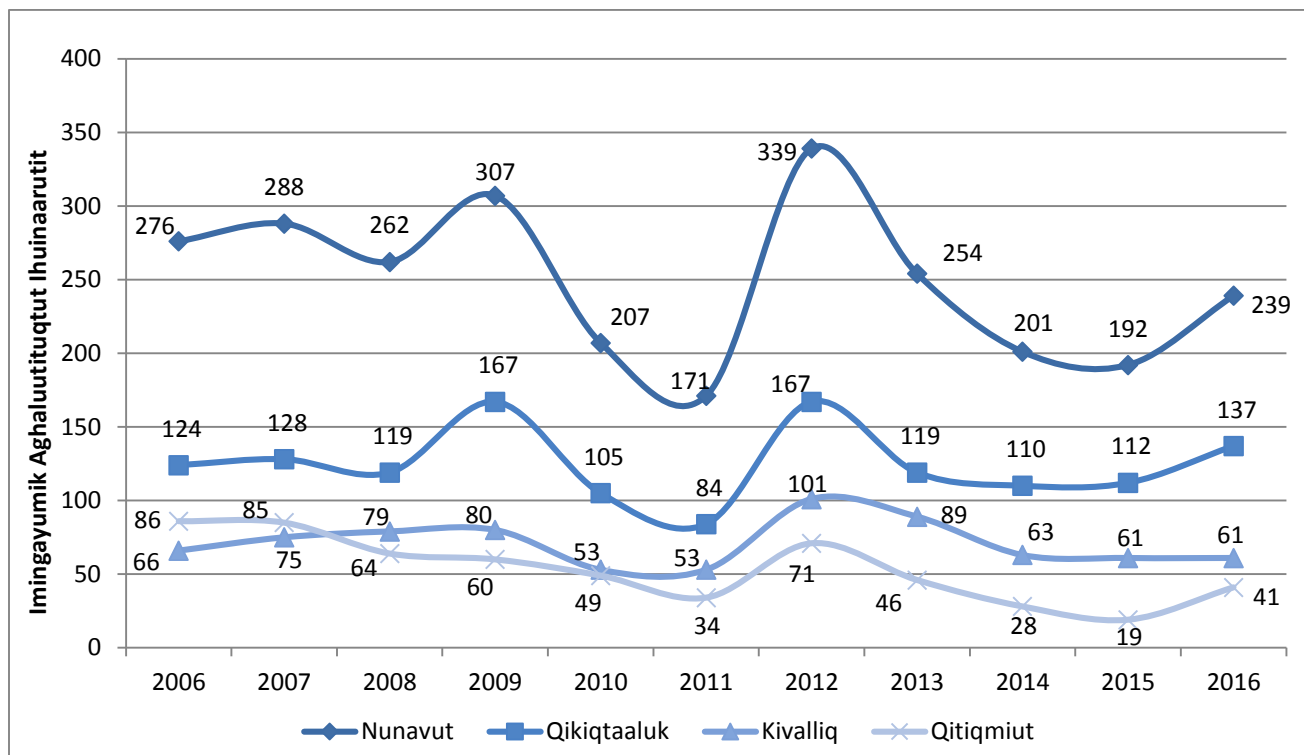

**Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat:
NAUNAIRVIK A**

Naunaitkutat hailiyauhimagut hunirlukturniqmut ikittut. Talvuuna, naunaitkutat ihuinaaqhimayut hunirlukturniqmut atuqtauhimayut ilittuqhilitut hunirlukturniqmut. Naunaitkutat takupkaqtitauyut Naunaitkutaq 8-mi aghaluutituqtut ihuinaarutait taapkualu imirlukturniqmit hunirlukturniqmillu.

Ukiut atuqtillugit taapkaa 2006-mit 2016-mut, naallugit ihuinaarutit Nunavunmi aallanggayut ikittuuyunit 171-nguyunik (2011) amigaitqiyauplutik 339-nik (2012). Ingilratjuhiit aallatqiinguvaktut naatjuhiigut Nunavunmi maliguaramik ingilratjuhiinik ihuinaarutit Qikiqtaalungmi. Qikiqtaalungmi ihuinaaqhimayut akunngani 84-nguyut 167 niklu ukiumi atauhiqmi ukiunit 2006-mit 2016-mut. Kivalliqmi naallugit ihuinaarutit akunnganiittut 53-nik 101-niklu ukiuq tamaat talvanilu Qitiqmiuni naallugit ihuinaarutit akunnganiittut 34-nik 86-niklu ukiumi atauhiqmi ukiunit 2006 2016-lu.

Naunaitkutaq 8 – 2006-2016-mi Imingayumik Aghaluutituqtut Ihuinaarutit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

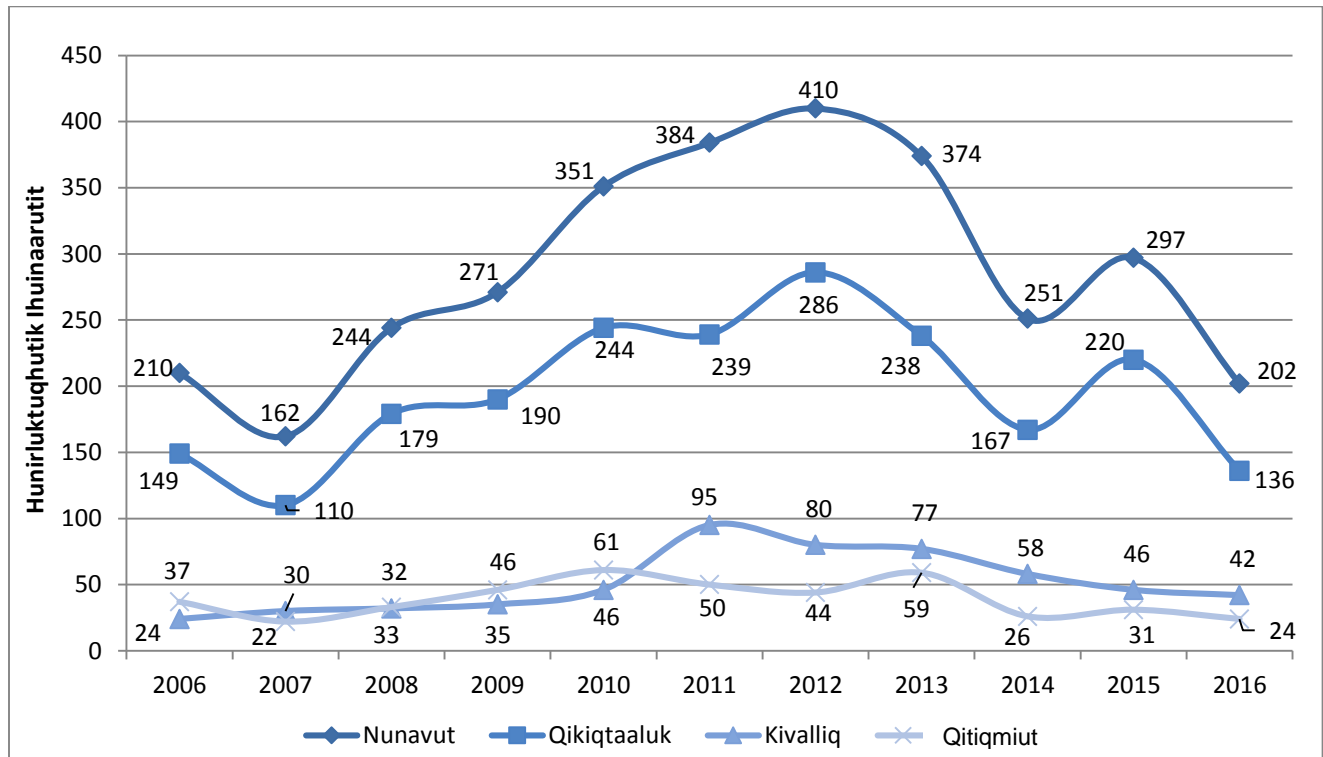

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat: NAUNAIRVIK A

Naunaitkutaq 9 takupkaqtittiyuq naatjuhiinik ihuinaarutit hunirluktuqhutik aghaluutituqtunik ukiuq tamaat akunngani 2006 2016-lu Nunavunmi pingahunilu aviktuqhimayunit. Hunirluktuqhutik ihuinaarutit aviktuqhimayumi malikpagaat ingilratjuhiat talvani Qikiqtaalungmi.

Naunaitkutaq 9 – 2006-2016-mi Hunirluktuqhutik Ihuinaarutit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

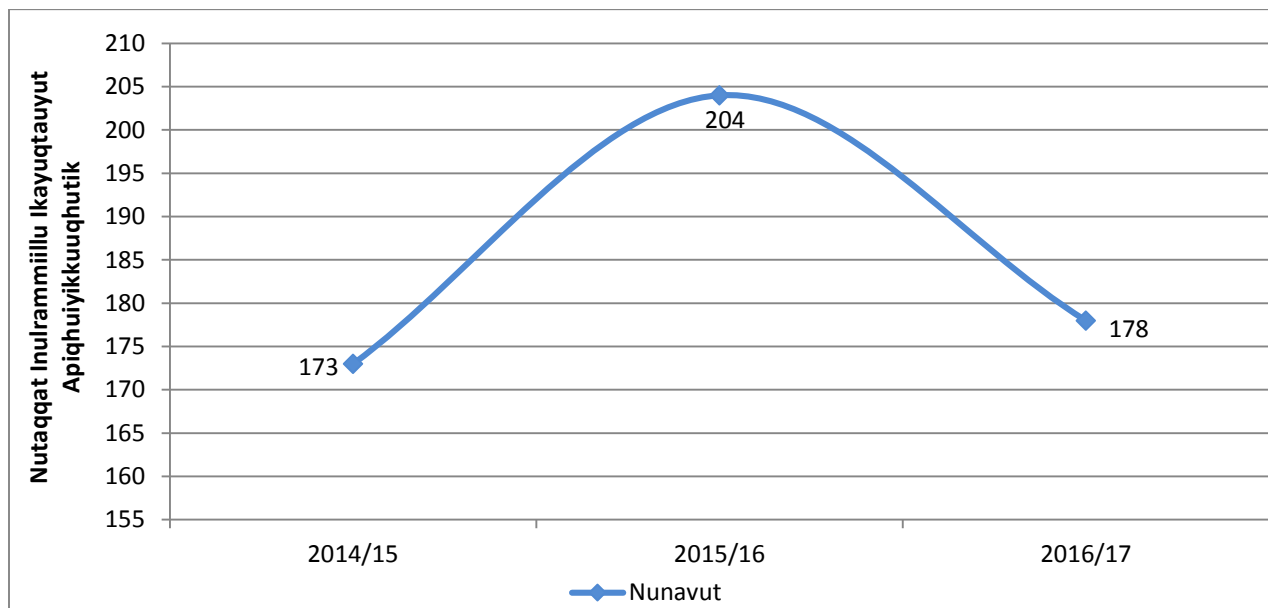
Nutaqqat inulrammiillu ikayuqtauyut apiqhuiyikkuuqhutik

Naunaitkutat nutaqqanut inulramminullu ikayuqtauyut apiqhuiyikkuuqhutik piyauvaktut Kavamanit Nunavunmi Inuliriyikkut Havakviat Ukiuq Nunngutaanit Naunaitkutainit (Aulapkaiyiryuaq Inuliriyikkut Ikayuqtiit Ukiuq Nunngutaanit Naunaitkutait).

Aallatqiingniinik qauyihariamik naunaitkutaittuq 2012/13-mut 2013/14-mullu; talvuuna ukiuq aulaviuyuq hapkununnga 2014/15-nguyuq.

Naunaitkutat takupkaqtitauyut Naunaitkutaq 10-mi aviktuqhimayumut naunaitkutauyut (naunaitkutaittuq aviktuqhimayukkut) ilittuqhitiplunilu taimaa nutaqqat/inulrammiit ikayuqtauyut apiqhuiyikkuuqhutik 2014-mi 173-nguyut, 2015/16-mi 204-nguyut 2016/17-mi 178-nguyut.

Naunaitkutaq 10 – 2014/15-2016/17-milu Nutaqqat Inulrammiillu Ikayuqtauyut
Apiqhuiyikkuuqhutik Nunavunmi

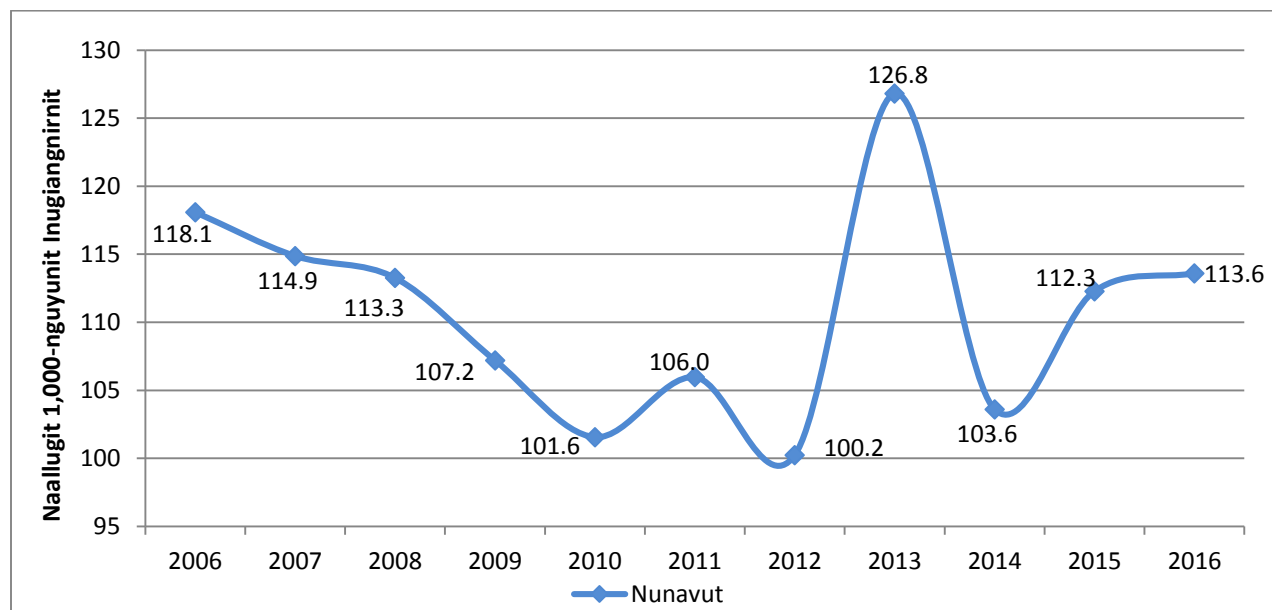
Pitaqvia: Kavamatkut Nunavunmi, Havakviat Inuliriyikkut.

Inulrammiit Hingaiyut

Inulrammiit hingaiyut ilittuqhitiyuq tamangnik Inuuharnut Inuuttiarnirnullu unalu Inungnit amihuuningit (ikayuutauvaktuq ilittuqhitigaangat irniyuqtut naatjuhiinik).

Akunngani 2006-2016-lu, ukiumi irniyuqtut naatjuhiit arnanit ukiuqalaangittut 20-nik Nunavunmi akunnganiittut 100 118-lu 1000-nguyunit inungnik kihimi 2013-mi 126.8-nguyut. Una amigaitqijaujuq inulrammiit hingaijaqtut iluani Nunavunmi avatquttuni 10 nit amigaitqijauliqhuni Kanatamiunut. Kanatami 2016-mi ukiumi irniyuqtut naatjuhiit arnanit ukiuqalaangittut 20-nik 8.5-nguyut¹⁶.

Naunaitkutaq 11 – 2006-2016-mi Uumayunik Irniuqhimayut Naatjuhiit Arnanut Ukiuqalaangittut 20-nik Nunavunmi

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

¹⁶ Naunaiqhitiyit Kanatami. *Naunaitkutinga 13-10-0418-01: Qauhitaittumik irniuqhimayut, ukiungigut-avighugit nutaqquqtut naallugillu nutaqquqtut (uumayunik irniuqhimayut)*

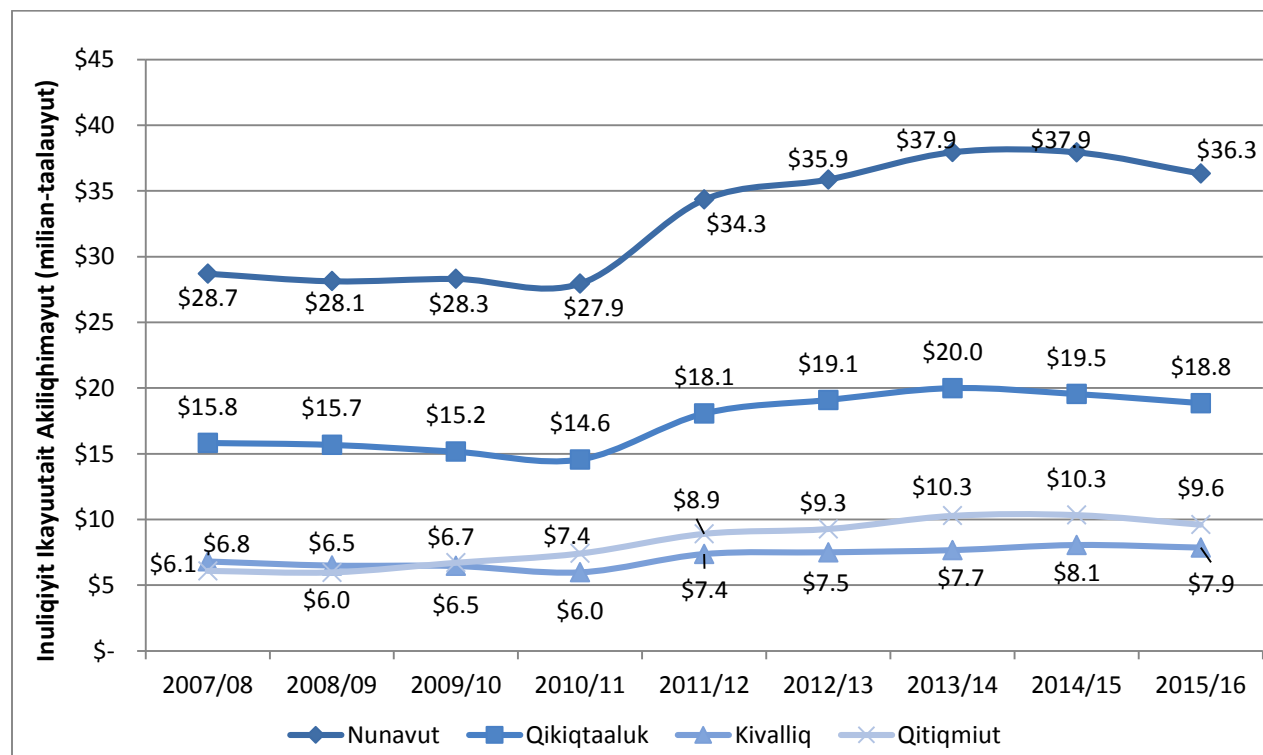
Ikayuhiat Havayuitunik

Inuliqiyit Ikayuutait Akiliqhimayut

Naunaitkutaq 12 takupkaqtittiyuq naunaitkutanik akiliqhimayanik (\$ milian-taalanik) atuqtauyut ikayuutauplutik inuliqiyinit Nunavunmi imaalu aviktuqhimayukkuuqtuq 2007/08-mit 2015/16-mut.

Akiliqtaghat amigaiqpaalliqut ukiunit taapkunani tamangnit aviktuqhimayunit aviktuqhimayumi. Mikiyumik akiliqtaghat qangahaami ikighilaaqhimayut (2015/16) tamangnit aviktuqhimayuni aviktuqhimayumi kihimi ikighilaaqhimayuq taimaa \$1.6-milian-taalanik aviktuqhimayumi tamaat; mikiyuq avvauyuq naallugit akiliqhimayanit.

Naunaitkutaq 12 – 2007/08-2015/16-mut Inuliqiyit Ikayuutait Akiliqhimayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

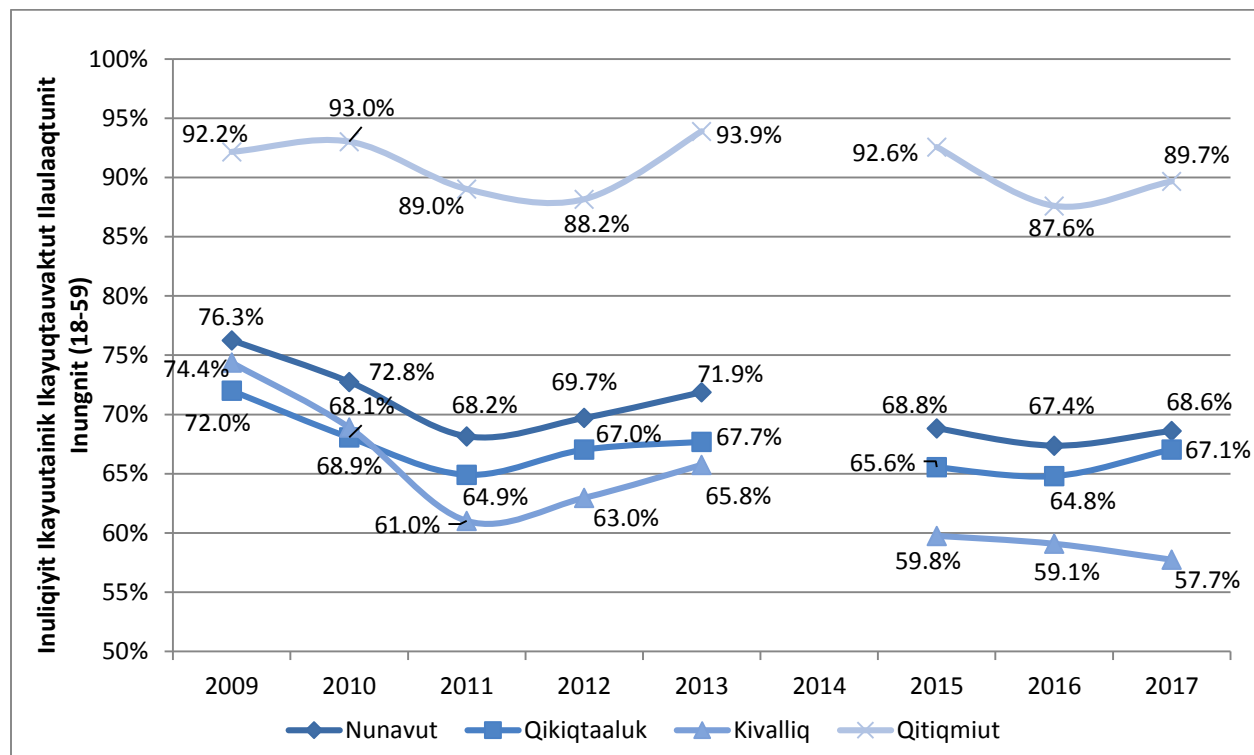
Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

Inuliqiyit Ikayuutainik ikayuqtauvaktut

Naunaitkutaq 13 ilittuqhitiyuq Nunavunmiunik inuliqiyinit ikayuqtaunginnaqtunik. Tamaita inuit ukiulgit 18-nik 59-mut ikayuutainik tughiralaagtut taamnaluk Naunaitkutaq ilittuqhitiyuq taimaa inuliqiyinit ikayuqtauyut avighugit 70%-nguyuuq aviktuqhimayumut amihuuniqhauplutik ikayuqtauyut Qitiqmiuni (haniaani 90% ilaulaaqtunik inungnit) akunngani 60-75% Kivalliqmi Qikiqtaalungmilu.

Naunaitkutat 2017-mut, talvanilluaq Qikiqtaalungmi, amirilutik atuqtauyughat.

Naunaitkutaq 13 – 2009-2017-mi¹⁷ Avighugit Inuliqiyinit Ikayuutainik ikayuqtauvaktut Inungnit¹⁸ Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

¹⁷ Naunaitkutat 2014-mut huittut.

¹⁸ "Tamangnik nunalgit Nunavunmi ukiulgit 18-nik 59-mut uukuinnarialgit ikayuutinut."

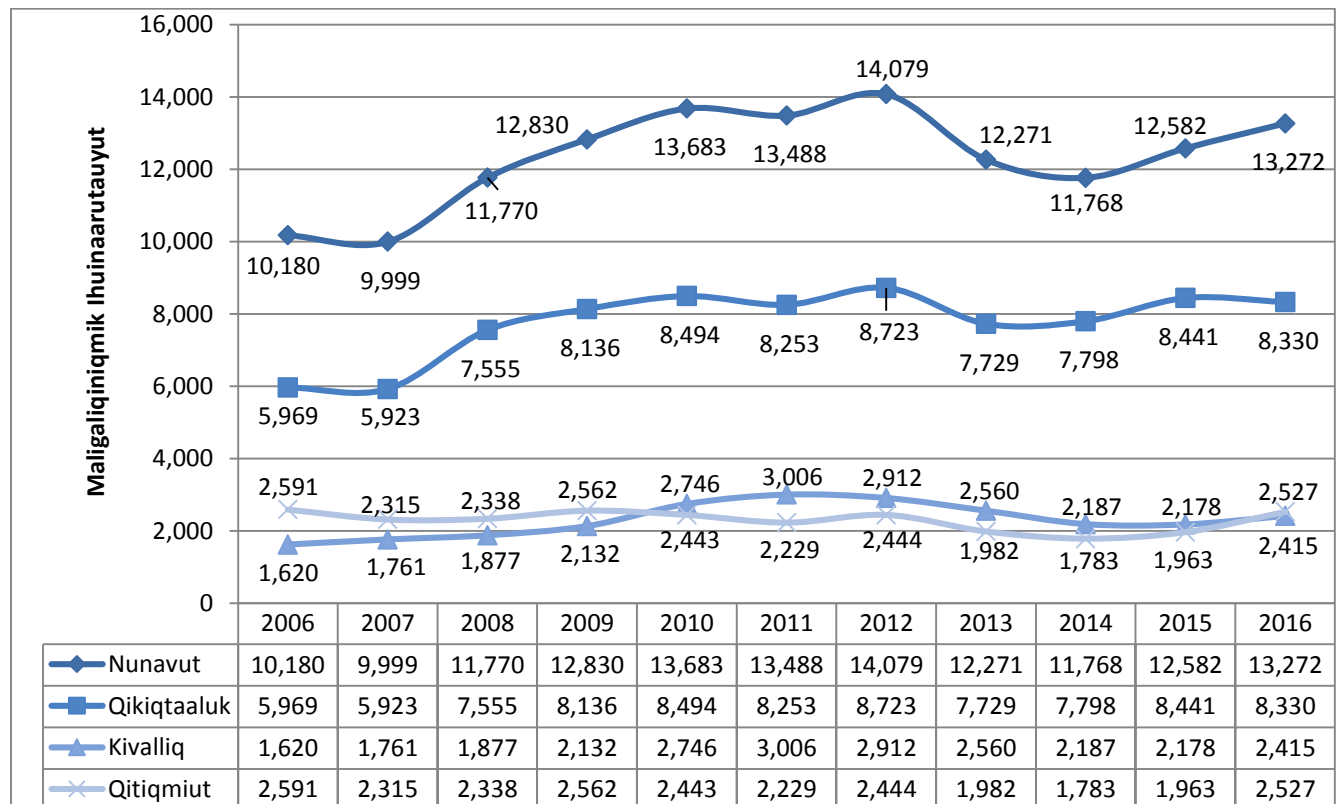
Kitunuliqaak Qajagijaunig

Maligaliqiniqmik Ihuinaarutauyut

Naallugit maligaliqiniqmit ihuinaarutauyut ukiunit 2006-2016-mut takughauyut ataani Naunaitkutaq 14-mi. Maligaliqiniqmit Ihuinaarutauyut taapkua anngutiyut (ningaqtut, inuaqtut, piniagturiyut, qanuqlu) taapkualu anngutaunngitut (kukiktut, ahiruiyut, ahiruqtiiriplutik itiqhiyut, qanuqlu).

Naallugit maligaliqiniqmit ihuinaarutauyut Nunavunmi, Qikiqtaalungmi Kivalliqmilu amigaiqpalliahimayut ukiut 10-nguyut atuqtilugit, kihimi ilaani ilangi ukiunginnik ikighivaalliqhimayut mikiyumik ihuinaarutauyut. Qitiqmiuni, naallugit ihuinaarutit aulalruuyuttut 10-nik ukiunik atuqhutik.

Naunaitkutaq 14 – 2006-2016-mi Maligaliqiniqmik Ihuinaarutauyut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

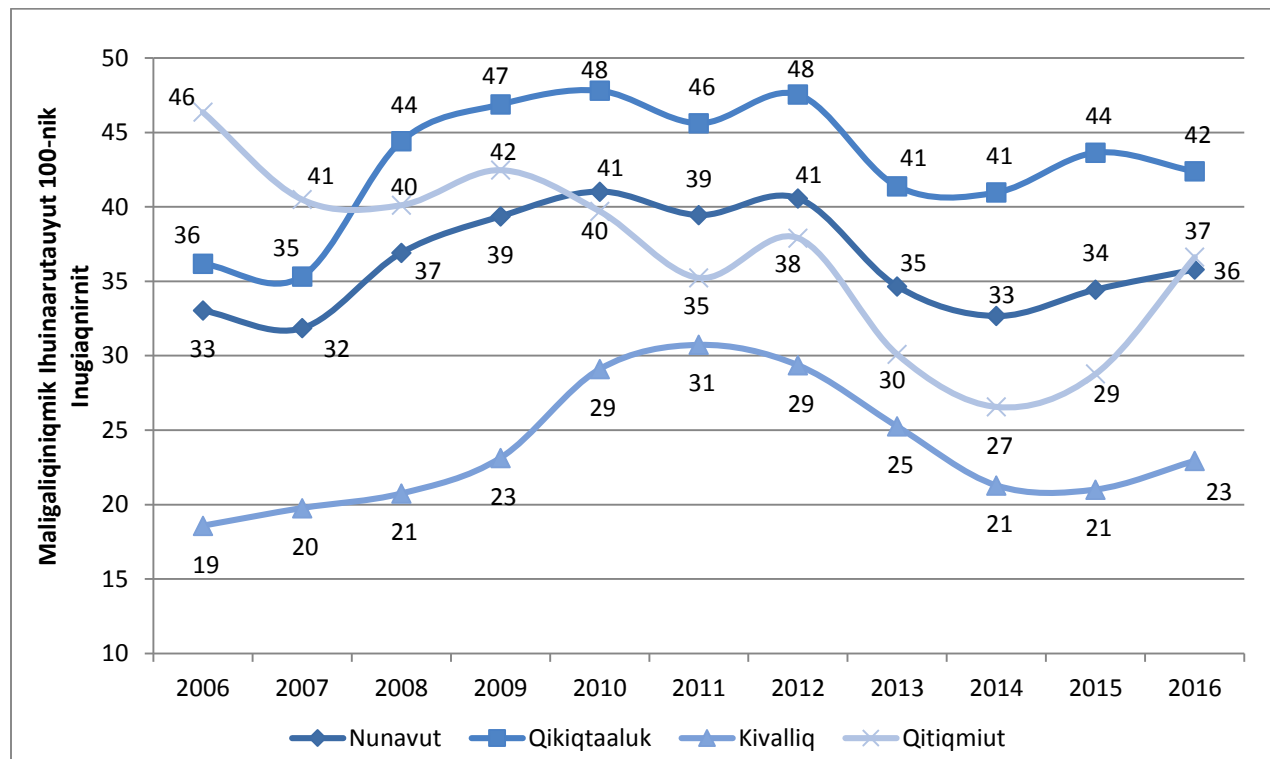

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

Naunaitkutaq 15 ilittuqhitilik taimaa naatjuhiit ihuinaarutit amigaiqpalliyut aulayuitkumikluuniit inugiangniigut. Kivalliqmi ikitqiyayut ihuinaaqhimayut naallugit 100-nit inungnit¹⁹, kihimi ihuinaarutit amigaiqpaalliqhimayut tallimanit ukiunit akunngani 2009 2013-lu.

Naallugit ihuinaarutit inugiangnirnit 100-nik Qitiqmiuni ikighivalliaavaktut, kihimi kikliittumik ikighivalliahimaittut. Ingilratjuhiat Nunavunmi maliguaqpagait taapkaa Qikiqtaaluk aviktuqhimaniat.

Naunaitkutaq 15 – 2006-2016-mi Maligaliqiniqmik Ihuinaarutayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu 100-nik Inugiangnirnit

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

¹⁹ Uuktautinit – naallugit ihuinaarutit inugiangnirnit 100-nik kititauhimayut naunaitkutanut hapkununnga ilitturinnaqhiyaamik nunallaqmiunut imaalu maliguattiaqhimulunilu taapkununnga ukiuq tamaat inuuhiquattiarniqmut-manighiurniqmut havaaghanik naunaiqhitiniqmik uyaraghiuqtit nanminiinit. Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit, havauhiit malighugit Naunaitkutaqqaiviit Kanatami, naunaiqhitivaktut ihuinaarutit inugiangniqni 100,000-nik.

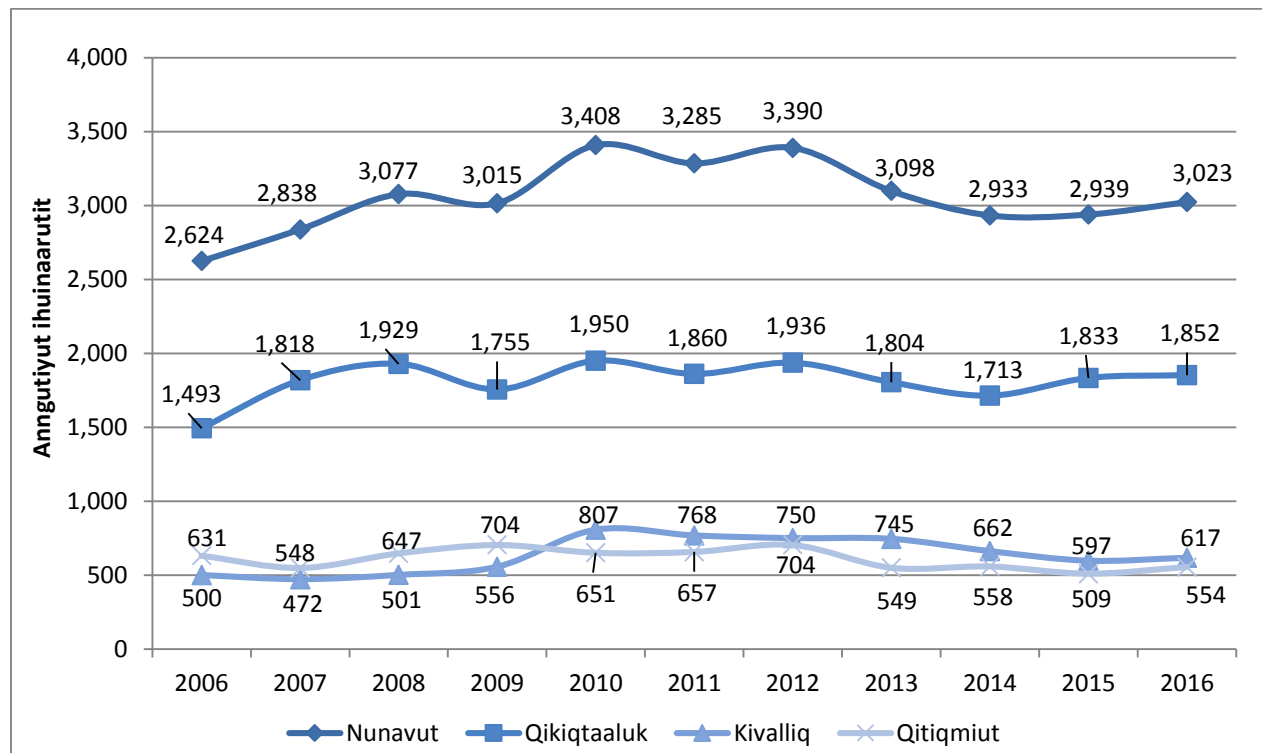
Anggutyut ihuinaarutit

Naunaitkutat 16 17-lu ataani ihumagilluaqpagait anngutyut ihuinaarutit naatjuhiinit maliganiqiniqmik ihuinaarutitik takughayut hivulliqni Naunaitkutanit 14-mi 15-milu.

Naunaitkutaq 16 ilittuqhitiyuq naatjuhiinik maligaliqiniqmik ihuinaarutitik.

Amigaiqpaalliqhimayut akunngani ukiut 2006 2016-lu Nunavunmi tamatkiumayumi talvanilu Qikiqtaalungmi, aulalruuyuittuq Qitiqmiuni amigaiqpaalliqhimaplutik Kivalliqmi. Kivalliqmi amigaiqpaalliqhimayut anngutyut ihuinaarutit akunngani ukiut 2010 2013-lu.

Naunaitkutaq 16 – 2006-2016-mi Anngutyut Ihuinaarutit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

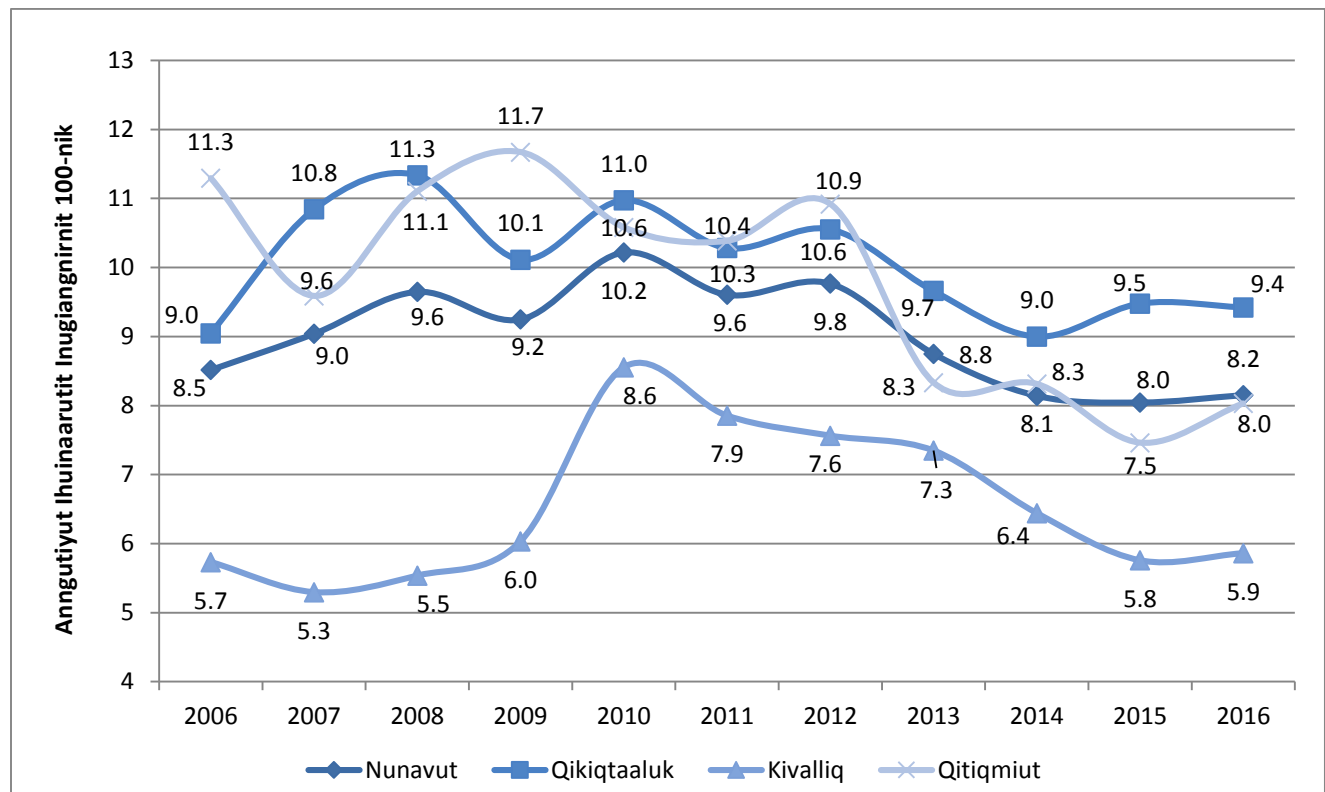
Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat: NAUNAIRVIK A

Naunaitkutaq 17 ilittuqhitilik taimaa naatjuhiit anngutiyut ihuinaarutit amigaiqpalliyut imaaluuniit ilaunngittuq inugiangniinut.

Kivalliqmi, naatjuhiit anngutiyut ihuinaarutit amigaiqpaalliqhimayut 2010-mit 2013-mut, aajikkutaitut tamangnik ihuinaarutit (takulugu Naunaitkutaq 15). Naallugit anngutiyut ihuinaarutit inugiangnirnit 100-nik²⁰ talvani ahinit malrungnit aviktuqhimayunit aallanguqtaqtut ukiuq tamaat, kihimi ikighivalliyut ukiunit 10-nguyunit atuqtuni.

Naunaitkutaq 17 – 2006-2016-mi Anngutiyut Ihuinaarutit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu Inugiangnirnit 100-nik

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

²⁰ Uuktautinit – naallugit ihuinaarutit inugiangnirnit 100-nik kititauhimayuq naunaitkutanut hapkununnga ilitturinnaqhiyaamik nunallaaqmiunut imaalu maliguattiaqhimalunilu taapkununnga ukiuq tamaat inuuhiqattiarniq-manighiurniqmullu havaaghanik naunaiqhitiniqmik uyaraghiuqtit nanminiinit. Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit, havauhiit malighugit Naunaitkutaqqaqviit Kanatami, naunaiqhitivaktut ihuinaarutit inugiangniqni 100,000-nik.

Niqighaqattiarniq

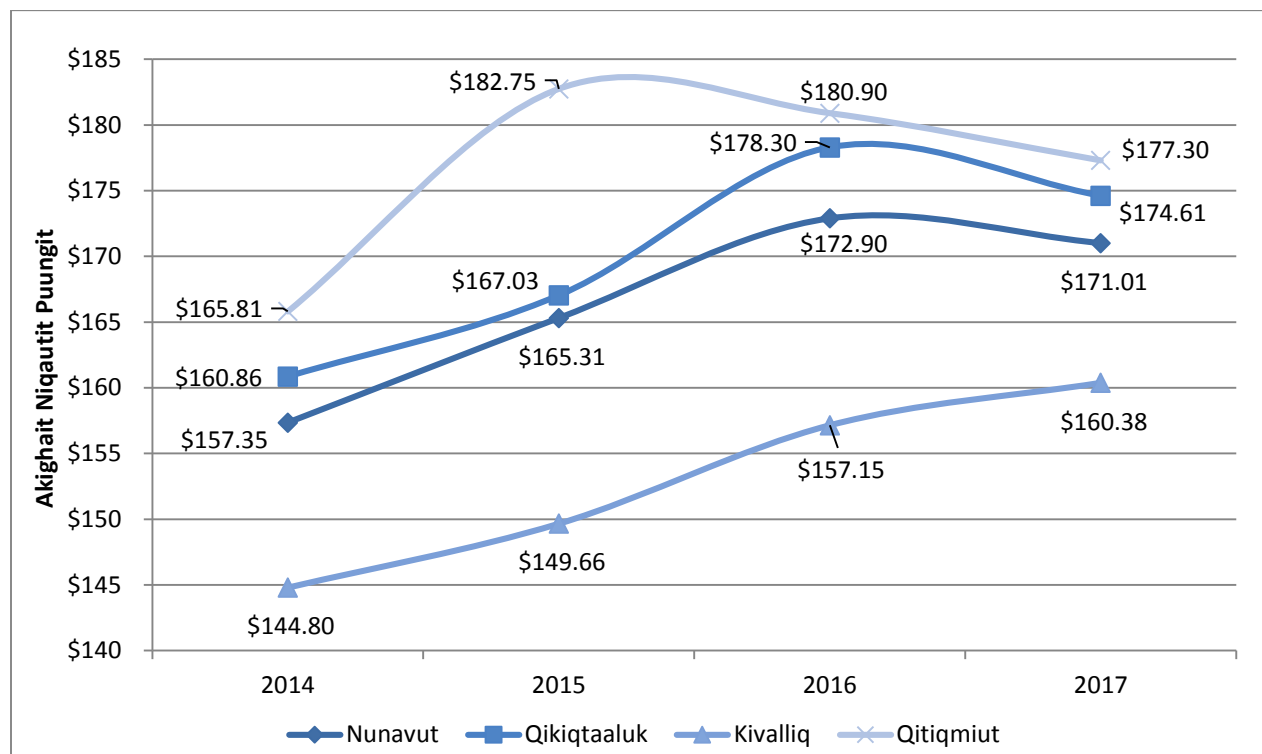
Niqiit Akighait (Ayuqnainniit)

Akighait Niqautit Puungit

Akituniit tikipkaqtitauhimayut niqiiit Nunavunmi ikpigiyauvaktuq niqighaqattiarniqmut Nunavunmiunik; akituvallaarumik, ayuqnatqiyauvaktuq Nunavunmiunut niqighaqattiariami niriyuminaqtunik, niqittianiku.

Naunaitkutaq 18 ilittuqhitiyuq akighainut aallatqiingniinik aajikkutaayunik 24-nguyut niqautinik tamangnik aviktuqhimayuni Nunavunmilu tamatkiumayumik. Tikipkaqtitauhimayut niqighat akituniqhauyut Qitiqmiuni akikivyaghutik Kivalliqmi.

Naunaitkutaq 18 – 2014-2017-mi Akighait²¹ taapkua 24-nguyut Tikkuqaqtauhimayut Niqautit Puungit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Pitaqvia: Nunavunmi Niqiiit Akighainik Qauyihaiyut, Nunavunmi Havakviat Naunaqhiyit.

²¹ Akighait katitauhimayut Qiqaillumi ukiuq tamaat.

Niqighaqattiarniq (Ayuqnaiyautit)

Naallugit inugiangniigut niqighaqattiarniq/niqighailliurniq

Niqighaqattiarniq ilittuqhitiunngittuq taimaa ayuqnaittumik akikittunik, niqittianik amirnaittuniklu niqighaqarniq. 2011/12-mi Nunavunmi, 36.7%-nguyut iklumiuqatigiit mikiyumik ayuqhaqpaktut ayuqhaqpiqhutikluuniit niqighailliuhutik. Aajjikkutavyaatut, 13%-nguyut Kanatami iklumiuqatigiit niqighailliuhutik 2012-mi²² Nunavunmi amigaitqiyavaktut niqighailliuhutut Kanatami taimaalu amigaiqpalliyut. Akunngani ukiut 2007/08 ukiullu 2011/12, avvaat Nunavunmiut iklumiuqatigiit niqighailliuhutut angklivaalliqhimayuq taimaa 4.8%-mut.

Niqighailliurniq ayuqhautavaktuq Nunavunmi amigaiqpalliaplutiklu, naunaitkutut niqighaqattiarniqmut/niqighailliurniqmut ikittut utuqqauplutiklu. Naittut ilittuqhitiit pivighanik naunaitkutaniklu piinnarialgit qauyihaiyaami niqighaqattiarniqmik/niqighailliurniqmiklu kinguaniittut. Malruk pivighat atuqtauvaktut qauyihaiyaamik niqighaqattiarniqmik Nunavunmi:

- Nunaqaaqaaqhimayut Inuit Qauyihautait (APS) (2006-mi 2012-milu)²³
- Kaniitian Nunallaaqnit Aanniaqtailiniqmut Qauyihautit (2007, 2008, 2011, 2012-2014/15)²⁴

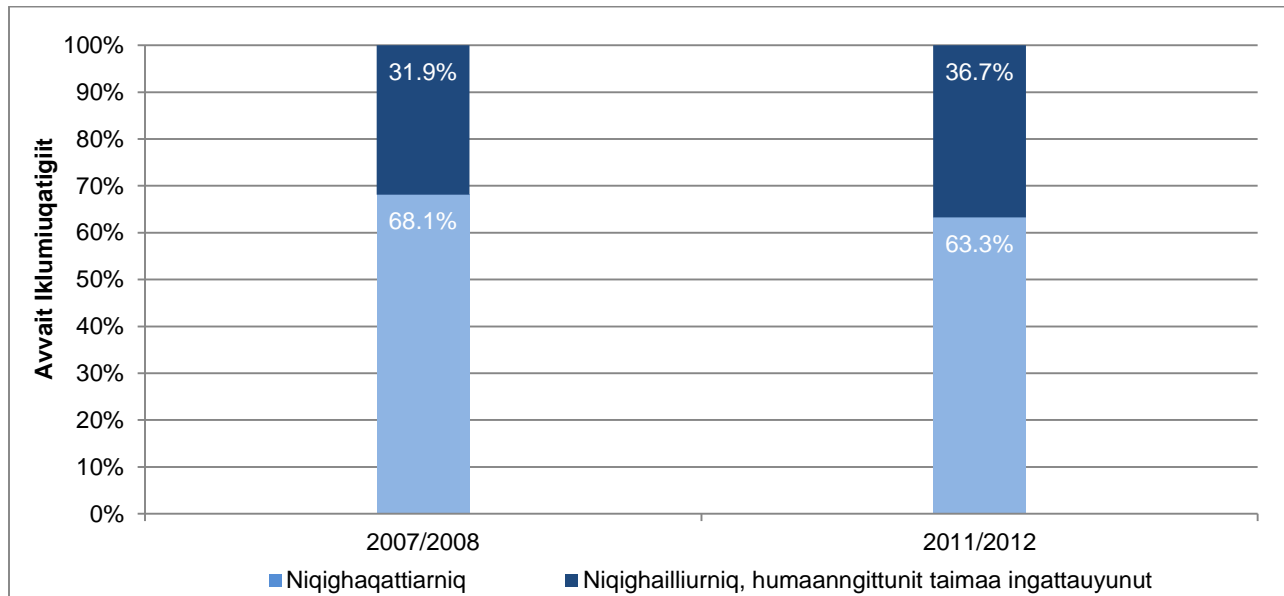
²² Tarasuk, Valerie, Andy Mitchell unalu Naomi Dachner. 2014. Household Food Insecurity in Canada (Iklumiuhutiqatigiit Niqikhailiuhutut iluani Kanatami), 2012. Toronto. Qaujiaqut naunaiqhijut inikhangit nainarahuhugit niqikhailiuhutunut (PROOF).

²³ Niqighaqattiarniqmut naunaitkutut katitavaktut APS-nit tallimat ukiut naattaraangata. Naunaitkutut talvanngat 2017-mi Nunaqaaqaaqhimayut Inuit Qauyihautait hailiiauniaqtut 2019-mi NSEMR-nit. Kihimi, 2017-mi APS-nit niqighaqattiarniqmut naunaitkutut maliguattiangittunaqhiyait naunaitkutut 2006-mit 2012-millu qauyihautait. 2017-mi APS-nit ihumagilluapagait manighiurniqmut kaagutait, aallangayut hivuanit qauyihautinik.

²⁴ Katitiriyut niqighaqattiarniqmut naunaitkutanik CCHS-nit piinnariaqtuugaluit akunngani ukiut 2012-2017-lu. CCHS-kut katitiqhimayait naunaitkutut Nunavunmi ukiuq tamaat 2015-mut hapkualu naunaitkutut hailiyahimayut Aviktuqhimayumut. 2017/2018-milu Naunaitkutut talvanngat Kaniitian Nunallaaqnit Aanniaqtailiniqmut Qauyihautit hailiiauniaqtut 2019-mi NSEMR-nut. PROOF talvani Ilihaqpaalliqliat Toronto-mi paqittivaktut munarivaghugit niqighaqattiarniq Kanatami tamaat atuqhugit CCHS-kut naunaitkutait qauyihavaghutiklu niqighaqattiarniqmik ukiutigit, manighiuhupagaigut inuuhiqattiarniigullu ukiuq tamaat. Kanatam hivulliqpaat Ihariattailiniqmut Havauhighat aniguqtitahimayuq Tattiarnaqtumi 2018-mi katitiqniaqturiplutiklu ukiuq tamaat niqighaqattiarniqmut naunaitkutanik CCHS-kut ihariagiyaait, kihimi, ilangi uuktautit aallanngupqangiat.

Naunaitkutat CCHS-nit atuqtauyut hapkunani naunaitkutanit ukiuq tamaat katitiqniqliqtut niqighaqattiarniqmut naunaitkutanik ukiumi 2017/18-mi. CCHS-nut naunaitkutat Nunavunmut ukiunut 2007/08-lu 2011/12-milu takughayut Naunaitkutaq 19-mi²⁵.

Naunaitkutaq 19 – 2007/2008-mi 2011/2012-milu²⁶ Nalauttaaqqhimayut Niqighailliurniqmut Qanurininganiit Nunavunmi Iklumiuaqtigiingnut

Pitaqvia: Naunaiqhitiyit Kanatami, Kaniitian Nunallaaqnit Aanniaqtailiniqmut Qauyihautit (CCHS).

Inuit niqighaqattiarniq/niqighailliurniq

Naunaitkutat Inuit niqighaqattiarniqmut utuqqatqiyayut ihuinaaqhimaplutiklu taapkuninnga naunaitkutanit tamangnut inugiangniqnut. Naittut ilittuqhitit pivighanit naunaitkutanik hapkununnga ilittuqhitiitut kinguaniittut.

Nunaqaqqaqqhimayut Inuit qauyihautait 2006-mi 2012-miu naunaitkutaq Inuit niqighaqattiarniqmik, kihimi, iliqahiutiyaunngittut hapkununnga naunaitkutanut utuqqaugamik ilittuqhitiillu uuktautillu hivulliqnit qauyihautinit atauttikkuunngittut naunaitkutanut 2017-mi APS-nit. Naunaiqhitiinahuaqpaqtut Inuit niqighaqattiarniqmik/niqighailliurniqmik naunaitkutainit 2019-mi munaqhiyut naunaitkutainit, taapkua 2017-mi APS-nut naunaitkutat hailiyaugumik maliguarumiklu ilittuqhitiitut uuktautinillu aallanut ukiunut aullaqtitauvaktut

²⁵ Naunaiqhitiyaamik CCHS-nik niqighaqattiarniqmut naunaitkutanik aviktuqqhimayukkut ihivriuqtauyughaq hivunighami munaqhiniqmut naunaiqhitiyaami.

²⁶ “2007-mit, naunaitkutat taapkununnga Kaniitian Nunallaaqnit Aanniaqtailiniqmut Qauyihautit (CCHS) katitauvaktut ukiuq tamaat malruunngittunik ukiunik. Haniani 130,000-nguyut kiuhiyut qauyihautinik apiqhuqtauhimayut ilittuqhitiyunit ukiunit 2003 2005-lu, aallanguqhimayug taimaa 65,000-nik kiuhiyunik ukiuq tamaat piliqhutik 2007-mi. Naunaitkutanit nalauttaaqqhimayut iliqahiutihimayut 2007/2008-mit. Malrunngnik ukiunik katitauhimayut naunaitkutat utuqqatqiyayut taapkunanggat ukiumut nalauttaaqqhimayut kihimi nalaumatqiyayut (aallatqiingniit ikitqiyayut).”

Havaaghanik munaqhiyut naunaitkutait 2017-mut uyaraghiuqvingnit niqighaqattiarniqmut VSEC-nik aviktuqhimanianut nunallaanganullu iliqahiutivagait kihimi naunaitkutaittut. Taapkua naunaitkutauyut niqighaqattiarniqmut iliqahiutiyut ilainnut havaaghanut, naunaitkutauyut niqighaqattiarniqmut havaktiinut taimaatut qanuq niqainnarnik niqighaqaqpaktut uyaraghiuqvingnit, niqittianiklu tikkuaqtaghaqaqhutik havakvingnit.

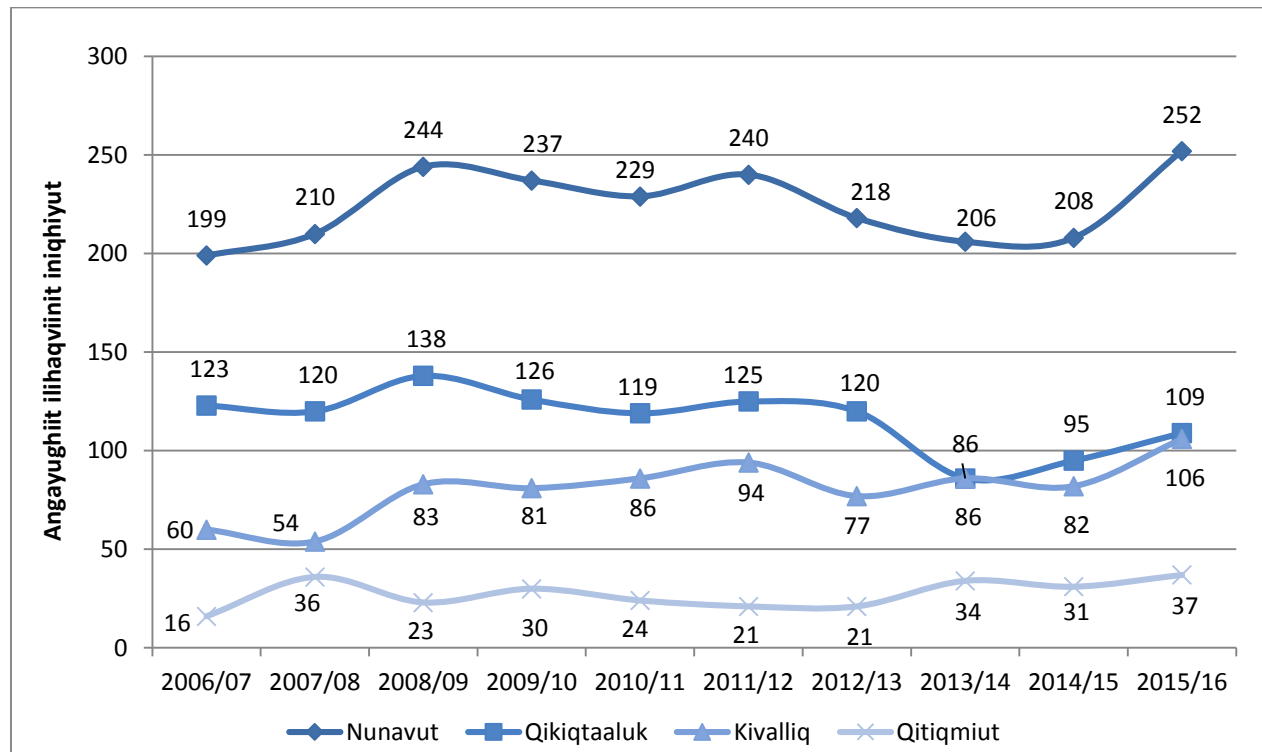
Ilinniaqtuliqiyikkut

Ilihautiniq Iniqhimaningit

Angayughiit ilihaqviinit iniqhiyut

Naallugit angayughiit ilihaqviinit iniqhiyut Nunavunmi aklivaalliqhimayuq akunngani ukiut 2006/07-mi 2015/16-milu. Amigaiqpaalliqhimayut Kivalliqmi (60-nit 2006/07-mi talvunga 106-mut 2015/16-mi) Qitiqmiunilu (16-nit 2006/07-mi talvunga 37-mut 2015/16-mi). Qikiqtaalungmi, kihinnguqhgugit ukiut 2008/09 2009/10-lu, naatjuhiit aulalruuqhimaittut ikighivaalliqhutiklu taimaalu ikighivalliahimayut 2013/14-mi.

Naunaitkutaq 20 – 2006/07-2015/16-mut²⁷ Angayughiit Ilihaqviinit Iniqhiyut²⁸ Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

²⁷ "Naallugit iniqhihimayut ilihaqtainik naatauvaktut nunngutaanit ukiuq tamaat."

²⁸ "Iniqhihimayut ilihaqtainik taapkua ilihaqtiuyut iniqhihimayunik angayughiit ilihaqviinik kihimi kihinnguqhgugit taapkua aajikkutavyainik ilihaqpaalliqhimayut."

Hivulliqpaanguyut ilihaqtigut ilitaritjutit, ilihaqpaalliqhimayut ilitaritjutait

Inuit inugiangniit ilihattiaqhimaitqiyauyut taapkunangnat inugiangniit Nunavunmi. Ihuilutautqiyauvaktuq ilihattiaqhimayaamik Inungnit taapkualu naallugit inugiangniit tamangnit kinguniittut ilihaqtuliyiyit havauhiinit: inuit ilihattiaqhimaittut titirautinighimaittut taapkualu inuit iniqhihimayut ilihaqpaalliqvingnit. Ukiunit 2006-2016-lu, avatquttugit 60% Inuit inugiangniit ilihaqtuliyiyit ilitaritjutaittut, 10%-mit avatqumayuq avaanit inugiangniit ilihattiaqhimaittunik titirautinighimaittutiklu. Kihimi, avaat Inuit ilihattiaqhimaittut ikighivaalliqhimayuq 5%-mik akunngani ukiut 2011 2016-lu, taimaittuq amigaiqpalliagamik Inuit iniqhihimayut angayughiit ilihaqvianik. Inuit iniqhihimayut ilihaqpaalliqtainik titiraqtatqattangittut naatjuhiinik inugiangniit. 2016-mi, 11.5% inugiangniit Nunavunmi iniqhihimayut ilihaqpaalliqtainik taapkualu 2.4% inugiangniit Inungnit iniqhihimayut ilihaqpaalliqtainik.

Naunaitkutinga 5 – 2006, 2011 taamnalu 2016-mi Hivulliqpaanguyut Ilihaqtigut Iilitaritjutit, Ilihaqpaalliqhimayut Iilitaritjutait Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Ukiuq	Hivulliqpaanguyut Ilihaqtigut Iilitaritjutit, Ilihaqpaalliqhimayut Iilitaritjutait	Nunavut		Qikiqtaaluk	Kivalliq	Qitiqmiut
		Katitlugu	Inuit ²⁹	Katitlugu	Katitlugu	Katitlugu
2006	Titirautaittut, ilihaqtigut ilitaritjutit	57.3%	68.7%	52.3%	64.6%	61.4%
	Angayughiit (kingullit) ilihaqviat aajjikkutavyaillu ilitaritjutit	10.9%	9.6%	12.4%	10.1%	7.7%
	Ayuiqhaplutik havaktut hannayillu ilihaqhutik ilitaritjutit	7.0%	6.7%	5.9%	6.4%	10.9%
	Ilihaqpaalliqhimayut, CEGEP, ahinikluuniit ilihaqpaalliqviunngittut ilitaritjutait	14.2%	12.1%	16.4%	10.8%	12.4%
	Ilihaqpaalliqvingnit ilihaqtigut ilitaritjutit	10.7%	2.9%	12.9%	8.3%	7.4%
2011	Titirautaittut, ilihaqtigut ilitaritjutit	55.9%	67.4%	51.6%	60.9%	61.7%
	Angayughiit (kingullit) ilihaqviat aajjikkutavyaillu ilitaritjutit	13.3%	12.5%	14.6%	12.8%	10.3%
	Ayuiqhaplutik havaktut hannayillu ilihaqhutik ilitaritjutit	7.6%	7.8%	7.0%	7.8%	9.2%
	Ilihaqpaalliqhimayut, CEGEP, ahinikluuniit ilihaqpaalliqviunngittut ilitaritjutait	12.5%	10.5%	14.0%	10.9%	11.0%
	Ilihaqpaalliqvingnit ilihaqtigut ilitaritjutit	10.5%	1.8%	12.9%	7.6%	8.0%
2016	Titirautaittut, ilihaqtigut ilitaritjutit	50.7%	61.4%	46.0%	56.2%	56.2%
	Angayughiit (kingullit) ilihaqviat aajjikkutavyaillu ilitaritjutit	15.1%	14.9%	16.3%	15.3%	11.2%
	Ayuiqhaplutik havaktut hannayillu ilihaqhutik ilitaritjutit	7.7%	7.8%	6.4%	7.8%	11.3%
	Ilihaqpaalliqhimayut, CEGEP, ahinikluuniit ilihaqpaalliqviunngittut ilitaritjutait	15.0%	13.5%	16.6%	12.9%	13.1%
	Ilihaqpaalliqvingnit ilihaqtigut ilitaritjutit	11.5%	2.4%	14.7%	7.8%	8.0%

Pitaqvia: Naunaiqhitiyit Kanatami.

²⁹ 2006-mi naunaitkutut naunaitkutaayut taapkununga “Naallugit Nunaqaqqaahimayut ilittuqhitiinik inugiangniit”. Inuit naallugit 98.9%-nguyut “Naallugit Nunaqaqqaahimayut ilittuqhitiinik inugiangniit”, naunaitkutut amirilutik atuqtauyughat aallatqiingniinik qauyihailainmat 2011-mut 2016-mullu naunaiqhitiinnaqtut Inuinaqnut kihinnaq.

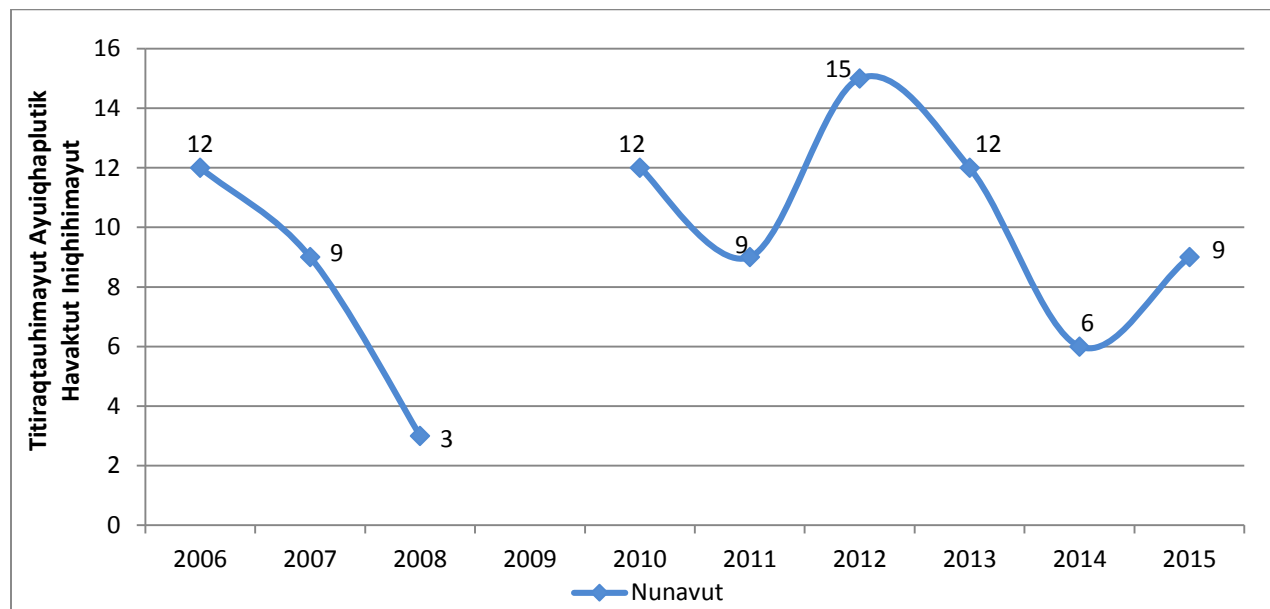
Titiraqtauhimayut Ayuiqhaplutik Havaktut Iniqhihimayut

Uyaraghiuqviit hanayut hanayiit havaaghainik ayuiqhaqvighainiklu havaaghaniktittiyut.

Naallugit ilihaqtamingnik iniqhihimayut ukiuq tamaat tamangnut inugiangniinut Nunavunmi takughauyuq Naunaitkutaq 21-mi. Naunaitkutat 2009-mut huittut, naunaitkutallu aviktuqhimayukkut taapkununggalu Inuit inugiangniinit.

Atuqhutik 9-nguyut ukiut naunaiqhivitianiit ataani, 9-nguyut 10-nguyulluuniit inuit ilihaqtamingnik iniqhivaktut ukiuq tamaat, naatjuhiit aallatqianguvaktut, ikitqiyauplutik iniqhihimayut 2008-mi 2014-milu amigaitqiyauplutik 2006-mi, 2010-mi, 2012-mi, 2013-milu.

Naunaitkutaq 21 – 2006-2015-mi³⁰ Titiraqtauhimayut Ayuiqhaplutik Havaktut Iniqhihimayut Nunavunmi

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

³⁰ Naunaitkutaittuq ukiumut 2009-mut.

Ilihaqtughat

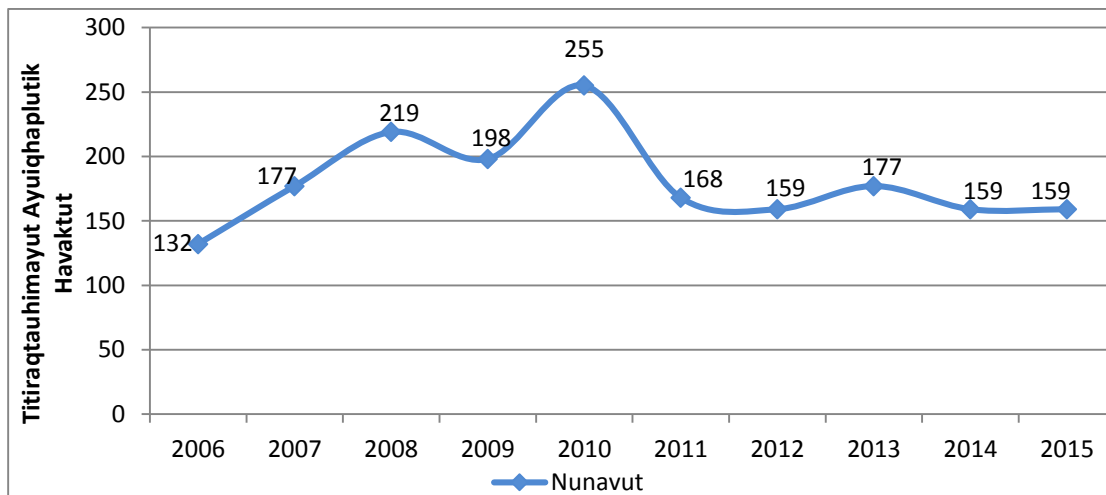
Titiraqtauhimayut Ayuiqhaplutik Havaktut

Naallugit ilihaqtut titiraqtauhimayut ayuiqhayunik havaaghanut ukiunit 2006-2015-mut amigaitqiyayut 10-nik tapittugu naatjuhiinik inuit iniqhihimayut ukiuq tamaat ayuiqhaplutik havaamingnik hannayitulluuniit. Ilihaqtughat naatjuhiit Naunaitkutaq 22-mi iliqahiutihimayut ayuiqhaplutik havaktut titiraqtauhimaittut ilihaqvilluanit. Taapkualu, amihut ayuiqhaplutik havaktit ilihaqviit amihunik ukiunik ilihaqtittivaktut tamangniklu ukiut titiraqtauhavaktut Ilihaqtughat naatjuhiinit.

Amihunut ukiunut akunngani 2006 2015-lu, naallugit inuit ilihaqtughat ayuiqhaplutik havaaghait Nunavunmi 200-ngungittut, kihimi ilihaqtughat titiraqtauhimayut 200 avatqutait 2008-mi (219) 2010-milu (255).

Nunavunmi Ilihaqpaalliqviat (NAC) Ukium Nunngutaanut Naunaitkutainit naallugit ilihaqtughanik titiraqhimayut NAC-kunnit ilihaqtaigut³¹ 2015-mi, naallugit ilihaqtughat titiraqtauhimayut tamangnut ilihaqtaghanit NAC-kunnit Nunavunmi 1,351-nguyut hanayinillu ilihaqtughat titiraqtauhimayut 158-nguyut. 2015-mi, naallugit ilihaqtughat titiraqtauhimayut NAC-kunnit aviktuqhimayukkut 306-nguyut Kivalliqmi, 143-nguyut Qitiqmiuni 879-nguplutik Qikiqtaalungmi³².

Naunaitkutaq 22 – 2006-2015-mi Titiraqtauhimayut Ayuiqhaplutik Havaktut³³ Nunavunmi

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

³¹ Ilihaqtaghat taapkuanguyut Hanayit, Ilihaqpaalliqut, Havaaghanut Ilihaqpaalliqut, Inmikkut Ilihaqpaalliqut

³² Pihimayut uumanga: Nunavunmi Ilihaqpaalliqviat Ukium Nunngutaanut Naunaitkutat 2014-2015. Ilihaqtughat titiraqtauhimayut naunaitkutainit NAC-kut aallanngayut tutquumaviit naunaitkutaillu aallatqiingniillu ilitturinaittut naunaitkutainit Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit Naunaitkutaq 22-mi Naunaitkutaqviit Kanatamit naunaitkutayut. Ayuiqhaplutik havaktut Nunavunmi titiraqtauhimayut ahinit ilihaqpaalliqvingnit ahiagut NAC-kut taapkualu NAC-kut hanayit ilihaqviit ilihaqvigiaktuq ahiagut ayuiqhayut havaktut.

³³ "Titiraqtauhimayut Ayuiqhaplutik Havaktunut ilauyut tamangnik inuit titiraqtauhimayut talvani ayuiqhaplutik havaktit ilihaqviinut, titiraqtauhimaitkumikuuniit kitunikiaq ilihaqvingnit ilihaqtaghanit ukiumi."

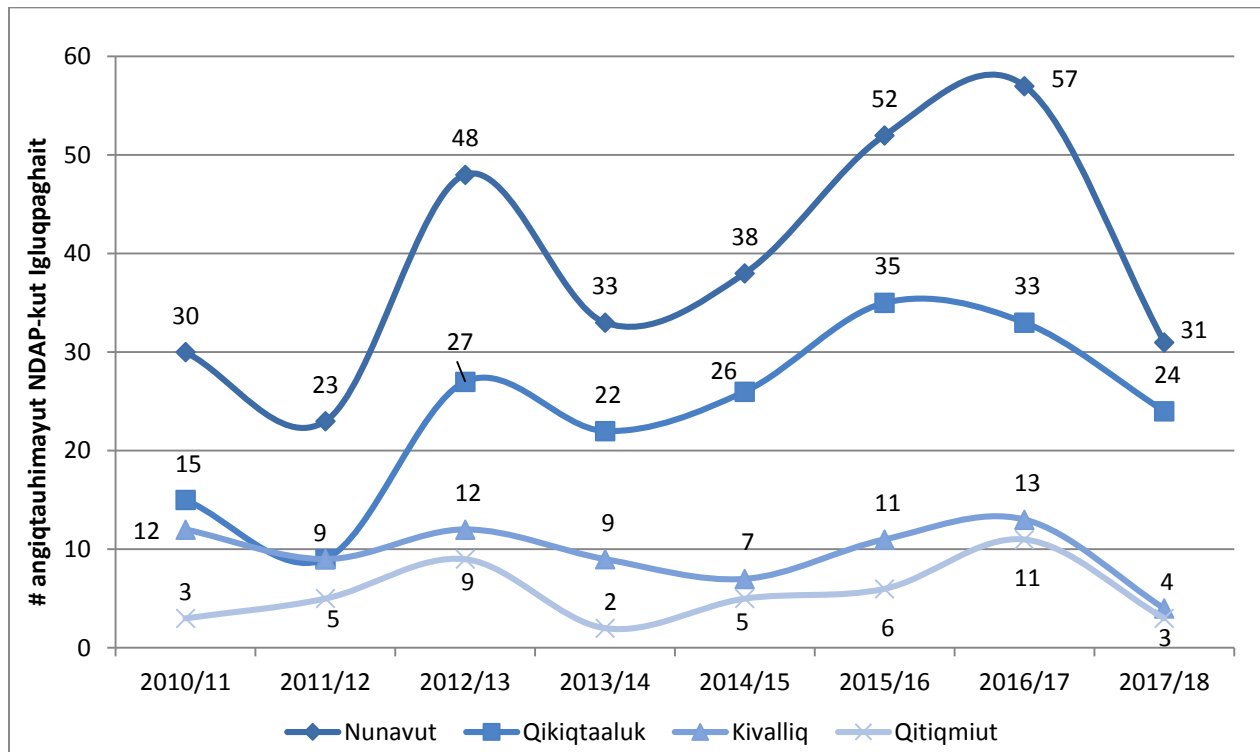
Iglukhat

Iglukhailiurnirnut

Ihariagiyauyut nanminiuyut igluqpaghat

Naatjuhiit angiqtauhimayut tughirautit ataagut taamna Nunavunmi Avvaanik-Akiliqhiyut Ikayuutait (NDAP) aallatqiinguyut akunngani 23 (2011/12) 57-lu (2016/17) atuqtillugit 8-nguyut ukiut³⁴. Aallannguqtaqtut naatjuhiit Nunavunmi maliguaqpagait aallannguqtaqtut Qikiqtaalungmi. Ikiqivaalliqliqahimayut tughirautit tamangnit aviktuqhimayuni 2017/18-mi.

Naunaitkutaq 23 – 2010/11-2017/18-mi Angiqtauhimayut NDAP-kut Igluqpaghait Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Pitaqvia: Nunavunmi Igluliqiyit Kuapuriisan.

³⁴ Tamangnik tughiraqtut ilaulaannginnarialgit NDAP-kut pitquhimayainit angiqtauvaktut.

Igluqpaghat hailihimayut igluqpait hanauhiagut

Igluqpaghat Nunavunmi inuit igluqpautigiyaait inuit atuqpagaait akiliqtuiplutik; ikittut iklumiuqatigiit nanminiqaqtut, taapkualu naatjuhiit ikighivalliyut.

2006-mi, haniani 1785 (22.7%) nanminiuyut igluqpait Nunavunmi nanminiriyaayut. Qikiqtaalungmi amigaitqiyayut nanminiuyut igluqpait 910-nguplutik, Qitiqmiuni ikitqiyayut 320-nguplutik, Kivalliqmilu 550-nguyut nanminiuyut igluqpait.

2016-nguqman, naallugit nanminiuyut igluqpait aviktuqhimayumi ikighihimayut 1960-mut (20.0%), ikighivaalliqliaqhutik Qitiqmiuni 320-nit 2006-mi talvunga 310-mut 2016-mi. 2016-mi, Kivalliqmi nanminiuyut igluqpait 585-nguyut, Qikiqtaalungmilu 1065-nguyut.

Naunaitkutinga 6 – 2006, 2011 2016-milu Nanminiuyut Igluqpait Aviktuqhimayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Ukiuq	Nanminiuyut Igluqpait Aviktuqhugit	Nunavut	Qikiqtaaluk	Kivalliq	Qitiqmiut
2006	Nanminiuyut igluqpait inuqaqtut aajjikkutanik igluqpalingnik	7,855	4,405	2,080	1,370
	Naallugit nanminiuyut igluqpait	1,785	910	550	320
	Naallugit atuqtauyut akiliqhugit igluqpait	6,065	3,495	1,525	1,050
2011	Katitlugu: Nanminiuyut Igluqpait Aviktuqhugit	8,665	4,890	2,230	1,540
	Nanminilik	1,815	965	525	330
	Akiliqtuiyuq	6,845	3,925	1,710	1,210
2016	Katitlugu: Nanminiuyut Igluqpait Aviktuqhugit	9,820	5,525	2,635	1,660
	Nanminilik	1,960	1,065	585	310
	Akiliqtuiyuq	7,860	4,465	2,045	1,350

Pitaqvia: Naunaiqhitiyit Kanatami.

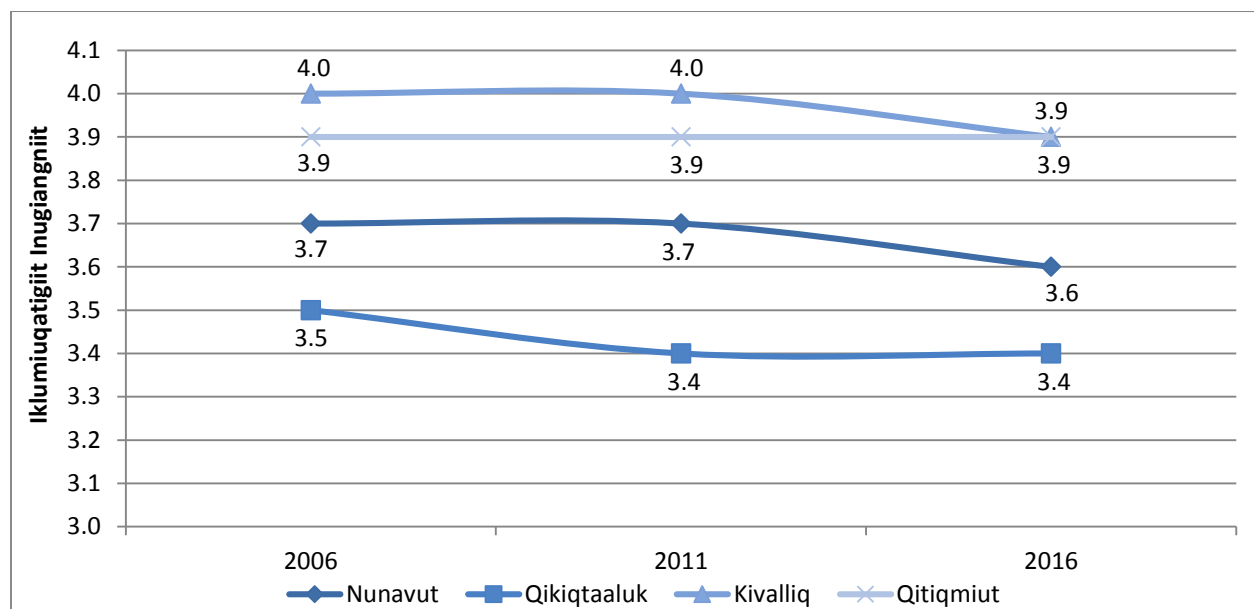
Iglunut Qanurilinganingit

Inighailliuqtut iklumiuqatigiit

Inighailliuqtut ihumaaluutauyuq Nunavunmi tamangnut inugiangniinit iklumiuqatigiit qaffiniklu ikluaqariaghaat igluqpak.

Iklumiuqatigiit inugiangniit ikighivaalliqlihimayut mikiyumik Nunavunmi akunngani 2011 2006-lu (3.7-mit 3.6-mut), iklumiuqatigiit ikighivaalliqlihimagamik tamangnit Kivalliqmi Qikiqtaalungmilu. Iklumiuqatigiit inugiangniit Qitiqmiuni aulalruuhimaittuq 3.9-nik inuqaqhutik akunngani ukiut 2006 2016-lu.

Naunaitkutaq 24 – 2006-mi, 2011-mi³⁵ 2016-milu Iklumiuqatigiit Inugiangniit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

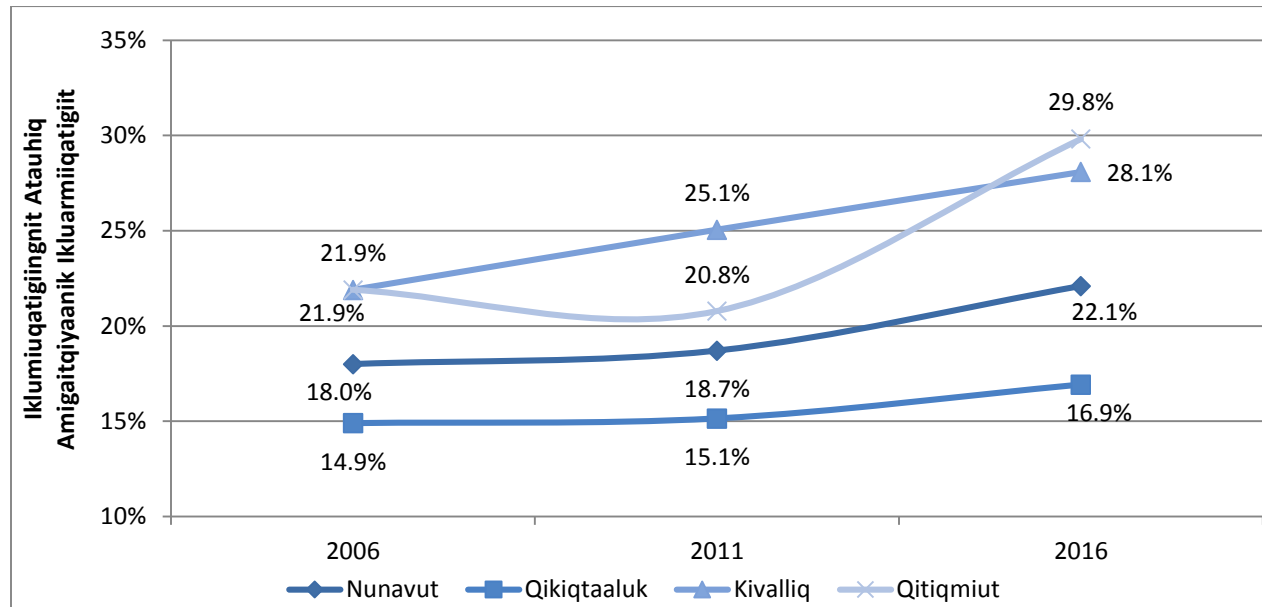
Pitaqvia: Naunaiqhitiiyt Kanatami.

³⁵ Ilitturiyauvaktut taimaa "Iklumiuqatigiit inugiangniit nanminiuyunik igluqpangnit" 2011-mi.

Amigaitqiyayut atauhiqmit ikluaruiyut igluqpangnit ihumagiyauvaktuq inghailliuqtutut. Inghailliuqpalliyut Nunavunmi igluqpautainit ukiunit akunngani 2006 2016-lu tamangnit aviktuqhimayuni.

Inghailliuqtut ingattauvaktut Qitiqmiuni (29.8% iklumiuaqtigiit 2016-mi) Kivalliqmilu (28.1% iklumiuaqtigiit 2016-mi).

Naunaitkutaq 25 – 2006-mi³⁶, 2011-mi 2016-milu Iklumiuaqtigiingnit Atauhiq Amigaitqiyaanik Ikluaruiqatigiit³⁷ Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Pitaqvia: Naunaiqhiitiit Kanatami.

³⁶ Ilitturiyauvaktut taimaa "Igluqpauyut ikluaruiatqit atauhiunngittumik – avvaatut %-nik naallugit iklumiuaqtigiit 2006-mi.

³⁷ Unniqtutit: "Naallugit inuit ikluaruiittut – Ilitturiyauyut taimaa ilittuqhitiyuyut inghailliuqtiyut nanminiqnit igluqpangnit. Kititauvaktut avighugit inugiangniit igluqpangnit ikluangigut igluqpagiyaanit."

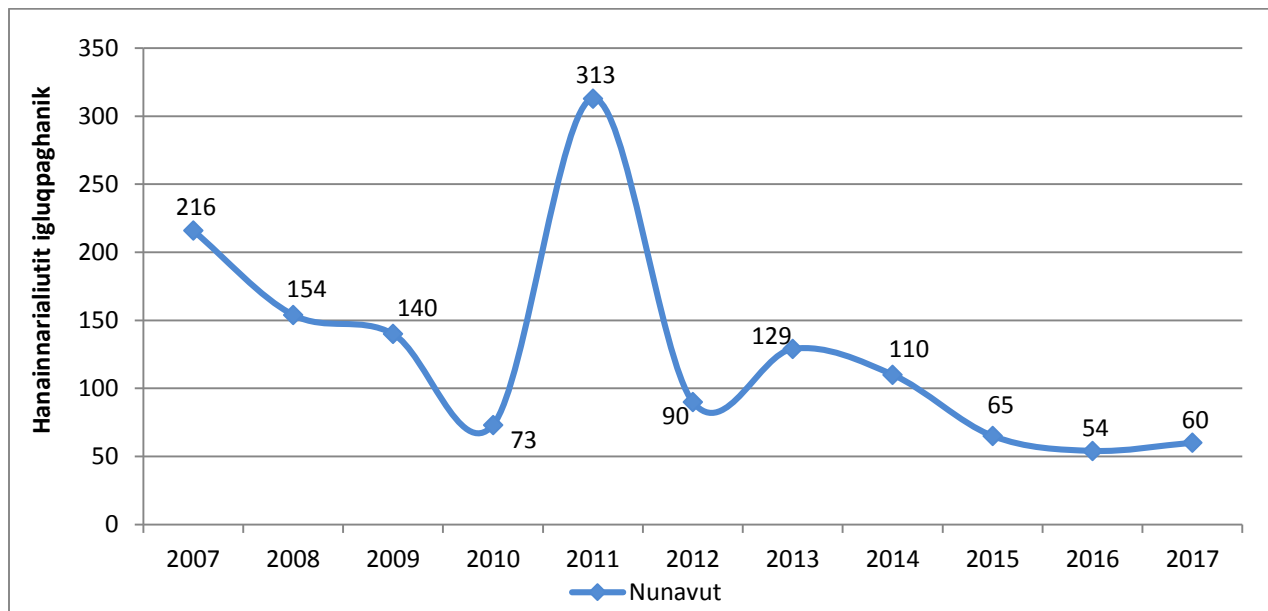
"Ikluat – Ilitturiyauvaktut taimaa ikluanguyut ukkualgit nanminirnit igluqpangnit iniqhimayut nayugaghauplutiklu ukiuraaluk. Naallugit ikluangit nanminiqnit igluqpangnit igavilgit, iklualgit iniqhimayuniklu iklualgit qulaani ataaniluuniit. Naallugit ikluangit nanminiqnit igluqpangnit quiaqsurviit ilaunngittut, pihukviit, ikluanuit ikluaniklu atuqtauyunik nanminiqnit aulapkaivianik. Ikluat ilainnaanik talulgit ihumagiyauvaktut taimaa ilikuuqtut ikluat ihumagiyaugumik taimaa kiuhiyumit (taapkuatut L-mik hanauhilik niriviat nayugarluangilu igluqpangnit hanauhiit)."

Igluliuqtunut Hanayunit

Nutaat igluqpaghat

Naallugit igluqpaghat Nunavunmi amigaiqpaalliqhimayut 7,855-mit taimaa 9,820-mut (1,955-nik igluqpangnik ilahimayut) akunngani ukiut 2006 2016-lu (takulugu Naunaitkutinga 6 naunaittariami). Naunaitkutaq 26 ilittuqhitiyuq qaffinik hanainnarialiutighanik tunihimayut ukiuq tamaat 2007-mit 2017-mut ilittuqhitiplunilu hanalluaqhimayut 2011-mi (313-nguplutik). Hanayut nutaanik igluqpaghanik ikitqiyayut 2015-mi (65), 2016-mi (54) 2017-milu (60).

Naunaitkutaq 26 – 2007-2017-mi Hanainnarialiutit Igluqpaghanik Nunavunmi

Pitaqvia: Naunaiqhitiyiit Kanatami.

Maniurahuatqumik Hulidjuhiit

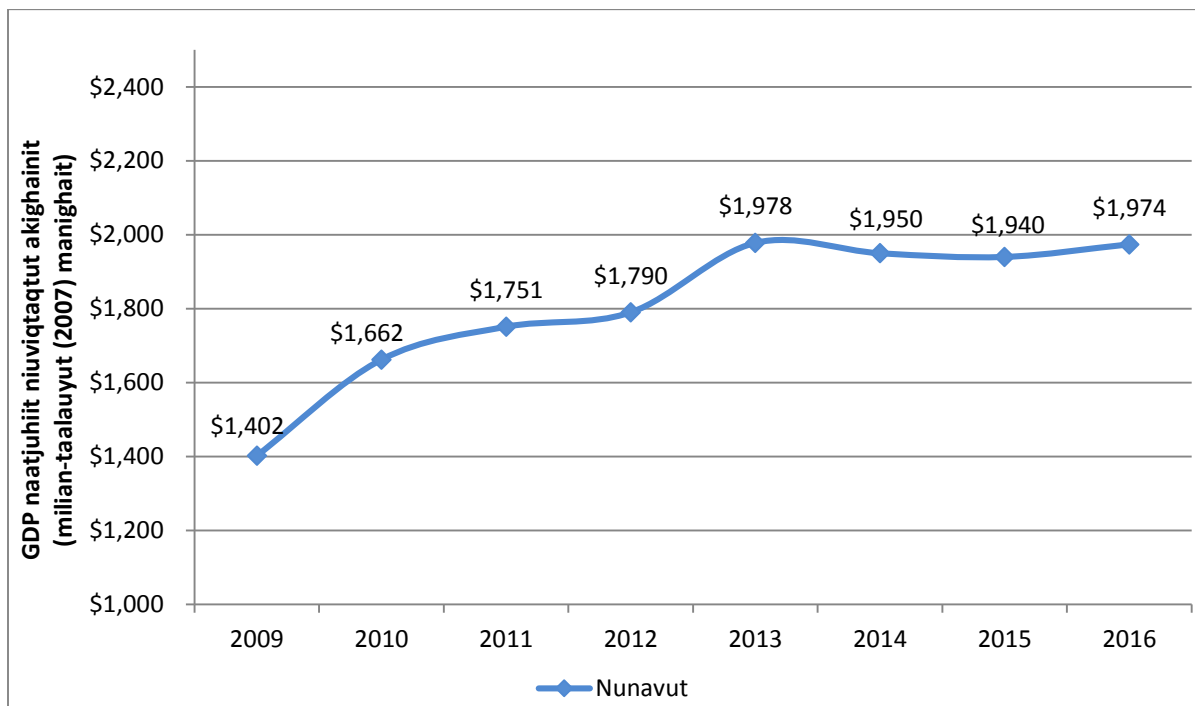
Naallugit Nunaptingnit Manighiutauyut

GDP-nut Akiliqtuiyut Atugaat

Naallugit Nunaptingnit Manighiutauyut (GDP) naunaiqhivaktuq manighiurutainik Nunavunmi. Una uuktuutigijangit haffumani GDP naunaittut aktiilaangit haffumani maniurahuarnirnut aallanguqhgugit uvani GDP uvanngat atauhiq inikhanut tuglikhanullu naunaittuq humiliqaak maniurahuatqut havaktunut akiliqhugit uuminngaluuniit angiklivaalliqtumi. GDP-nut akiliqtuiyut atugaat naatjuhiuyuq kititainit akiliqtuqtainik imaaluuniit kingulliqpaanik niuvigaqnit hunaqutinik ikayuutiniklu iklumiuqatigiit, kavamatkut, manighiunngittut timiqutit, nanminiit, niuvikkaanit niuviqtittiyaniq ahivaqhgugit agyaqtauhimayut³⁸.

Takupkaqtitaupluni Naunaitkutaq 27-mi, GDP Nunavunmut aklivaalliqhimayuuq 2009-mit 2013-mut kihimi ikighivallahimayut ukiunut malrunngut kinguani (2014, 2015) aklivaalliqhunilu 2016-mi.

Naunaitkutaq 27 – 2009-2016-mi Naallugit Nunaptingnit Manighiutauyut (GDP) Naallugit Niuviqtaqtut Akighaigut Nunavunmi

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

³⁸ <https://www.statcan.gc.ca/eng/nea/list/gdp>

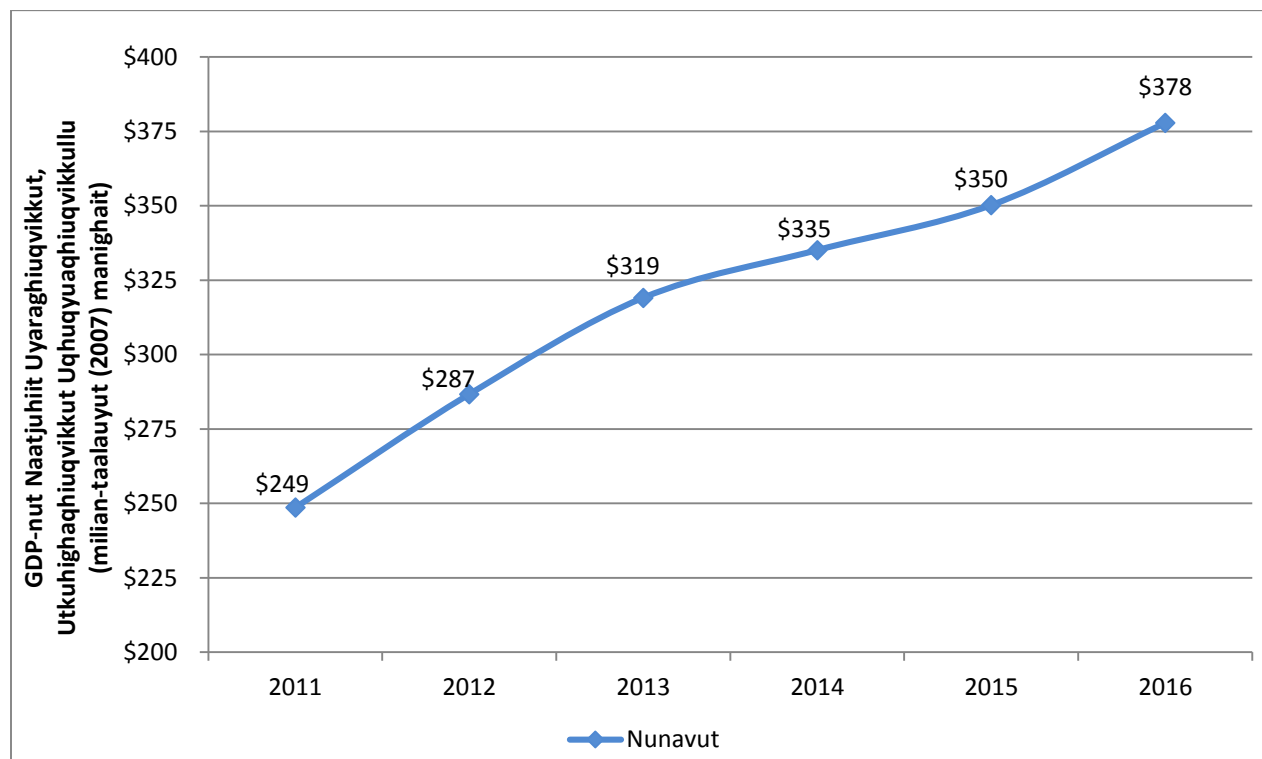

Naallugit Nunaptingnit Manighiutauyut hannavikkut

Manighiuqhimayait uyaraghiuqviit GDP-nut 2011-mit 2016-mut takughayut Naunaitkutaq 28-mi. Naunaitkutanit ilittuqhitilik manighiurniqmut havaanik uyaraghiuqtunit, uqhuqyuaqhiuqtunik hanayunillu Nunavunmi.

Maniliurahuarnikkut hulidjuhiit iluani ujaraqtarviujunit ilangani angiklivalliahimajuq ukiunnguraangat uvanngat 2011mit 2016mut. Uyaraghiuqtit, utkuhighaqhiuqtit uqhuqyuaqhiuqtit kaassiliiqhiuqtillu kitillugit naunaitkutauyut taapkununnga pingahuuyut aviktainut: havingnik uyaraghiuqtut, haviunngittunik uyaraghiuqtut utkuhighaqhiuqtut ikayuutauyullu havaaghat uyaraghiuqvingnit uqhuqyuanik kaassiliiniklu amuraivingnit. Tamangnik uyaraghiuqtit havaaghat Nunavunmi ilauyut havingnik uyaraghiuqtunik ikayuqtiuplutikluuniit havaangit uyaraghiuqtit; GDP haviunngittunut uyaraghiuqvingnit utkuhighaqhiurvingnillu Nunavunmi 2011-mit 2016-mut piittut. Havingnik uyaraghiuqtut amigaitqiyaanik GDP-nut ilaliutivaktuq uyaraghiuqvingnit angiklivalliaplunilu. Ikayuutait ikayuqtit havaangit uyaraghiuqvingnit ikighivalliahimayut 20.5%-mit 10.8%-mut akunngani ukiut 2011 2016-lu.

Naunaitkutaq 28 – 2011-2016-mi Naallugit Nunaptingnit Manighiutauyut (GDP) Naatjuhiit Uyaraghiuqvikkut, Utkuhighaqhiuqvikkut Uqhuqyuaqhiuqvikkullu Nunavunmi

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

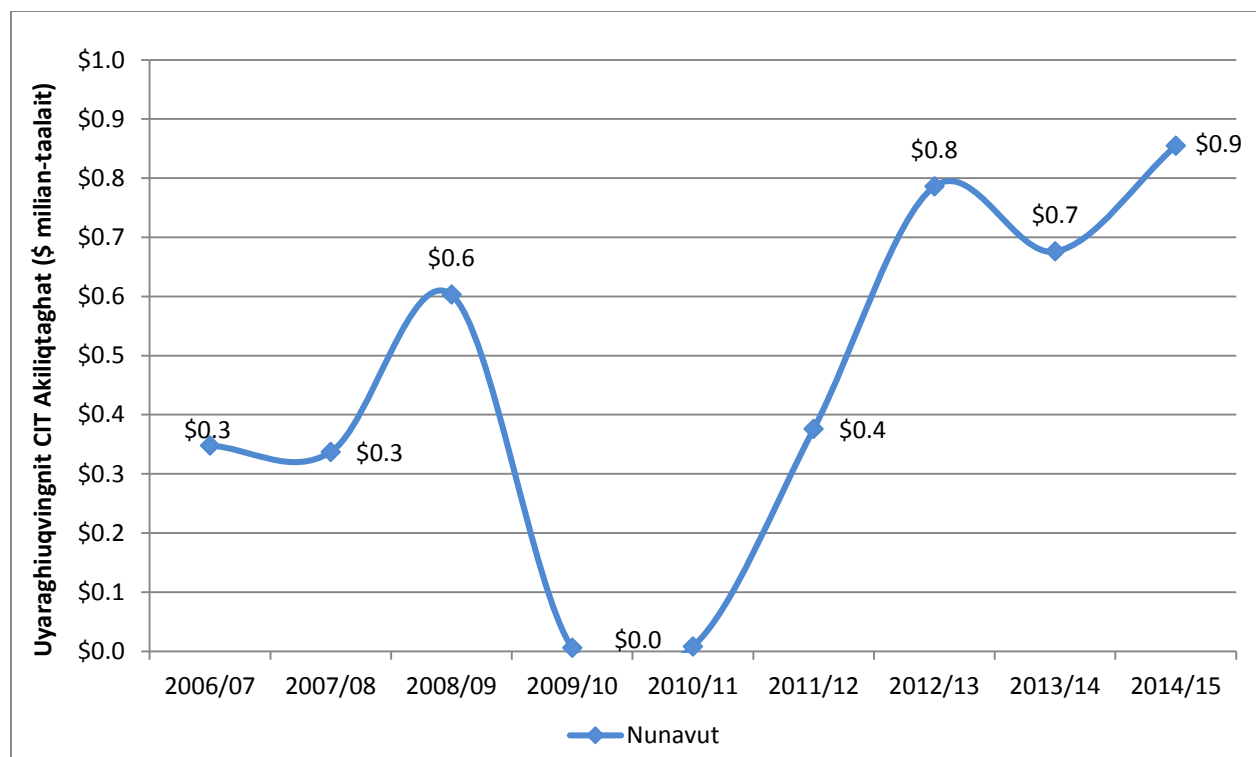
Taaksiutit

Naallugit akiliqtaghat taaksit GN-kunnut uyaraghiuqvingnut

Akiliqtauyut taaksit Kavamatkunnut Nunavunmi uyaraghiuqvingnit takughayut Naunaitkutaq 29-mi. Naunaitkutat hapkua piyayut Kiinauyaliqiyikkut Naahuriyainut Havauhiinit.

Naallugit akiliqtaghat taaksit uyaraghiuqvingnit Kavamatkunnut Nunavunmi ukiunit 2006/07-mit 2014/15-mut aallatqiinguyut piittumit 2009/10-mi 10/11-milu taimaatut \$900,000-taalamik 2014/15-mi.

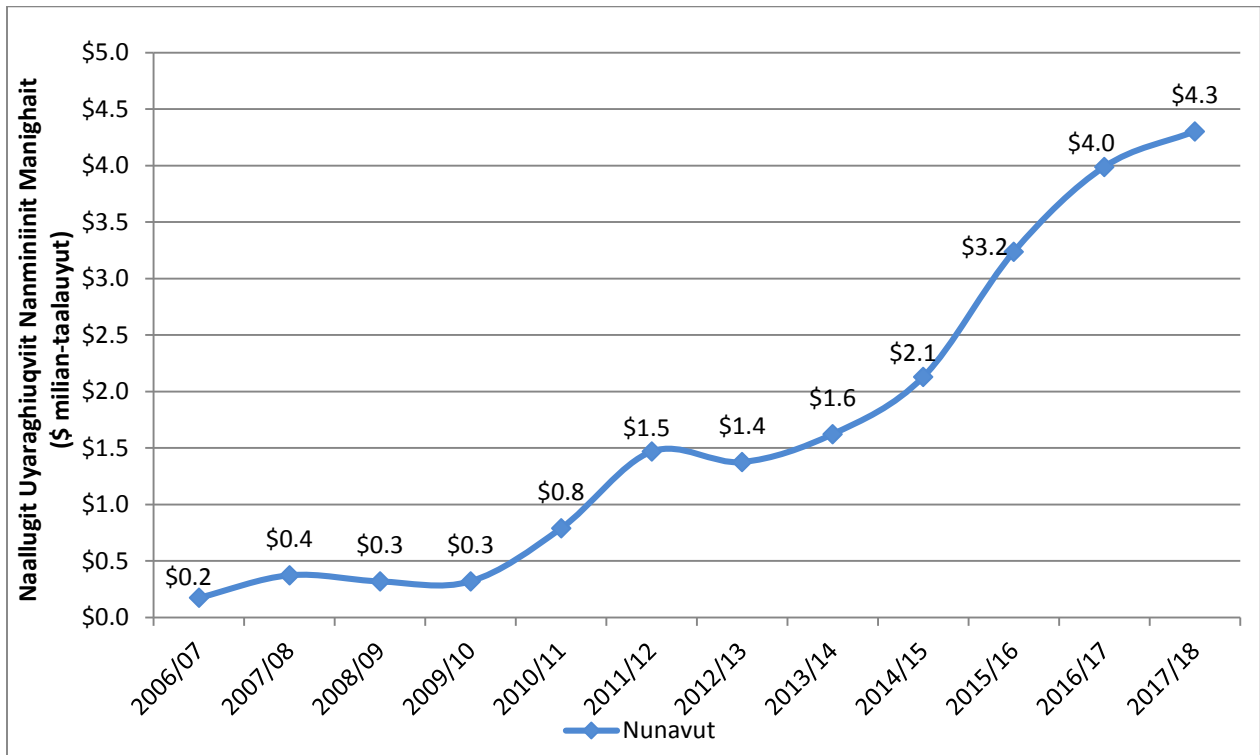
Naunaitkutaq 29 – 2006/07-2014/15-mi Uyaraghiuqvingnit CIT Akiliqtaghat
 (\$ milian-taalait) Nunavunmi

Pitaqvia: Kavamatkut Nunavunmi, Kiinauyaliqiyikkut.

Takughauyutut Naunaitkutaq 30-mi, uyaraghiuqviit nanminiinit manighait aklivaalliqhimayut tallimanik ukiunik taimaa \$0.3 milian-taalanik 2009/10-mi talvunga \$4.3 milian-taalanik 2017/18-mi. Naallugit uyaraghiuqviit nanminiinit manighait tuniyauvaktut Kavamatkunnit Nunavunmi Kiinauyaliqiyikkut.

Naunaitkutaq 30 – 2006/07-2017/18-mi Naallugit Uyaraghiuqviit Nanminiinit Manighait (\$ milian-taalaayut) Nunavunmi

Pitaqvia: Kavamatkut Nunavunmi, Kiinauyaliqiyikkut.

Nanminiqutilit Pivallianingit

NNI-kunnit titiraqtauhimayut nanminiit

Kinguliriiktunik naunaitkutaittakupkaqtittiyaami naatjuhiinut nanminiit Nunavunmi. Kinguani illittuqhitiyuq NNI-nut pivighauyughatut nanminiqnik titiraqtuiyunik taimaalu taapkua NNI-kut naunaitkutait atuqtauniarumik havaaghanik munaqhiyunit.

NNI-kunnit titirauyaamik pitquyaunngittuq, talvanilu naunaitkutani nanminiit titiraqhimayut havakvigiinnarialgit GN-kut. Nanminiit aulayut uyaraghiuqvingnit havaqatigiinnalaitaat GN-kut talvuuna ikayuqtaulaittut titiraqhimagamik NNI-kut titirautainit. Taimaalu, NNI-kut naunaitkutait atuqtaulaittut illittuqhitiyaamik ingilratjuhinik, naunaiqhitiyuinmat ukiumit ukiumut. Nutaannguqtitauvaktuq upluq tamaat kihimi katitiqvighaittuq ukiuq tamaat naunaitkutanik (taimaatut kitillugit Qiqailruq 31-mi ukiuq tamaat naatjuhiinik ukiuq tunihiyaamik).

Havakvingnit munaqtit naunaitkutait hitamanut havaaghanit hailiyauhimayut 2017-mut (Baffinland-kut, Doris North-kut taapkualu atauttimiittut Meadowbank/Meliadine) naunaiqhitiyuittut qaffiuyaaghait nanminiit kaantulaaktitauyut titiraqhimayut NNI-kunni³⁹.

IFR-nit titiraqtauhimayut nanminiit

Ukiuq tamaat naunaitkutat talvanngat Inuit Nanminiinik Atiliqhivianit (IFR) huittut talvuuna ilaunngittut hapkunani naunaitkutanit. Kinguani naittuq illittuqhitit IFR-nut munaqhiyuniklu naunaiqhitiyullu havakvingnit ihumagiplugit Inuit nanminiit.

Taamna IFR nutaannguqtiqtauyuittuq ilangilu nalaumanngittut. IFR-nit utuqqanik naunaitkutaqalaaqtuq (taimaatut titiraqhimayut nanminiit tajja nanminiuhuiqtut) imaalu titiraqhimalaittut tamangnik nanminiuyut naammagiyaugumik pitquyauhimayunut. Ihuqtaugaluaqhuni titiraqtauhimayaami IFR-nit, titiraqtauyariittut. Taimaalu, IFR-nut naunaitkutat atuqtaulaittut ihivriuriamik Inuit nanminiit ingilratjuhiinik ukiunit atuqhimayunit. Naunaiqhitiyaamik ukiuq tamaat naunaitkutanik IFR-nit talvanngat aviktuqhimayumi munaqhiyut naunaitkutainit, naunaitkutanik katitiriami ihariagiyut takupkaqtittiyunik naatjuhirnik ukiumit-ukiumut (taapkuatut naallugit nanminiuyut IFR-it Qiqailruq 31-mi ukiuq tamaat illittuqhitiniaqtut ukium naatjuhiinik).

Pingahut 2017-mi havakvingnit munaqhiyut naunaitkutait ihivriuqtauhimayut hapkununnga naunaitkutanut (Nuluuyaq, Kapihiliktuuq atauttikkuuqtullu Meadowbank/Meliadine)⁴⁰. Taapkuanginnak Baffinland Naunaitkutait Nuluuyarmut naunaiqhitihiyuyut ihuaqtunik IFR-nut, naunaiqhitiyutut kaantulaaghat aittuqtauhimayut Inuit nanminiinut. Qauhinnaqtukkut, naunaiqhitiyaktuq taimaa⁴¹:

³⁹ TMAC-kut naunaiqhitihiyuyut qaffiuyaaghainik kaantulaaktitauyut Nunavunmiut nanminiinut, ihumagiplugu taamna 2017-mi Kapihiliktuumi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Havaangit (makpiraluuqhimayuyut Qiqailruq 2018-mi), kihimi naunaitkutat huittut Tattiarnaqtuq 2018-mi taapkununnga Kapihiliktuumi munaqhiyut.

⁴⁰ Naunaitkutat Kapihiliktuumut huittut – takulugu naunaiqhitihiyut qulaani.

⁴¹ Takulugu makpiraq 48, Naunairvik F Baffinland-kut 2017-mi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat Nuluuyami Havaaghanut.

- Naallugit kaantulaaktitauhimayut taapkua Inuit Nanminiit Katimaqatigiingnillu Aullaqtihimayainik (JV), – 2017-mi 18-nguyut, taimaalu
- Naallugit kaantulaaktitauhimayut taapkua Inuit Nanminiit Katimaqatigiingnillu Aullaqtihimayainik talvani Nunallaaqni Qauyihaqvianit (LSA) – 2017-mi 18-nguyut.

Amiakkuutigut

Katitauhimayut Nunavunmiut nanminiit kaantulaarniqmut niuvikkat (\$)

Ilittuqhitit atuqtauyut naallugit kaantulaaktitauhimayut Nunavunmiut nanminiit naunaiqhitiyahimayut uyaraghiuqvingnit. Kihimi, katitauhimayunik naunaiqhittinnaittuq ilittuqhitit uuktautillu atuqtauyut aallanik havakvingnit maliguarutinngittut. Niuvikkanut uuktautit naunaitkutallu ilittuqhitiyayut uyaraghiuqvingnit talvani 2017-mi inungnut-ikajuutikhangit munaqtiunikhainnut naunaitkutait kinguaniittut.

- Agnico Eagle-kut naunaiqhivaktut kaantulaaktitauyut akighainik Nunavunmi – ihumagiplugit katitauhimayut akiliqtaghat pingahuuyunut hanayauyunik (Meadowbank, Qilalukkam Pamiunga Meliadine-lu).⁴² 2017-mi Agnico Eagle-kut naunaiqhivaktut taimaa naallugit akiliqhivaktut \$511-milian-taalanik.
- Baffinland-kut naunaiqhitihiimaittut niuvigaqnik talvanngat Nunavunmi Nanminiit Nuluuyarmut.
- TMAC-kut (Kapihiliktuuq) naunaiqhiliqpektut naallugit akighainik kaantulaaktitauyunik Nunavunmi Nanminirnut⁴³, kihimi 2017-mi naunaitkutaittuq huli Tattiarnaqtuq2018-mi.

Katitauhimayut Titiraqtauhimayut Inuit nanminiit kaantulaa (\$)

Ilittuqhitit hapkua katitauhimayunik kaantulaaktitauhimayunit uyaraghiuvingnit Inuit nanminiinik, ihumagiplugit munaqhiyut naunaitkutait titiraqtauhimayut uyaraghiuqvingnit. Tamangnik pingahuuyut havakviit (Agnico Eagle, Baffinland TMAC-kullu) naunaiqhivaktut akiliqhimayainik Inuit nanminiinut, 2017-mi naunaitkutait ihuinaaqhimayut taimaalu katitaulaittutik.

- Agnico Eagle naunaiqhivaktut naatjuhiinik kaantulaaktunit akiliqhimayait talvani NTI-kunni titiraqtauhimayunit nanminirnit. 2017-mi, naallugit kaantulaaktunit akiliqtaghat talvani NTI-kunni titiraqtauhimayunit nanminirnit \$408-milian-taalauyuq.

⁴² Agnico Eagle-kut naunaiqhivaktut pingahuuyunik hanaviyunik katitauhimayut 2017-mut, kihimi naunaiqhitiyut ilikkuuqtunik niuvikkanut akiliqtuqtainik Meliadine-mi akihaqtuqhugit Meadowbank-kut (Meadowbank-mi iliqahiutiyaayut Qilalukkam Pamiunga uyaraghiuqvik). Meadowbank-kut naunaiqhilituqtut 2011-mi Meliadine-kullu 2015-mi.

⁴³ TMAC-kut, *Qiqailruq 2018*. Kapihiliktuumi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut.

- Baffinland naunaiqhitiyaktut akighainik kaantulaaktitait Inuit Nanminiinik taapkualu Inuit Katimaqatigiit Aullaqtitainik. 2017-mi hapkua naunaiqhitiyauhimagut akiqaqtumik \$387.2-milian-taalamik.
- TMAC-kut naunaiqhitiyaqturiyut akighainik kaantulaaktitauyut Inuit nanminiinut Qitiqmiuni taapkualu Qitiqmiuni Havainnarianighimagut Nanminiit (KQB) ahiillu Qitiqmiuni nayugalgit nanminiit (KQB-ngungittut). Naunaitkutat Kapihiliktuumi munaqhiyut naunaitkutainit 2017-mut huittut Tattiarnaqtuq 2017-mi.

Katitauhimayut Nunavunmiut nanminiit kaantulaarniqmut niuvikkat (#)

Ilittuqhitit hapkua illittuqhituyughat naallugit kaantulaaktitauyunik Nunavunmiut nanminiinut taapkunangit uyaraghiuqtinit, ihumagiplugit ukiuq tamaat havaaghanik munaqhiyut naunaitkutainit. Ilittuqhitihimagutut ataagut taamna NNI-kut titiraqtauhimayut nanminiit ilittuqhitit qulaani, uyaraghiuqtit naunaiqhitiyuitut kaantulaaktitauhimayunik Nunavunmiut nanminiit.

Katitauhimayut Titiraqtauhimayut Inuit nanminiit kaantulaa (#)

Hapkua ilittuqhitit naunaiqhitiyughaq naatjuhiinik Inuit nanminiit kaantulaaktitauhimayut uyaraghiuqvingnit, ihumagiplugu ukiuq tamaat havaaghanik munaqhiyut naunaitkutait. Ilittuqhitihimagutut ataagut taamna IFR-nit Titiraqtauhimayut Nanminirnik Ilittuqhitit qulaani, atauhiq nanminiuyuq naunaiqhitiyaktuq kaantulaaktittihimayainik Inuit-Nanminiinut (Baffinland) kihimi qauhittiarnaittuq hapkua Inuit-nanminiit titiraqtauhimagumik IFR-kuunit.

Havangniq, Ayuitat Manighautillu

Havangniq

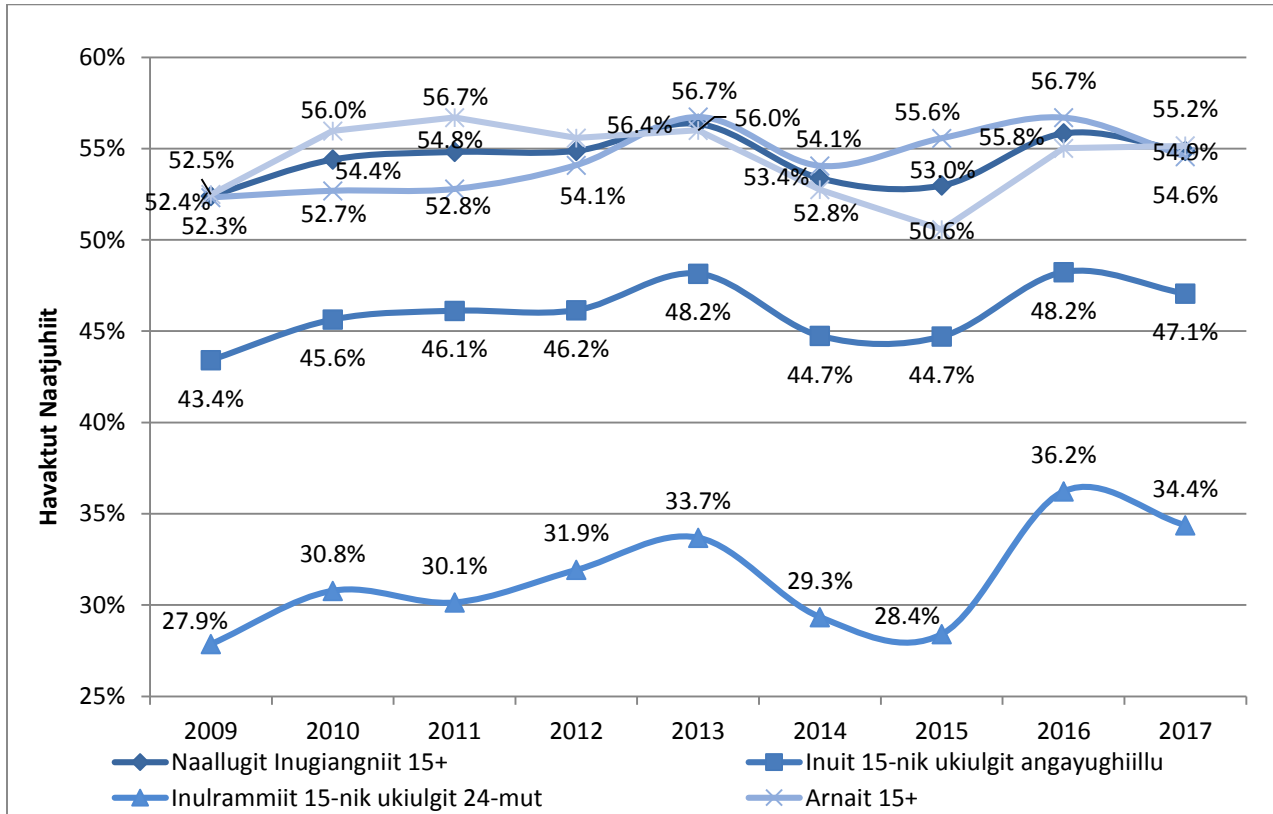
Naunaitkutaq 31 ilittuqhitiyuq taimaa 2016-mi, havaktut naatjuhiit Nunavunmi – taapkua havaktiuyut avvauplutik naallugit inugiangniinit ukiulgit 15-nik angayughiiniklu – 55.8%-nguyuuq, tukliupluni ikiniqhat Kanatami (Newfoundland Labrador-lu ikiniqhauyut)⁴⁴.

Akunngani ukiut 2009 2017-lu, havaktut naatjuhiit Nunavunmi naallugit inugiangniinit aallatqiinguyut akunngani 52.3% (2009) 56.0%-lu (2013), angutit mikiyumik amigaitqiyauplutik havaktunit taapkuninnga arnanit, kihimi havaktut arnait ilauaniittuq 4%-mik taapkununnga angutinut. Havaktut naatjuhiit Inuinnaqnut inulramminullu mikiyumik ikitqiyauyut taapkuninnga naallugit inugiangniinit. 2017-mitut qauhitikaffughutik, havaktut naatjuhiit naallugit inugiangniinit 54.6%-nguyuuq talvuunalu 47.1% Inuinnaqnut 34.4%-ngupluni inulramminut (ukiulgit 15-24-mut).

---

⁴⁴ Havaaghanut naunaitkutat Nunavunmiunut ukiulingnik 15 katitauvaktut ukiuq tamaat naunaiqhitiyavaghutik talvanngat Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

Naunaitkutaq 31 – 2009-2017-mi Havaktut Naatjuhiit Tikkuuqtauhimayunit Inugiangniit
 Katimaqatigiingnit Nunavunmi⁴⁵

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

⁴⁵ “Nunavunmi naunaitkutat naunaitkutaayut 19-nit nunallaaqnit, ilittuqhitiuyut 92%-mik tamangnik Nunavunmiut ukiulingnik 15-nik angayughiiniklu.”

**Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat:
NAUNAIRVIK A**

Havaktut naatjuhiit aviktuqhimayukkut katitiqtauvaktut naunaiqhitiyauplutik tallimat ukiut naattaraangata taapkuninnga Naunaitkutaqaqviit Kanatami.

Qikiqtaalungmi amigaitqiyauvaktut havaaghailliuqtut naallugit inugiangniit, arnait angutillu taapkualu amigaitqiyat tukliilluuniit amigaitqiyat havaaghalgit Inuinnait.

**Naunaitkutinga 7 – 2006, 2011 2016-milu Havaktut Naatjuhiit Tikkuqaqtauhimayunit
Inugiangnirnit Katimaqatigiit Aviktuqhimayunut**

Ukiuq	Tikkuqaqtauhimayut Inugiangniit Katimaqatigiit	Qikiqtaaluk	Kivalliq	Qitiqmiut
2006	Naallugit Inugiangniit 15+	58.4%	52.0%	50.3%
	Nunaqaqqaqhimayut 15+	48.1%	46.7%	45.6%
	Arnait 15+	57.7%	52.2%	48.8%
	Angutit 15+	59.0%	51.7%	52.3%
2011	Naallugit Inugiangniit 15+	55.0%	50.3%	46.0%
	Nunaqaqqaqhimayut 15+	44.2%	45.3%	39.9%
	Arnait 15+	55.1%	49.6%	45.3%
	Angutit 15+	55.0%	50.9%	46.6%
2016	Naallugit Inugiangniit 15+	57.2%	50.5%	47.5%
	Nunaqaqqaqhimayut 15+	46.7%	45.9%	42.2%
	Arnait 15+	57.6%	51.6%	49.2%
	Angutit 15+	56.9%	49.2%	45.9%

Pitaqvia: Naunaiqhitiyiit Kanatami.

Naallugit havaktut hannavikkut

Naunaitkutinga 8 takupkaqtittiyuq Iqalughiuqtut, Anguniaqtut, Naniriaqtuqtut, Uyaraghiuqtut Utkuhighaqhiuqtullu amigaiqpalliahimayut 0.6%-mit havaktunik tamangnik hannavingnik 2009-mi talvunga 3.4%-mut 2017-mi. Ikitqiyauyut 2012-mit taimaa 4.2%-nguplutik havaktut tamangnit hannavingnit.

Naunaitkutinga 8 – 2009-2017-mi Havaktut Hannavikkut Nunavunmi

Ukiuq	Naallugit Havaktut		Iqalughiuqtut, Anguniaqtut, Naniriaqtuqtut, Uyaraghiuqtut Utkuhighaqhiuqtullu		Hananiq		Niuviqviit Niuviqvilluan ilu Himmiaqtut		Ingilrayuliyiyit Tutquumavillu		Hiniktarviit Niqiliqiyillu		Kavamatkut Ilihaqtuliyiyillu		Ahiit Hannaviit	
	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
2009	10,708	100.0	67	0.6	575	5.4	1,258	11.8	600	5.6	325	3.0	5,583	52.1	1,983	18.5
2010	11,400	100.0	392	3.4	692	6.1	1,575	13.8	600	5.3	292	2.6	5,417	47.5	2,267	19.9
2011	11,825	100.0	442	3.7	717	6.1	1,775	15.0	700	5.9	275	2.3	5,433	45.9	2,325	19.7
2012	12,067	100.0	508	4.2	667	5.5	1,833	15.2	892	7.4	333	2.8	5,733	47.5	2,100	17.4
2013	12,658	100.0	467	3.7	708	5.6	1,658	13.1	975	7.7	475	3.8	6,175	48.8	2,117	16.7
2014	12,392	100.0	300	2.4	633	5.1	1,450	11.7	592	4.8	458	3.7	6,592	53.2	2,267	18.3
2015	12,567	100.0	292	2.3	800	6.4	1,300	10.3	558	4.4	392	3.1	6,817	54.2	2,342	18.6
2016	13,517	100.0	450	3.3	800	5.9	1,408	10.4	783	5.8	417	3.1	6,950	51.4	2,600	19.2
2017	13,350	100.0	450	3.4	617	4.6	1,483	11.1	975	7.3	467	3.5	6,925	51.9	2,267	17.0

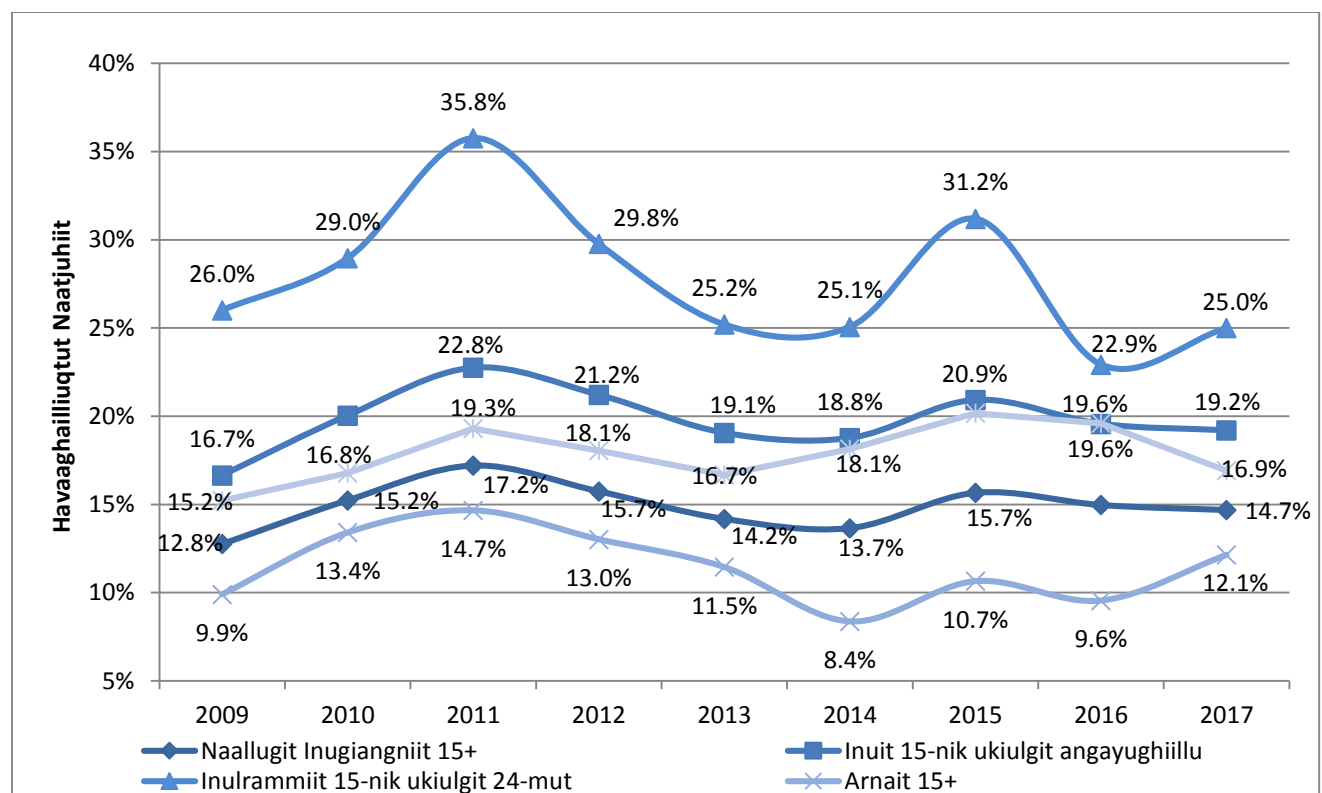
Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

Havaaghailliuqtut

Havaaghailliuqtut naatjuhiit avvauyuq kitunitkiaq katimaqatigiingnit havanngittut qauyihahugit aallatqiingniit taapkualu havaktighat⁴⁶ talvanngat katimaqatigiingnit.

Naunaitkutaq 32 takupkaqtittiyuq havaaghailliuqtut naatjuhiinik Nunavunmi iniqnirinut, inulramminut, Inuinnaqnut, angutininut arnanullu. Havaaghailliuqtut naatjuhiit amigaitqiyayut inulramminut Inuinnarnullu ikitqiyaplutik arnanut.

Naunaitkutaq 32 – 2009-2017-mi Havaaghailliuqtut Naatjuhiit Tikkuuqtauhimayunit Inugiangnirnit Katimaqatigiingnit Nunavunmi⁴⁷

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

⁴⁶ Havaktighat taapkuanguyut inuit havaktut havaaghailliuqtulluuniit taapkuatut inuit havaktut havainnariaqaqtullu. Ilaunngittut taapkuu inuit havalaittut taapkualu havaguiqhimaliqtut, ilihagtut, inuit ihumagiyuittunik havalaitkumikluuniit.

⁴⁷ "Nunavunmi naunaitkutat naunaitkutaayut 19-nit nunallaaqnit, ilittuqhitiuyut 92%-mik tamangnik Nunavunmiut ukiulingnik 15-nik angayughiiniklu."

**Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat:
NAUNAIRVIK A**

Havaaghailliuqtut Naatjuhiit tamangnit aviktuqhimayuni takughauyut ataani. Havaaghailliuqtut naatjuhiit tamangnit inugiangnirnit ikitqiyauyuq Qikiqtaalungmi (17.3% 2016-mi). Havaaghailliuqtut naatjuhiit amigaitqiyauyut Kivalliqmi (25.7% 2016-mi) Qitiqmiunilu (27.8% 2016-mi). Havaaghailliuqtut naatjuhiit amigaiqpalliahimayut tamangnit aviktuqhimayunit akunngani ukiut 2006 2016-lu, talvanilluaq Kivalliqmi Qitiqmiunilu.

Kivalliqmi, havaaghailliuqtut naatjuhiit 15.7%-nguyuuq 2006-mi taimaalu 25.7% 2016-mi. Amigaitqiyauyut havaaghailliuqtut 2016-mi taapkua Inuinnait Qitiqmiuni (32.6%) Kivalliqmilu (29.3%). Inuinnait havaaghailliuqtut naatjuhiit Qikiqtaalungmi 24.4%-nguyuuq 2016-mi. Havaaghailliuqtut naatjuhiit 2016-mi angutinut Kivalliqmi Qitiqmiunilu amigaitqiyauyut talvanngat Qikiqtaalungmit.

Naunaitkutinga 9 – 2006, 2011 2016-milu Havaaghailliuqtut Naatjuhiit Tikkuqaqtauhimayunit Inugiangnirnit Katimaqatigiingnit Aviktuqhimayunut

Ukiuq	Tikkuqaqtauhimayut Inugiangniit Katimaqatigiit	Qikiqtaaluk	Kivalliq	Qitiqmiut
2006	Naallugit Inugiangniit 15+	14.0%	15.7%	20.2%
	Nunaqaqqaqhimayut 15+	19.7%	18.8%	23.5%
	Arnait 15+	11.7%	12.3%	17.6%
	Angutit 15+	16.0%	18.9%	22.4%
2011	Naallugit Inugiangniit 15+	14.7%	19.7%	25.1%
	Nunaqaqqaqhimayut 15+	20.8%	23.2%	29.9%
	Arnait 15+	12.3%	16.9%	22.1%
	Angutit 15+	16.8%	22.4%	27.8%
2016	Naallugit Inugiangniit 15+	17.3%	25.7%	27.8%
	Nunaqaqqaqhimayut 15+	24.4%	29.3%	32.6%
	Arnait 15+	14.7%	21.7%	23.5%
	Angutit 15+	19.7%	29.1%	32.2%

Pitaqvia: Naunaiqhtiyiit Kanatami.

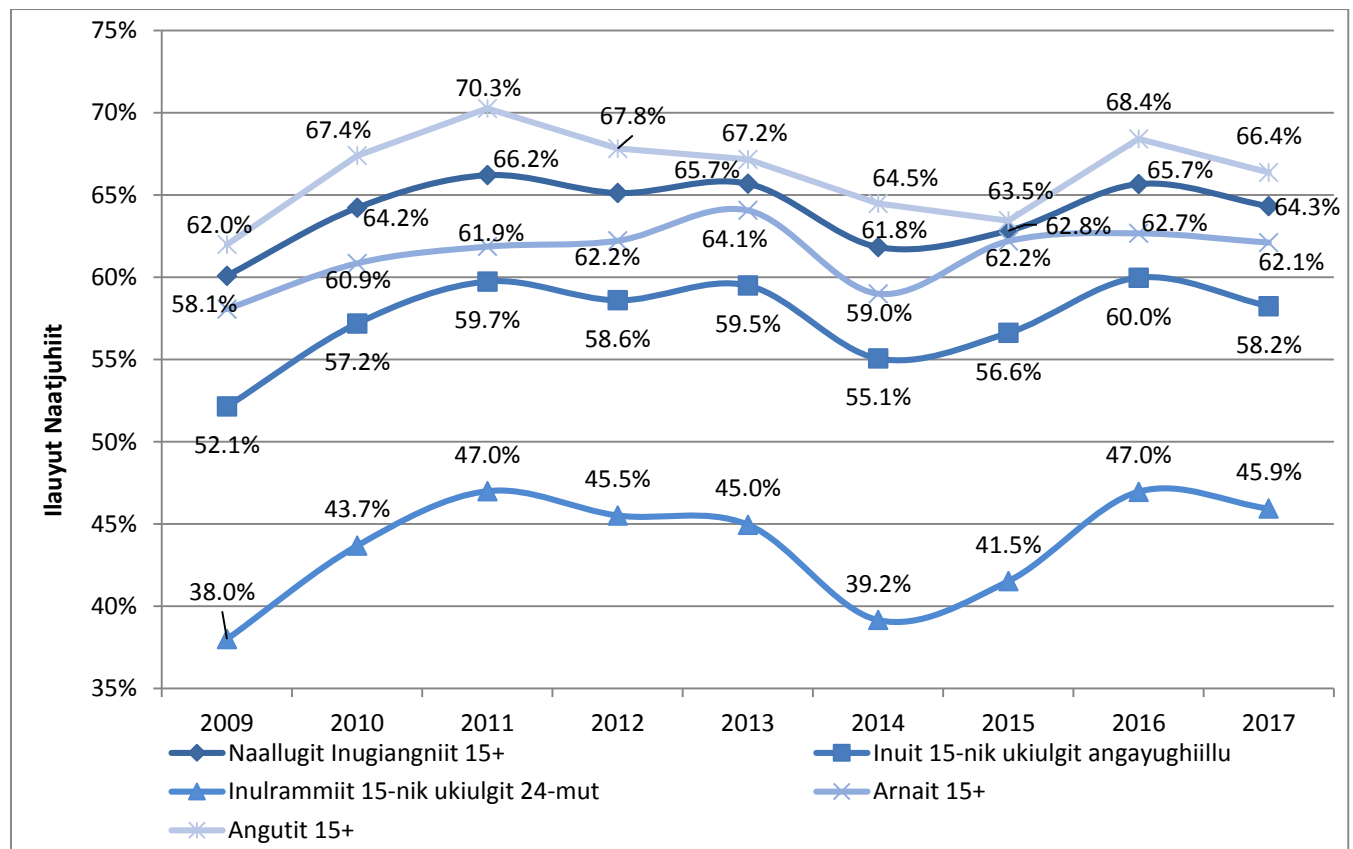
Havagluarnirnut Niuvrutikhanut Ilaugatauniq

Ilauyut Naatjuhiit

Ilauyut naatjuhiit avvauyuq inugiangniit tajja havaktut havaaghaqhiuqtullu (taapkuatut naatjuhiit havaktut havaaghailliuqtullu qauyihahugit aallatqiingniit inungnit ukiulgit 15 angayughiinik).

Havaktit ilauyut naatjuhiit amigaitqiyauyut angutinut – amigaitqiyait 70.3%-ngupluini 2011-mi – ikiniqhaillu inulramminut (akunnganiittut 38% 2009-mi 47%-lu 2016-mi). Inuit ilauyut naatjuhiit ikittullu akunnganiittut 52.1% 2009-mi 60%-ngupluni 2016-mi.

Naunaitkutaq 33 – 2009-2017-mi Ilauyut Naatjuhiit Tikkuqaqtauhimayunit Inugiangnirnit Katimaqatigiingnit Nunavunmi⁴⁸

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

⁴⁸ "Nunavunmi naunaitkutut naunaitkutauyut 19-nit nunallaqnit, ilittuqhitiuyut 92%-mik tamangnik Nunavunmiut ukiulingnik 15-nik angayughiiniklu."

**Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat:
NAUNAIRVIK A**

Naunaitkutinga 10 ilittuqhitiyuq taimaa ilauyut naatjuhiit% amigaitqiyauyut Qikiqtaalungmi amigaiqpaalliqhutik 67.9%-mit 2006-mi talvunga 69.3%-mut 2016-mi. Ilauyut naatjuhiit Kivalliqmi amigaiqpaalliqhutut mikiyumik akunngani ukiut 2006 (61.7%) 2016-milu (67.9%). Qitiqmiuni, ilauyut naatjuhiit amigaiqpaalliqhimayut akunngani ukiut 2006 (63.0%) 2016-milu taimaa (66.0%).

Inuit ilauyut naatjuhiit amigaiqpaalliqhimayut akunngani ukiut 2006 2016-lu taimaa 1.8%-mik Qikiqtaalungmi, 7.5%-mik Kivalliqmi taimaalu 3.3%-mik Qitiqmiuni.

**Naunaitkutinga 10 – 2006, 2011 2016-milu Ilauyut Naatjuhiit Tikkuqaqtauhimayunit
Inugiangnirnit Katimaqatigiingnik Aviktuqhimayunut**

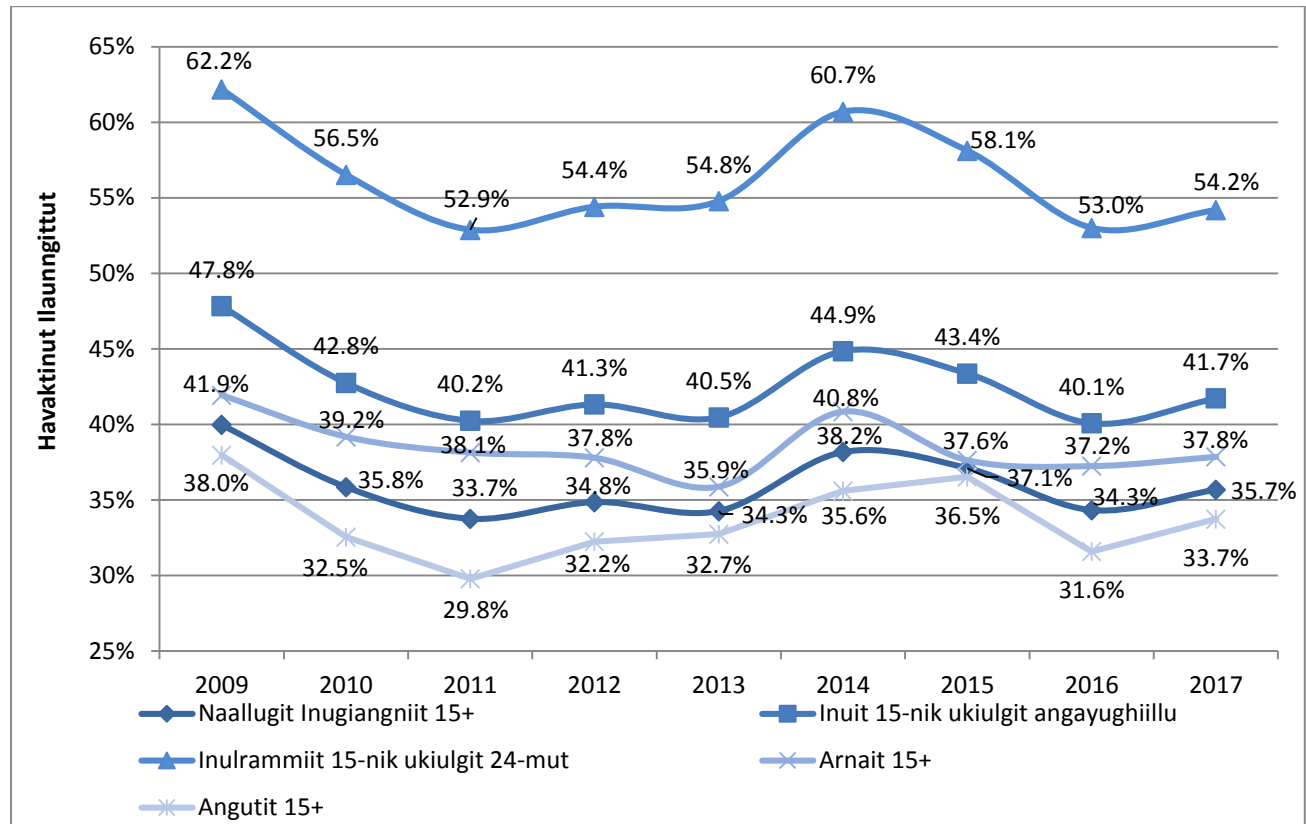
Ukiuq	Tikkuqaqtauhimayut Inugiangniit Katimaqatigiit	Qikiqtaaluk	Kivalliq	Qitiqmiut
2006	Naallugit Inugiangniit 15+	67.9%	61.7%	63.0%
	Nunaqaqqaahimayut 15+	59.9%	57.5%	59.5%
	Arnait 15+	65.3%	59.5%	59.3%
	Angutit 15+	70.4%	63.7%	66.9%
2011	Naallugit Inugiangniit 15+	64.5%	62.8%	61.4%
	Nunaqaqqaahimayut 15+	55.8%	58.9%	56.9%
	Arnait 15+	62.9%	59.7%	57.8%
	Angutit 15+	66.1%	65.7%	64.6%
2016	Naallugit Inugiangniit 15+	69.3%	67.9%	66.0%
	Nunaqaqqaahimayut 15+	61.7%	65.0%	62.8%
	Arnait 15+	67.6%	66.2%	64.0%
	Angutit 15+	70.9%	69.6%	67.7%

Pitaqvia: Naunaiqhitiyiit Kanatami.

Havaktinut Ilaunggittut

Amigaitqiyauyut avvaarnit Nunavunmi inugiangniinit havaktinut ilaunggittut taapkuanguyut inulrammiit (15-24-nik ukiulgit) maliktauplutik Inuinnait inugiangniinit. 2016-mi, 54.2% inulrammiit inugiangniinit taapkualu 41.7% Inuinnait inugiangniinit havanggittut havaaghaqhiunggittullu.

Naunaitkutaq 34 – 2009-2017-mi Tikkuqaqtauhimayut Inugiangnirnit Katimaqatigiingnit Havaktinut Ilaunggittut Nunavunmi⁴⁹

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

⁴⁹ “Nunavunmi naunaitkutat naunaitkutaayut 19-nit nunallaaqnit, ilittuqhiyuyut 92%-mik tamangnik Nunavunmiut ukiulingnik 15-nik angayughiiniklu.”

**Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat:
NAUNAIRVIK A**

Una qaffiuningit haffumani Inuit amihuuningit havagluaqtumiunngittut katakpaahimavluuni ukunani 2011 mit unalu 2016 mut iluani tamainnut aviktuqhimajumi. Kivalliqmi katakpaallqhimayuq, taimaa 41.1%-mit 2011-mi talvunga 34.9%-mut 2016-mi. Qikiqtaalungmi, katakpaallqhimayuq 44.1%-mit (2011) talvunga 38.3%-mut (2016) Qitiqmiunilu katakpaallqhimayuq 43.1%-mit (2011) talvunga 37.2%-mut (2016).

Taimaalu, avvaat arnait havaktinut ilaunngittut katakpaallqhimayuq akunngani ukiut 2011 2016-lu, talvanilluaq Kivalliqmi (40.5%-mit talvunga 33.8%-mut) Qitiqmiunilu (42.2%-mit talvunga 36.0%-mut).

**Naunaitkutinga 11 – 2006, 2011 2016-mi Tikkuqaqtauhimayut Inugiangnirnit Katimaqatigiit
Havaktinut Ilaunngittut Aviktuqhimayunut**

Ukiuq	Tikkuqaqtauhimayut Inugiangniit Katimaqatigiit	Qikiqtaaluk	Kivalliq	Qitiqmiut
2006	Naallugit Inugiangniit 15+	32.1%	38.3%	37.1%
	Nunaqaqqaahimayut 15+	40.1%	42.5%	40.5%
	Arnait 15+	34.7%	40.5%	41.0%
	Angutit 15+	29.6%	36.5%	33.3%
2011	Naallugit Inugiangniit 15+	35.5%	37.3%	38.6%
	Nunaqaqqaahimayut 15+	44.1%	41.1%	43.1%
	Arnait 15+	37.1%	40.3%	42.2%
	Angutit 15+	34.0%	34.5%	35.2%
2016	Naallugit Inugiangniit 15+	30.8%	32.2%	34.0%
	Nunaqaqqaahimayut 15+	38.3%	34.9%	37.2%
	Arnait 15+	32.4%	33.8%	36.0%
	Angutit 15+	29.1%	30.5%	32.0%

Pitaqvia: Naunaiqhtiyiit Kanatami.

Ayuitakhangit

Havaaghat nunallaaqmiut havaktiinik atatayut taapkununga ayuitainik havaamingnik talvani nunallaaqnit havaktunit. Naunaitkutat talvuuna ayuitainik havaktit Inuinnait Nunavunmiullu iharianaqtut naahuriyaamik ihuilutit ikayuutillu uyaraghiuqtunit. Kihimi, aviktuqhimayuni aviktuqhimayumilu naunaitkutat havaktit ayuitainut ikitpiaqtut. Talvuuna, uyaraghiuqviit atulaaqtut ilihaqtuliyiyit naunaitkutainik himmauhighatut havaktit ayuitait naunaitkutait. Qakugunnguraangallu havaktinik qauyihavangniat havaktiuyughanik nunallaaqnit ilaupluni parnaiyainiqmut ihuilutiniklu qauyihaiyut havauhiinut.

Ahiagullu, aullaqtittiplutik taapkuninnga inungnut-ikajuutikhangit munaqtiunikhainnut havaaghanik, uyaraghiuqviit naunaiqhivaktut ayuitainik havaktiit (Agnico-Eagle, TMAC), ilihaqtitiyait Inuinnait havaktinut (Baffinland, Agnico-Eagle, TMAC) ilihaqtitiyait Inuinnait kaantulaaktit (Baffinland). Qanukiaq havauhiqaqhutik – atuqhutik ilihaqhimayainut naunaitkutainik naunaiqhitiyaamilu ayuitainik havaktiit – ilittuqhitiyuittut nalaumayunik atuqtauniaqtuniklu ihumagiyanik havaktit ayuitainik aviktuqhimayuni aviktuqhimayumilu. Nunavunmi havaktit ayuitainik qauyihautit iniqtauyughat taimaa qauhittiariami qanuq havaaghanit ihuilutit mihingnaqpaktut amigaiqaalliqlugillu havaaghat uyaraghiuqvingnit hanayunik.

Hapkununga naunaitkutanut, ilihaqhimayainik naunaitkutat atuqtauhimayut himmautitut havaktit ayuitainut taapkualu kinguani hitamauyut avighimaniit atuqtauyut:⁵⁰

Ayuitait Avvaq A – havaaghat havaktighailliuqpaktut ilihaqpaalliqliingnit ilihaqhimayunik;

Ayuitait Avvaq B – havaaghat havaktighailliuqtut ilihaqpaalliqlihimayunik ayuiqhahimayuniklu havaktinik;

Ayuitait Avvaq C – havaaghat havaktighailliuqtut angayughiit ilihaqhimayunik taimaalu/uniit havaariyaanut ilihaqpaalliqliqtaghanik; imaalu

Ayuitait Avvaq D – havaamingnit ilihaqtitauvaktut hapkunani havaaghanit (taapkuatut angayughiit ilihaqvianit iniqhihimitkaluaqlutik).

---

⁵⁰ Hapkua avighimaniit aajjikkutauyut TMAC-kut atuqhimayainnik qauyihariamik havaktit ayuitait talvani Doris North Havakvianit (ERM Havaktinik Qauyihaiyut talvani Doris North Havakvianit, Qiqailruq 2016-mi.)

**Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat:
NAUNAIRVIK A**

Naunaitkutinga 13 takupkaqtittiyuq ilihaqhimayainik naunaitkutanik 2006-mut, 2011-mut 2016-mullu hapkununnga hitamanut avighimayunik.

2016-mi, 50.7%-nguyut Nunavunmiut 61.4%-nguplutik Inuit ikiniqhaniittut ayuitainut avighimayunik (avvaq D – ilihaqhimayaamik ilitaritjutaittut).

Avvaq B ayuitait (ilihaqpaalliqhimayut ayuiqhaplutiklu havaktut ilihaqtut) aghuurnatqiyayut uyaraghiuqtinut, avvailu tamangnik Inuit naallugillu inugiangniit ayuiqhaqhimayunik amigaiqpalliyut. 2016-mi, 22.6%-nguyut naallugit inugiangnirnit taapkualu 21.4%-nguyut Inuit inugiangniinit Avvaq B-mi ayuiqhaqhimayut.

Naunaitkutinga 12 – 2006, 2011, 2016-milu Ayuitainut Avvaat Nunavunmi Aviktuqhimayunilu⁵¹

Ukiuq	Ayuitait Avvaq	Nunavut	Qikiqtaaluk	Kivalliq	Qitiqmiut	
		Katitlugu	Inuit	Katitlugu	Katitlugu	Katitlugu
2006	Avvaq D	57.3%	68.7%	52.3%	64.6%	61.4%
	Avvaq C	10.9%	9.6%	12.4%	10.1%	7.7%
	Avvaq B	21.1%	18.8%	22.3%	17.1%	23.3%
	Avvaq A	10.7%	2.9%	12.9%	8.3%	7.4%
2011	Avvaq D	55.9%	67.4%	51.6%	60.9%	61.7%
	Avvaq C	13.3%	12.5%	14.6%	12.8%	10.3%
	Avvaq B	20.2%	18.3%	21.0%	18.7%	20.1%
	Avvaq A	10.5%	1.8%	12.9%	7.6%	8.0%
2016	Avvaq D	50.7%	61.4%	46.0%	56.2%	56.2%
	Avvaq C	15.1%	14.9%	16.3%	15.3%	11.2%
	Avvaq B	22.6%	21.4%	23.1%	20.7%	24.4%
	Avvaq A	11.5%	2.4%	14.7%	7.8%	8.0%

Pitaqvia: Naunaiqhtiyiit Kanatami.

⁵¹ Aajjikkutat naunaitkutak takughayut ataani ilihaqtuliyiit VSEC-ngit Naunaitkutinga 5-mi takughayuttauq Naunaitkutinga 12-mi, kihimi Naunaitkutinga 12-mi ilihaqhimayainut naunaitkutak katitiqtauhimayut hitamanut avighimayunut kinguani:

Avvaq A = ilihaqpaalliqhimayut ilitaritjutainik;

Avvaq B = Ilihaqpaalliqhimayut, CEGEP, ahinikluuniit ilihaqpaalliqviunngittumik ilitaritjutilik ilitaritjutilgit taapkuninngalu Ayuiqhaplutik Havaktut hanayillu ilitaritjutainik

Avvaq C = Angayughiit ilihaqvianit iniqhimayut ilitaritjutait aajjikkutaaniklu

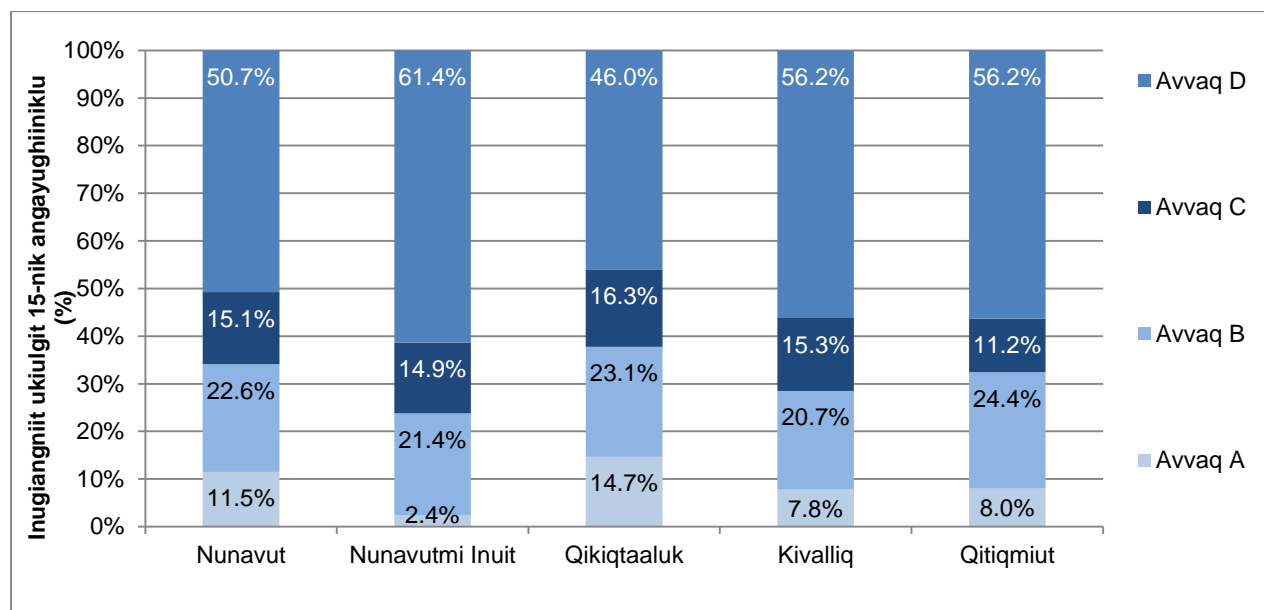
Avvaq D = Titirautaittut, ilihaqtigut ilitaritjutit

**Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat:
NAUNAIRVIK A**

2016-mi, aviktuqhimayut amigaitqiyani inugiangnirnit Avvaq B-mik ayuitamingnik ilihimayut (ilihaqpaalliqhimayut ayuiqhaplutiklu havaktut ilihaqtut) talvani Qitiqmiuni (24.4%) Qikiqtaalungmilu (23.1%).

Avvaata Inuit inugiangniit Avvaq B-mik ayuitamingnik ilihimayut Avvaq B-mik (21.4% 2016-mi) haniliriiktut inugiangniinut naallugit inugiangnirnut (22.6% 2016-mi).

Naunaitkutaq 35 – 2016-mi Ayuitamingnut Avighimayut Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

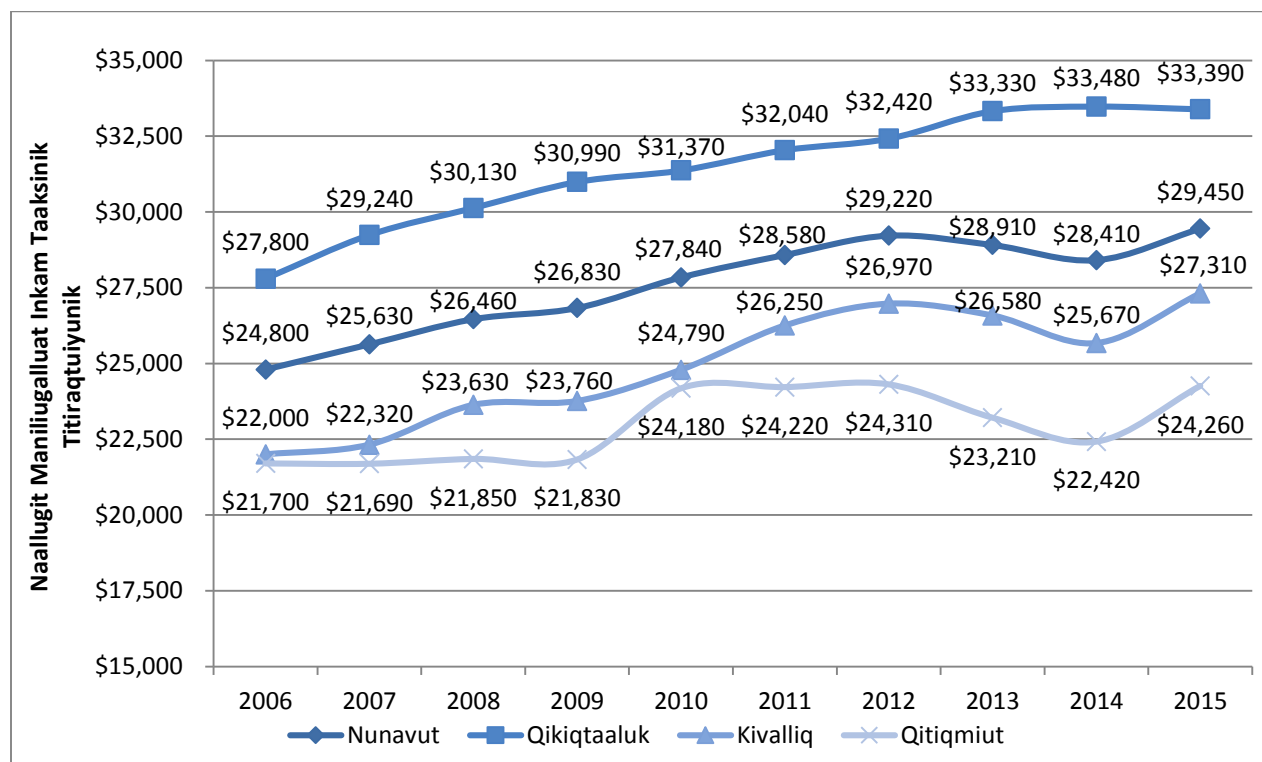
Pitaqvia: Naunaiqhitiyiit Kanatami.

Maniliurahuarniq

Naallugit inugiangniit maniliugait

Maniliukkat amigaiqpaalliqhimayut tamangnit aviktuqhimayuni akunnngani ukiut 2006 2015-lu. Maniliukkat Qikiqtaalungmi amigaiqpaalliqpaktuq ukiuq tamaat, kihimi amigaiqpaalliqhimaittut malrungni aviktuqhimayuni. Tamangnik Qitiqmiut Kivalliqilu ikighivaalliqhimayut maniliugainit 2012-mit 2014-milu, talvanilu Qitiqmiuni amigaiqpaalliqhimaittut maniliugainit ukiut akunnngani 2006 2009-lu.

Naunaitkutaq 36 – 2006-2015-mi Maniliugait tamangnik Inkam Taaksinik titiraqtuiyut⁵² maniliuqhimayunit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

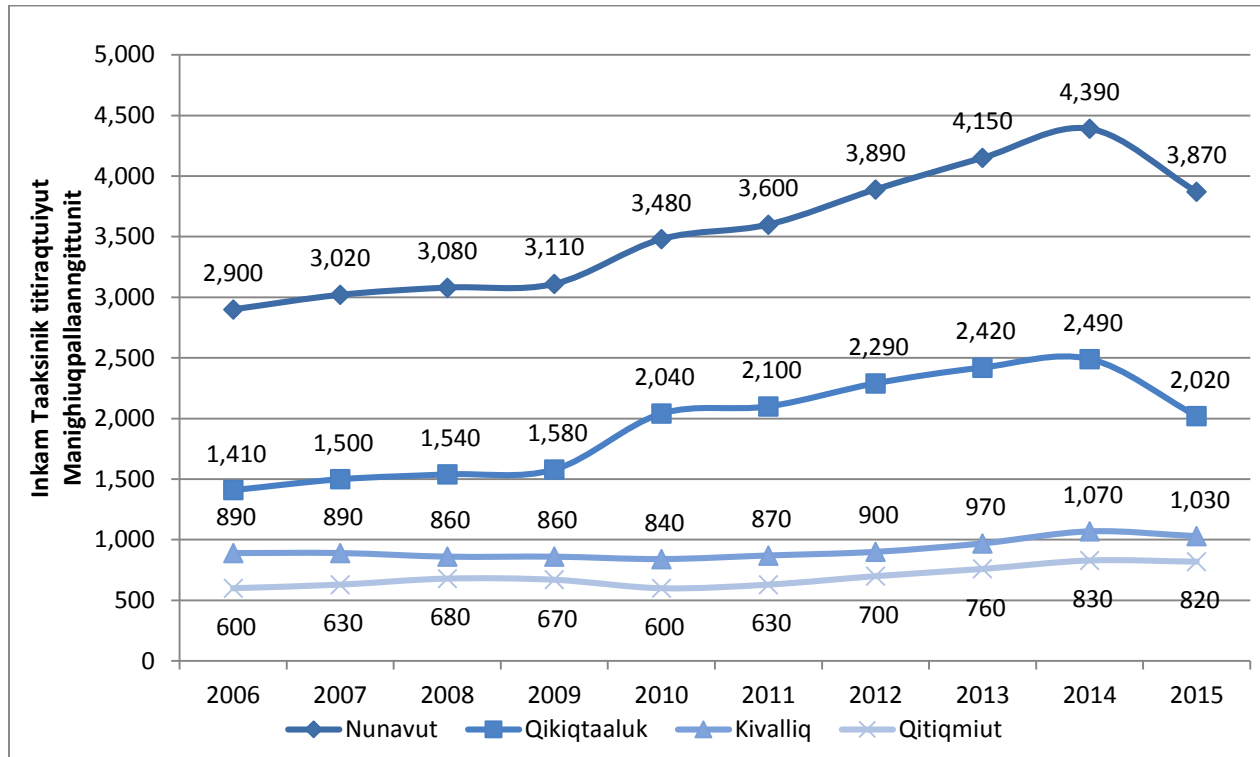
Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

⁵² Naallugit maniliugait taapkua inkam taaksinik titiraqtuiyut qitqaniittut talvani inkam taaksinik titiraqtuiyunit – aviklugu maniliugait ikitqiyavaktuq aviklugulu amigaitqiyauyut taapkuninga maniliuqtauvaktunit. Tamangnik inuit manighiuqtut titiraqtuiyuit inkam taaksinik. Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit ihumayut taimaa avighugit 80%-nguyut inuit manighiuqtut titiraqtuiyugait inkam taaksighait (Pivighat taapkua NBS-kut uqauhiinit talvanngat 2018-mi Qitiqmiuni SEMC-nit Uiguanguyuq naunaitkutaniit hapkunani). Talvuuna, maniliuqhimayut naunaitkutait takughayut Naunaitkutaq 36-mi ilittuqhiitiyuq avvaanik 80%-mik manighiuqtunit titiraqtuiyut inkam taaksinik.

**Nunavunmi Inungnut-Ikajuutikhangit Munaqtiunikhainnut Naunaitkutat:
NAUNAIRVIK A**

Naallugit titiraqtuiyut inkam taaksinik manighiuqpallaanngittunit amigaiqpaalliqhimayut akunngani ukiut 2006 2014-lu tamangnit aviktuqhimayuni. Kihimi, 2015-mi naallugit titiraqtuiyut inkam taaksinik ikighivaalliqhimayut.

Naunaitkutaq 37 – 2006-2015-mi Inkam Taaksinik Titiraqtuiyut Manighiuqpallaanngittunit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

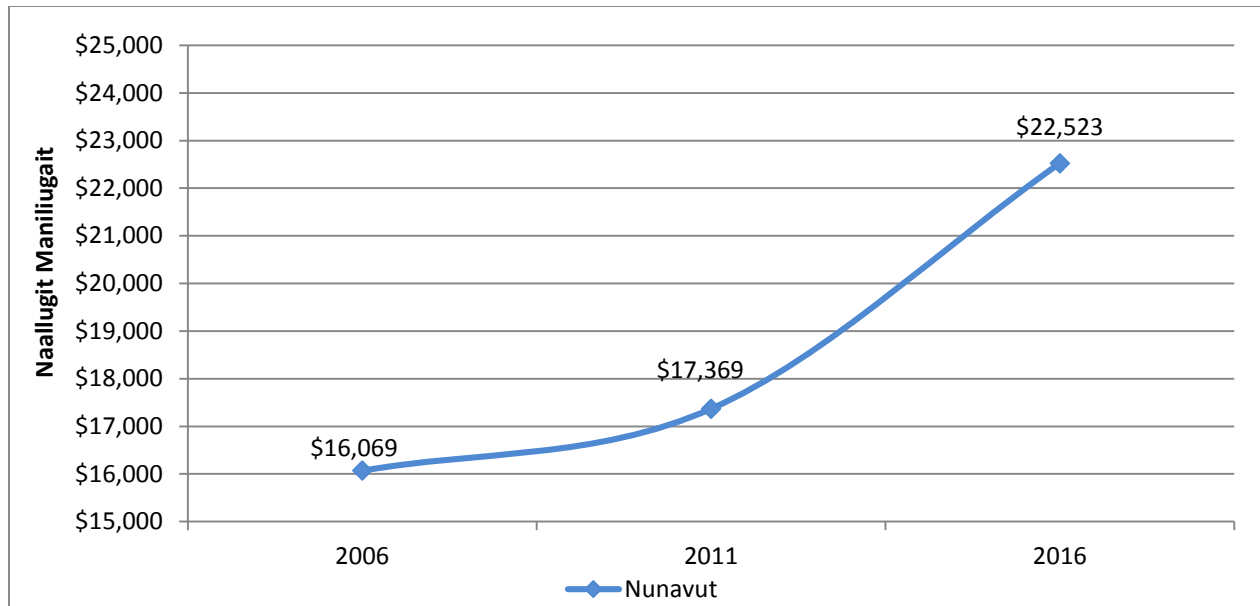

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

Inuit manighiurniit avighugit

Maniliukkat naallugit Inungnit amigaiqpaalliqhimayut akunngani ukiut 2006 2016-lu, ingattauyuq akunngani ukiut 2011 2016-lu. Kihimi, aallatqiingniit ihumagiplugit naallugit maniliugait tamangnut Nunavunmiunut inkam taaksinik titiraqtuiyut takughayut Naunaitkutaq 36-mi, naallugit maniliugaita Inuit avatqumayuq \$8000-taalanik ikitqiyayut malrungnit ukiut naunaitkutaqaqhutik (2006-mi 2011-milu).

Naunaitkutaq 38 – 2006, 2011-mi 2016-milu Maniliugait Naallugit Inuit⁵³ Nunavunmi

Pitaqvia: Naunaiqhitiyiit Kanatami.

⁵³ Naunaitkutat takughayut 2011-mut 2016-mullu Inuinnaqnut kihinnaq piyut, talvani 2006-mi naunaitkutaayut “Naallugit Nunaqaqqaahimayut ilittuqhitiinik inugiangniit”. Inuinnaq naallugit 98.9%-nguplutik “Naallugit Nunaqaqqaahimayut ilittuqhitiinik inugiangniit” 2006-mi, naunaitkutat atuqtauyughat amirilutik aallatqiingniit naunaitkutanit ihumagiyaalainmata 2011-mit 2016-millu.

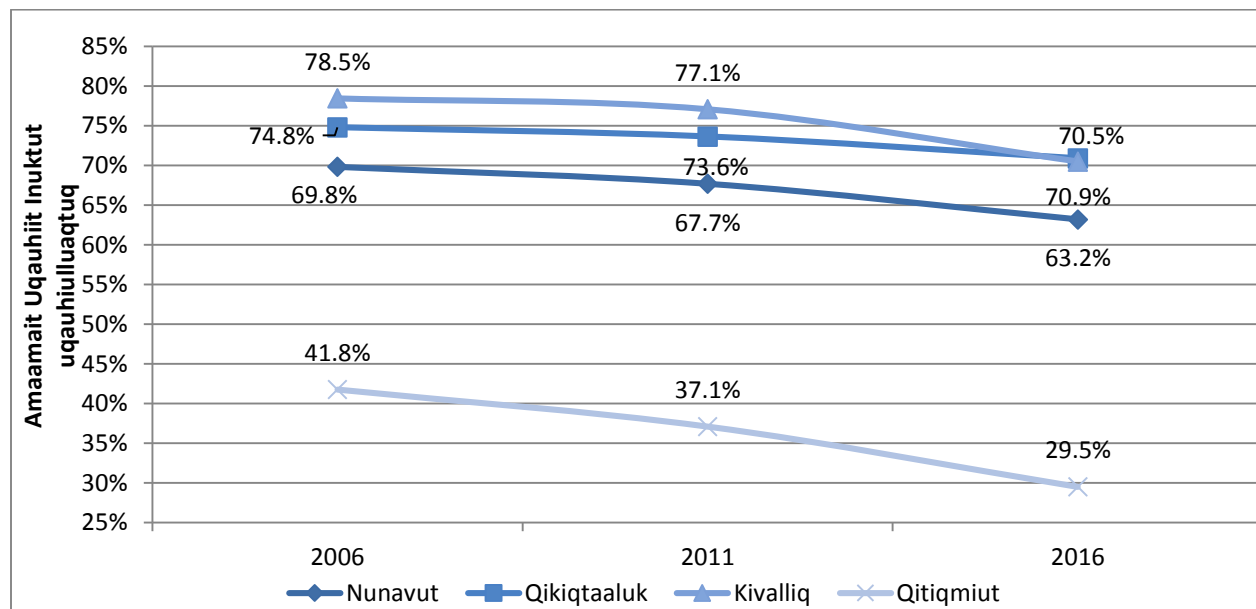
Inuit Uqauhingit

Inuktut

Amaamait Uqauhiit Inuktut uqauhiulluaqtuq

Atuqtangit Inuktut, uuminngaluuniit Inuit uqauhirnut, katakpallialiqut tamainnut Nunavunmi, uvanilluaq Inuinnaqtun uqauhianut uqauhirijangit Qitiqmiunmi. Avatquttugit 70%-nguyut inuit amaamaita uqauhilluangat Inuktuunguyuq huli kihimi talvani Qitiqmiuni Inuit uqauhiit amaamaita uqauhiit ikighivaalliqhimayuq 41.8%-mit talvunga 29.5%-mut akunnngani ukiut 2006 2016-lu. Inuinnaqtun uqauhiit amaamait uqauhiit ikighivaalliqhimayuq aghut Qitiqmiuni; 2016-mi aviklugit 7.4%-nguyut inugiangniit Qitiqmiuni illtuqhitihimayut taimaa Inuinnaqtun uqauhiit amaamaita uqauhiriyait taapkualu 65.7%-nguyut illtuqhitihimayut taimaa Qaplunaat uqauhiit amaamaita uqauhiriyuriyait.

Naunaitkutaq 39 – 2006-mi, 2011-mi, 2016-milu Amaamaita Uqauhiit Inuktut uqauhilluuriyait Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

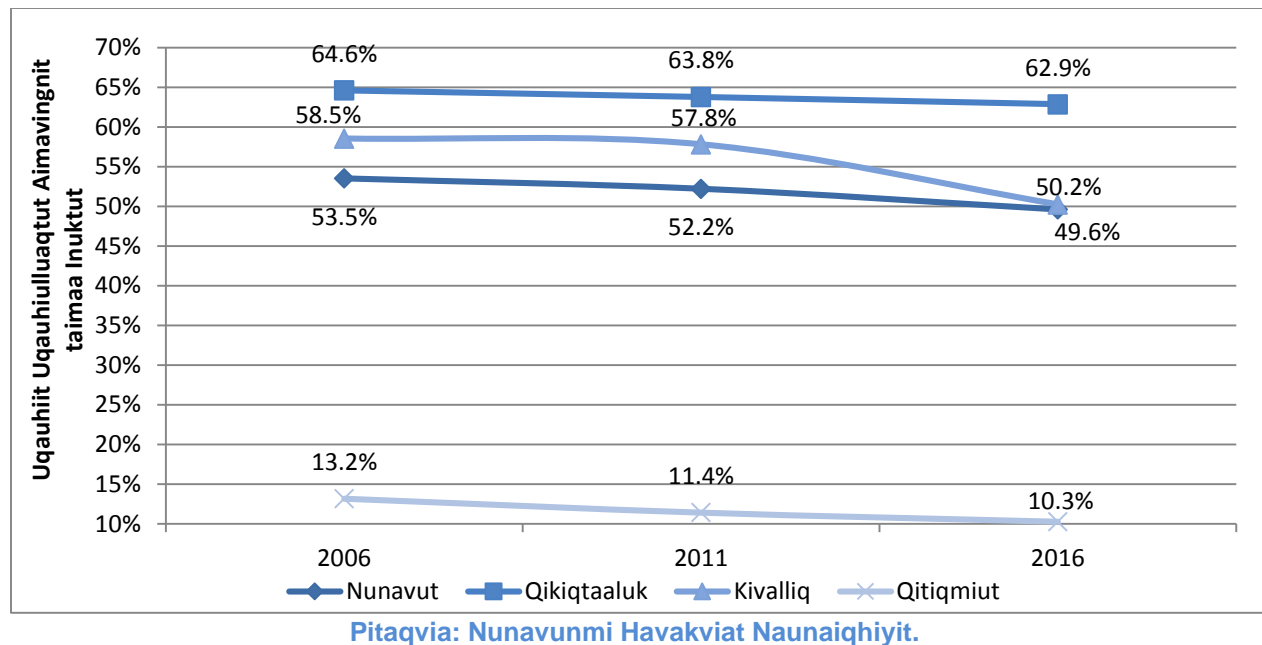
Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

Uqauhiit Uqauhiulluaqtut Aimavingnit taimaa Inuktut

Akunngani 2006 2016-lu, uqauhiriluaqhugu Inuktut uqauhiit aimavingnit ikighivaalliqhimayut Nunavunmi haniani 4%-nguyuuq ikighivalliahimaplutik Kivalliqmi (8.3%-mik kataghimayuuq).

Qitiqmiuni, ikighivalliahimayut Inuktut uqauhilingnit aimavingnit aviklugu 2.9%-nguyuuq talvanilu Qikiqtaalungmi ikighivalliahimayuuq 1.6%-mik.

Naunaitkutaq 40 – 2006-mi, 2011-mi, 2016-milu Uqauhiit Uqauhiulluaqtut Aimavingnit taimaa Inuktuinnaq Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

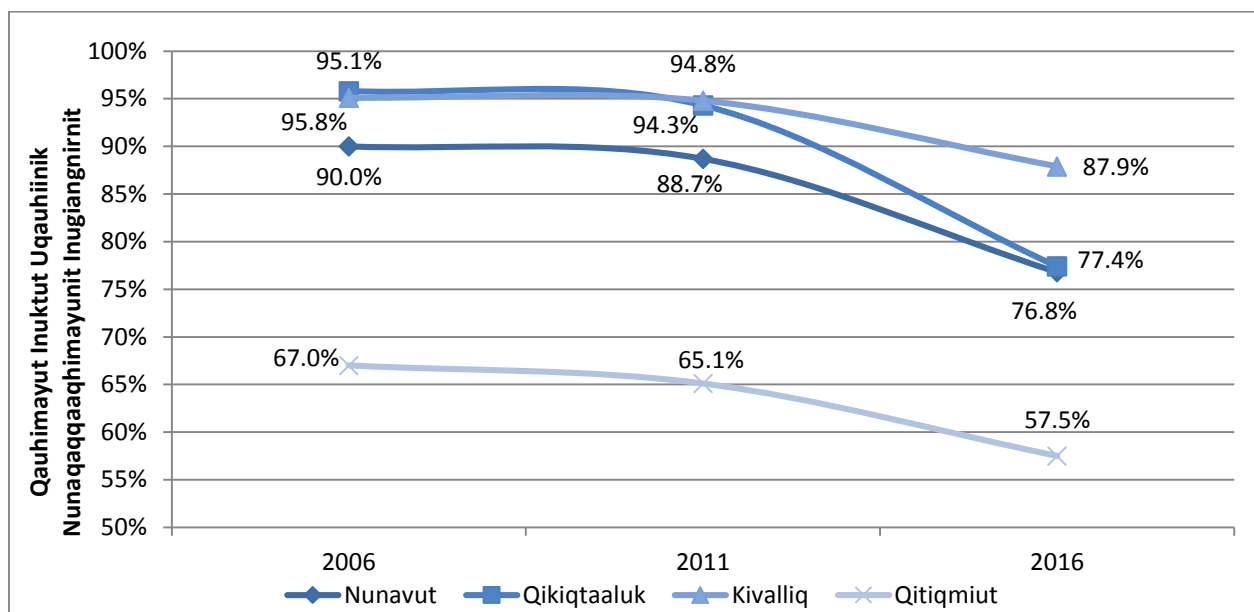

Qauhimayut Inuktut Uqauhiinik Nunaqaqqaahimayunit Inugiangnirnit

Uqauhiriplugu, qauhimayut Inuktut uqauhiinik ikighivallialiqtuq, kihimi qauhimayut Inuktut uqauhiinik avatquvagaat 75%-nguyut tamangnit aviktuqhimayuni kihimi talvani Qitiqmiuni. Akunngani ukiut 2006 2016-lu, Nunavunmi, qauhimayut Inuktut uqauhiinik ikighivaalliqhimayuq 11.8%-mik, anginiqhauplutik Qikiqtaalungmi talvani ikighivalliahimayuq 16.9%-mik tallimanik ukiunit talvanngat 94.3%-mit 2011-mi talvunga 77.4%-mut 2016-mi. Kivalliqmi Qitiqmiunilu ikighivalliahimayunik ilitturihimayut qauhimayunik Inuktut uqauhiinik ukiut akunngani 2011 2016-lu, avighugit 7-8%-nguyut.

Naunaitkutaq 41 – 2006-mi, 2011-mi, 2016-milu Qauhimayut Inuktut⁵⁴ Uqauhiinik Nunaqaqqaahimayunit Inugiangnirnit Nunavunmi Aviktuqhimayunilu

Pitaqvia: Nunavunmi Havakviat Naunaiqhiyit.

⁵⁴ 2006-mi 2011-milu, naunaitkutat takupkaqtitayut taimaittuq “%-nguyuy Nunaqaqqaahimayut ilittuqhitiuyuy inugiangnirnik qauhimayunik Nunaqaqqaahimayut uqauhiinik”; talvanittauq 2016-mi “Inuit uqauhiinut” kihinnauyuq. Talvuuna, naunaitkutat atuqtauuyughat amiriplitik aallatqiingniit aallannagamik.

Ilitquhirnirnut Hulidjuhiit unalu Ajuinningit

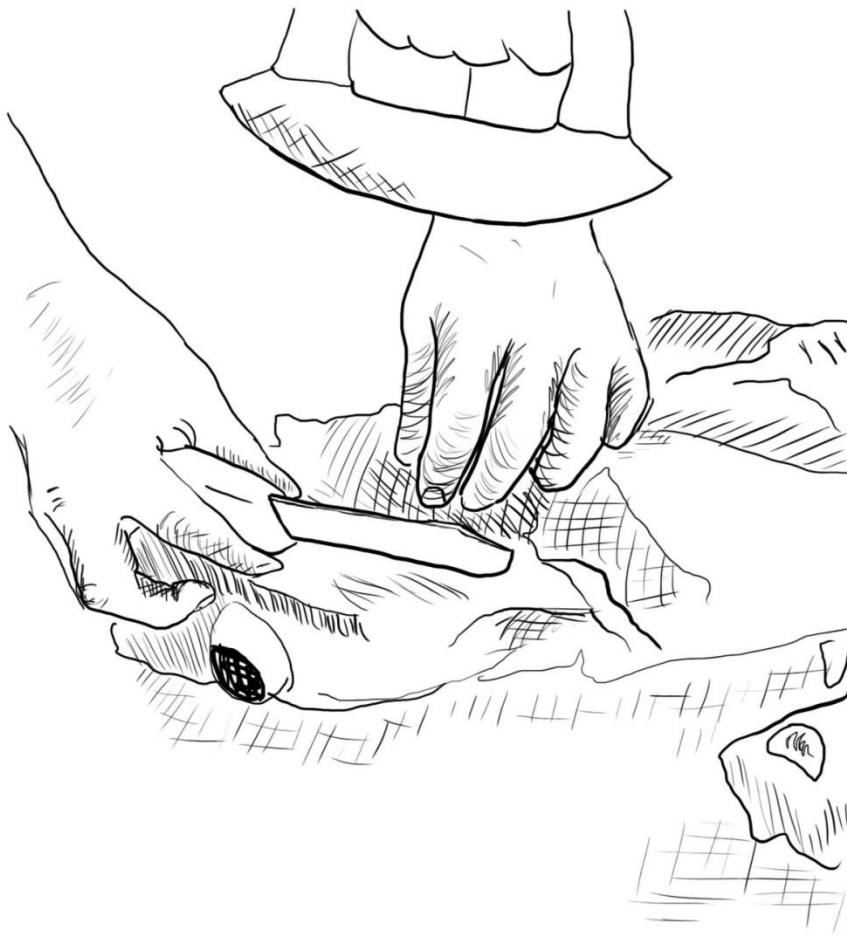
Niqighaqhiuqtut

Inuit Niqighaqhiuqtut

Ilitquhituqtut niqighaqhiuqtut aghuurnaqtuq niqighaqattiarniqmut, ilitquhirnik aulapkainirmut manighiurutaupluni. Ihuilutit uyaraghiuqtunit ilitquhituqtunut niqighaqhiutut aghuurnaqtuq ilaupluni uyaraghiuqtit qauyihautainut. Kihimi, niqighaqhiurniqmut naunaitkutat utuqqauyut huittuuplutiklu hapkunani naunaiktutanit (2006-mit uplumimut).

Nutaatqiyat qauyihautit naunaiqhitigiyaat avvaqnit qanurittuniklu niqighaqhiuqpaktut avitkuqhimayuni avitkuqhimayumilu taamnauyuq *Nunavunmi Anngutighanik Niqighaqhiuqtut Qauyihautait* (2004), iniqtauhimayuq taapkununnga Nunavunmi Anngutighaliqiyit Katimayit (NWMB). Qauyihautinit ilittuqhitivaktuq niqighaqhiuqtit naunaitkutainik ukiunut 1996-mit 2001-mut.

Inuit niqighaqhiuqtit ilittuqhitiit aghuurnaqtuq qauyihaiyaamik uyaraghiuqtunit ihuilutininik; naahuriyauyuq taimaa hapkua ayuqhautit ihuaqhiyauniaqtut hivunighami munaqhiyut naunaitkutainit.

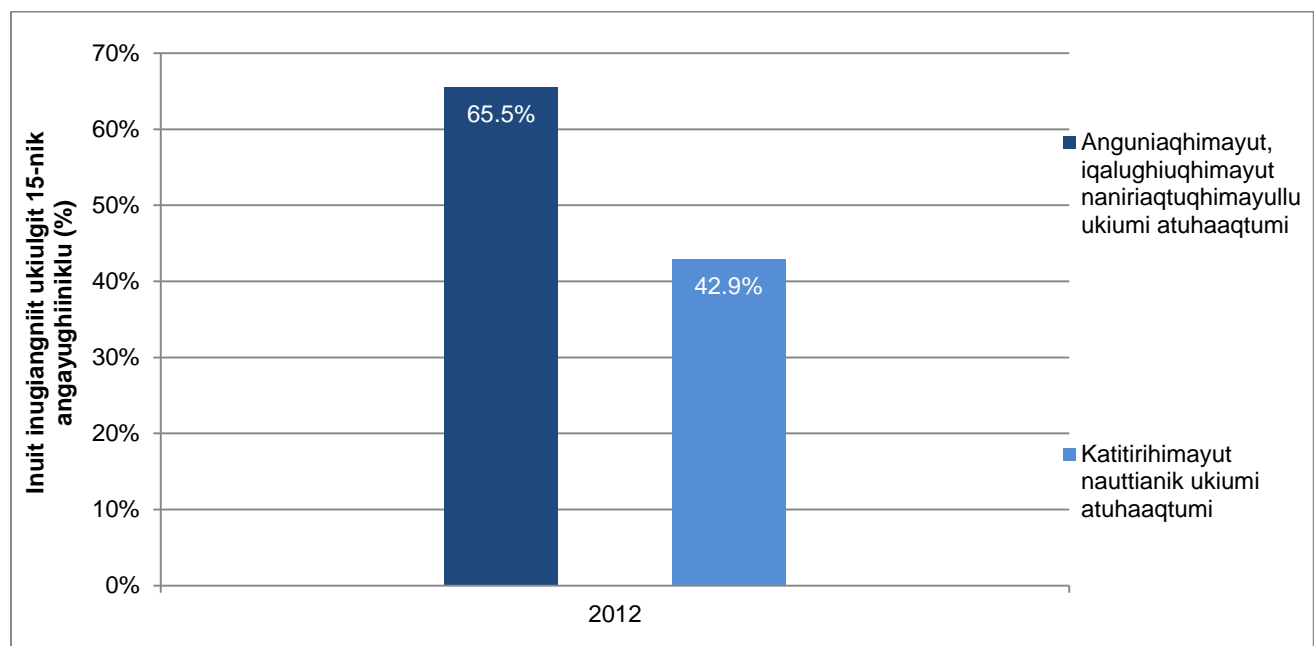
Aghuurnaqtut Inuit niqighaqhiurniqmut

Naunaitkutat hapkununga ilittuqhitinut ikittuttauq utuqqauplutik. Pivighalluangit naunaiqhitiqmut taapkuanguyut Nunaqaqqaahimayut Inuit Qauyihautait (APS) (2006-mi 2012-milu). Naunaitkutat piinialgit Nunavunmut ilauyut naatjuhiinut Inuit inugiangniit anguniaqtunit, iqalughiuqtunit, naniriaqtuqtunillu katitiriyuniklu nauttianik.

Ilittuqhitit hapkua aghuurnaqtut qauyihaiyaamik ihuilutinik uyaraghiuqtunit taimaalu nunallaaqnit aviktuqhimayunilu; kihimi aviktuqhimayunit naunaitkutaittuq. Hivunighami naunaiqhitiyunit, ayuqhautit ihuaqhainahuariami aviktuqhimayuni avvaita APS-nit ihivriuqtaulaaqtut.

Ilauyunit naunaitkutat 2012-mi APS-nit takughauyut Naunaitkutaq 42-mi⁵⁵. 2012-mi, 65.5%-nguyut inuinnait 15-nik ukiulgit angayughiiniklu Nunavunmi anguniaqhimayut, iqalughiuqhimayut naniriaqtuqhimayullu ukiumi taimaalu 42.9%-nguyut katitirihimayut nauttianik ukiumi atuqhimayumi.

Naunaitkutaq 42 – 2012-mi Niqighaqhiuqtit havaangit Nunavunmi

Pitaqvia: Naunaiqhitiyit Kanatami.

⁵⁵ Hivuanit naunaitkutat 2017-mi APS-nit aniguqtitauhimayuq nungunnaqtumi Hikutirvia 2018-mi. Naunaitkutat iliqahiutiyauniat talvunga tuklianit NSEMR-nit.

Hulidjuhiit

Inuit katimaqatauyut ilitquhituqtunut hulilukaaqtunik

Naunaitkutat inulramminik katimaqatauyut ilitquhituqtunik hulilukaaqtunut talvanngat Nunaqaqqaahimayut Inuit Qauyihautait (APS) (2006-mi 2012-milu). Kihimi, amihuutqiyat naunaitkutani ihuaqutauyut ilitquhitinut 2006-mit APS-ninngaaqtut utuqqauplutiklu. Kinguani naittut qauhimayainnik naunaitkutat APS-nit uuktautillu ihumagiyaghat hivunighami munaqhiyut naunaiqhitigumik taapkua nutaatqiyat APS-nut naunaitkutat hailiyaugumik.

Inulrammiit hulilukaarvighaat naunaiqhityauhimayut 2006-mi 2012-milu APS-nit iliqahiutiplugit ilauyut inulrammiit ulapqiyunit, katimaqatigiingnit ilihaqtaaqhimaplutiklu hulilukaaqtait (ilitquhituqhutiklu hulilukaaqhutik). Taimaalu, 2006-mi APS-nit ilitquhitivaktuq ilitturinnaqtunik naunaitkutanik inulramminut iniqnirinullu ilauyunik ilitquhituqhutik hulilukaaqhutik taimaalu:

- hivitunianik inulrammiit hulilukaaqatigiyaita iniqnirit,
- hivitunianik nunainnaqmiittut, imaalu
- ilauyaaghaita inulrammiit ilitquhituqtunut hulilukaaqtunik.

Hivuanit naunaitkutat 2017-mit APS-nit aniguqtitauhimayuq nungunnaqhuni Hikutirvia 2018-mi. Iliqahiutiniaqhimayait ihuaqtut naunaitkutat APS-nit 2006-mi 2017-millu tukliani munaqhiyut naunaitkutainit.

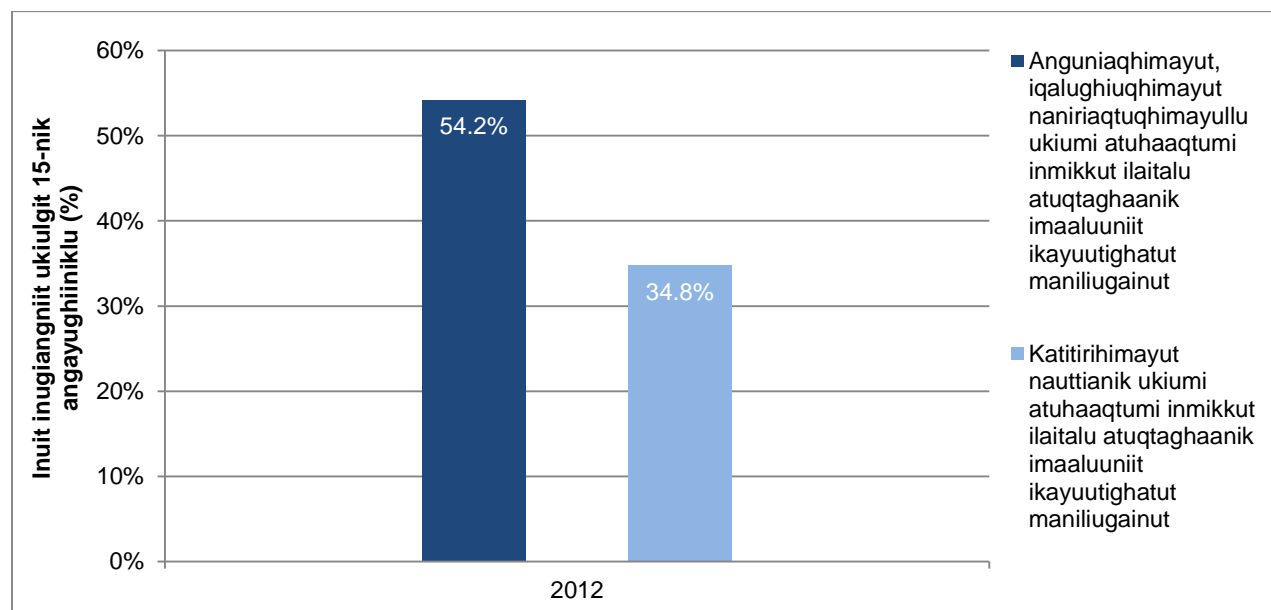
Aallatqiingujut Maniliuqhimajut

Maniliugaqnut ikayuutit

Nunavut aallatqiingujunit maniliurahuapaktut, akiliakhangit havaaqarnirnullu ikajuutauvaktut angunahuarnirnut anngutikhanut, iqalut nauttiarnullu avataita. Uyaraghiuqviit hanayut naunaiqhitiyauvaktut ihuilutauyutut niqighaqhiuqtinut ingilratjuhiinut ikpiguhuktunit nunallaaqnit, ingattauyuq ingilratjuhiinit havaktit⁵⁶

2012-mi, 54.2%-nguyut Inuinnait inugiangniit ukiulgit 15-nik angayughiiniklu Nunavunmi anguniaqhimayut, iqalughiuqhimayut naniriaqtuqhimayullu inmikkut ilaitalu atuqtaghainik. Uvanilu, 34.8% kititiqhimajangit nauttiat atuqtakhainnit. Tukliq munaqhiyut naunaitkutait naunaiqhitiniaqtuq 2017-mit APS-nit, ingilratjuhiinik niqighaqhiuqtit qauyihainiaqtut.

Naunaitkutaq 43 – 2012-mi Niqighaqhiuqtit havaangit maniliugainut ikayuqtut Nunavunmi

Pitaqvia: Naunaiqhitiyit Kanatami.

⁵⁶ Naunaiqhitiyauhimayut ihuilutit niqighaqhiurniqmunt ingilratjuhiinut havaktiit taapkuanguyut: aliahuinnaqhutik anguniaqpakut akihaqtuqhugit taapkua niqighaqhiuqhutik anguniaqtunit, aallanngupauhiit niqighaqhiuqtut hivitunialu niqighaqhiuqtut amigaiqpaallituniklu naatjuhiinik imaalu/uniit hivituniit aullaqtut (taapkua havaktut maniqarmata kaassiliqhitigamik)